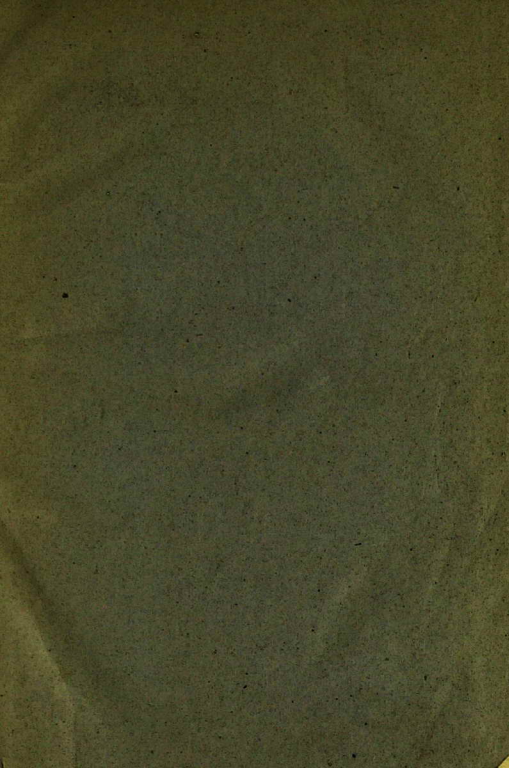

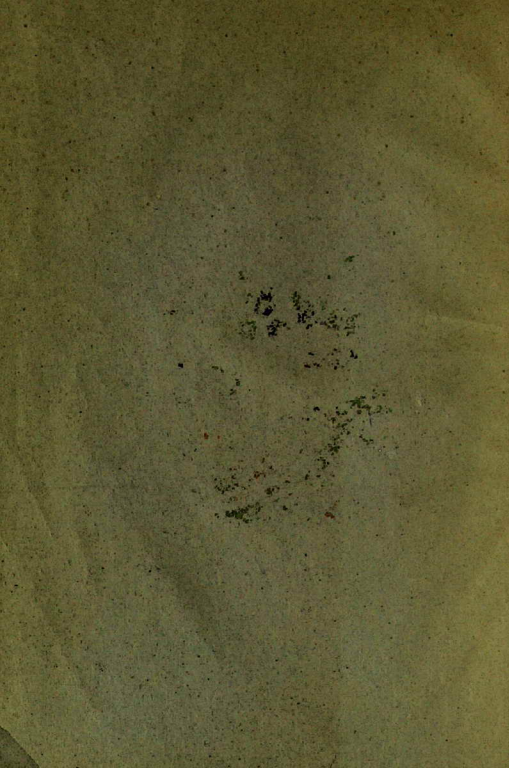

~~Handwritten scribble~~

~~27~~

423.2

ԵՐԿՐՈՐԴ

№ 78

ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

ՄԱՆԿԱՆՑ

ԴՊՐՈՑԱՑ ԵՒ ԸՆՏԱՆԵԱՑ ՀԱՄԱՐ

A
H
7363

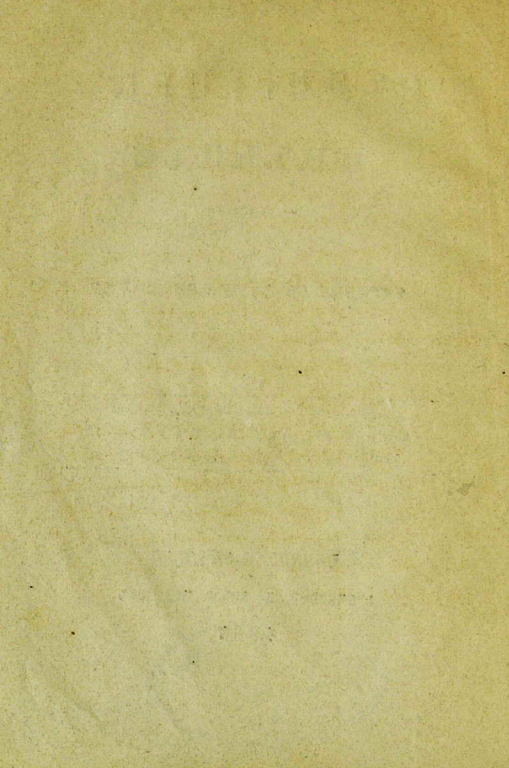
معارف ۴۰میہ نظارت جلیہ سنک رخصتیلہ طبع اولمشدر
۱۷ ربیع الاخر ۳۰۴ و ۳۰ کانون اول ۳۰۲ نومرو ۹۹۷
مصارفی آمریقان میسیونر شرکتی طرفندن تسویه اولتدرق

۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԳՈՂԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱԿՈՒ ՊՅՅԱԳԵՆ

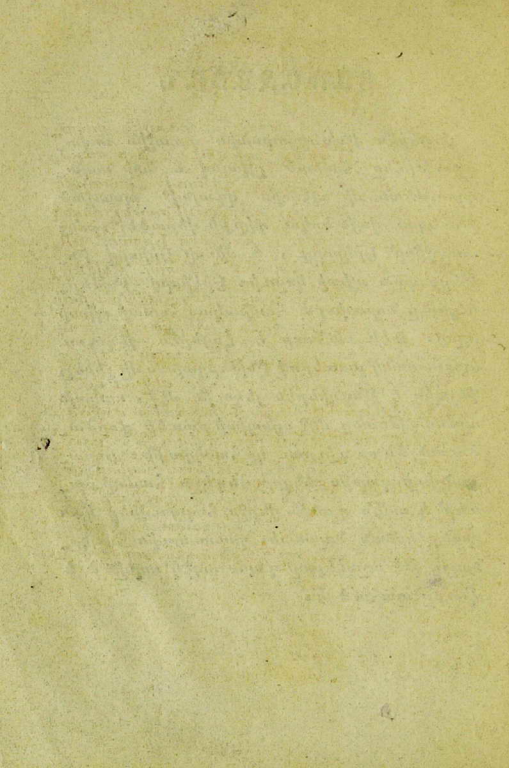

Յ Ա Ռ Ա Ջ Ա Բ Ա Ն

Հայերէն ընթերցարանին առաջին տպագրութիւնը հատած ըլլալով և նոր տպագրութեան մը պէտքն զգալով՝ պատշաժ թուեցաւ զայն երկու գիրքի վերածել որոնց առաջինը՝ Երկրորդ, և միւսը Երրորդ ընթերցարան պիտի կոչուի: Երկրորդ ընթերցարանը նորավարժ համբաւկաց համար պիտի ըլլայ: Թէև անհնար է Հայերէն լեզուակարճավանկ բառերով ընթերցարան մը շինել, ինչպէս է Անգղիերէն լեզուին մէջ, սակայն պատմութեանց մէջ այնպիսի բառեր գործածուած են որ դիւրաւ կը հասկցուին: Իւրաքանչիւր դասին սկիզբը հեգելու համար բառեր՝ և ամէն դասին վերջը հարցումներ կան որոնք կրնան նպաստել դասատուին հասկընալու թէ աշակերտը դասն աղէկ սորված և միտքը պահած է:

ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

Մ Ա Ն Կ Ա Ն Ց

Գ Ա Ս Ի

Կացին	Ընծայ	Գործիք	Պարտեզ
Սաստիկ	Միջոց	Եկուր	Ձաւակ
Ուրախ	Հազար	Ազնիւ	Արժէք
Կեռաս	Պտուղ	Ոսկի	Արծաթ

Ճ Շ Մ Ա Ր Տ Ա Ի Օ Ս Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1. Ազնուականի վեց տարեկան տղայ մը իր մէկ բարեկամէն կացինն մը ընծայ առաւ, և շատ ուրախանալով այս իր նոր գործիքին վրայ, առջևն ելածը կը կտրէր, կը կտտրէր: Պարտեզը մտաւ զւ կացինին սրութիւնը փորձելու համար անանկ զարկաւ կեռասի ծառի մը որ ծառը բոլորովին մնասուեցաւ:

2. Հետեւեալ առաւօտուն հայրը, երբ պարտեզ իջաւ ու տեսաւ որ իր սիրելի ծառը կտրուած էր, սաստիկ բարկացաւ, և հարցուց թէ ո՞վ կտրած էր այն ծառը: Այս մը

Չոցին տղան կացինը ձեռքը պարտէզ իջաւ :
 Հայրը կացինը որ տեսաւ հասկցաւ թէ ծառն
 անով կտրուած էր :

3. « Գէորգ , » ըսաւ հայրը , « ո՞վ կտրեց այս
 գեղեցիկ կեռասենին որ ես այնչափ կը սի-
 րէի : » Գէորգ քիչ մը տարակուսելէն ետքը՝
 քաջութեամբ ըսաւ , « Գիտես , սիրելի հայր ,
 որ ես բնաւ սուտ չեմ խօսիր , ես կտրեցի
 ատ ծառը ձեռքիս կացինովը : »

4. Հայրը ձեռքերը տարածելով ըսաւ ,
 « Եկուր գիրկս , զաւակս , ուրախ եմ ծառս
 կտրելուդ համար , հազարապատիկ հատու-
 ցում ըրիր ինձի հիմա ճշմարտութիւնը խօ-
 սելովդ : Զաւկիս վրայ այսպիսի ազնիւ ա-
 ռաքինութիւն մը տեսնելս հազար կեռասի
 ծառէ աւելի արժէք ունի իմ առջևս , թէև
 ծաղիկն արծաթ և պտուղները ոսկի ըլլային : »
 Այս տղան Ամերիկայի առաջին նախագահն
 եղաւ , երբ Ամերիկացիք ազատութիւն ձեռք
 ձգեցին :

Հարցումներ 1. Ազնուականի տղայ մը իր բարեկա-
 մէն ի՞նչ առաւ : Անով ի՞նչ ըրաւ : 2. Հայրն ի՞նչ
 ըսաւ : 3. Գէորգ հօրը ի՞նչ պատասխան տուաւ : 4.
 Գէորգին անկեղծ պատասխանին վրայ հայրն ի՞նչ
 ըսաւ անոր : Յետոյ Գէորգ ի՞նչ եղաւ :

Դ Ա Ս Զ

Սովոր	Դրացի	Երթալ	Ցորեն
Գողնալ	Տղայ	Տարաւ	Տոպրակ
Նայիլ	Աղէկ	Ըսաւ	Մնաց
Կարծել	Աստուած	Պահել	Դարձաւ

ԳՈՂԻ ՄԸ ՏՂԱ Յ

1. Մարդուն մէկը սովոր էր դրացւոյն արտն երթալ ցորեն գողնալու : Օր մը ութը տարեկան տղան հետն առաւ , և տոպրակն անոր ձեռքը տալով սկսաւ ասդին անդին նայիլ թէ արդեօք տեսնող մը կայ : Աղէկ մը նայելէն ետքը , երբ տեսաւ որ մարդչկայ , տոպրակը տղուն ձեռքէն առնելով սկսաւ իր մեղանչական գործքը կատարելու :

2. “ Հայր , ” ըսաւ տղան , “ տեղ մ’ալ մնաց որ մոռցար նայելու : ” Մարդը վախնալով տոպրակը գետինը դրաւ ու ըսաւ , “ Ո՞ր կողմը , տղայ , ” կարծելով թէ իրեն մօտ մէկը կար : Տղան պատասխանեց թէ , “ Դէպ երկինք նայելու մոռցար որ իմանայիր թէ Աստուած քեզ կրտեսնէ : ”

3. Այս աստուածավախ տղուն յանդիմանական խօսքն այնպէս ազդեց հօրը որ անմիջապէս տուն դարձաւ , և մէյ մ’ալ գողութեան չգնաց , միտքը պահելով իր օրդիէն

սորված սա ճշմարտութիւնը թէ, Աստուծոյ ամենատես աչքը մեզ միշտ կը տեսնէ :

Հարցումներ: 1. Մարդուն մէկն ի՞նչ ընել սովոր էր: Օր մը հետը զո՞վ առաւ, եւ ի՞նչ տուաւ անոր: Յետոյ ի՞նչ ըրաւ: 2. Տղան ի՞նչ ըսաւ: 3. Հայրն ի՞նչ ըրաւ, եւ ի՞նչ ճշմարտութիւն սորվեցաւ:

Գ Ա Ս Յ

Գիպուած	Արծիւ	Երբեմն	Երեք
Խրճիթ	Ոչխար	Աստու	Ատեն
Պարսպ	Կորուստ	Ուրախ	Խնդալ
Զաւակ	Գուցէ	Թռչուն	Որսորդ

ՊԶՏԻԿ ՏՂՈՒ ՄԸ ՊԱՏԱՀԱԾ ՎՏԱՆԳԸ

1. Իտալիոյ Ալպեան լեռներուն կողմերը լեռնաբնակ ընտանիքի մը մէջ պատահած հետեւեալ գիպուածը կը ցուցնէ թէ արծիւն ինչ գիշատիչ բնութիւն ունի, և թէ երբեմն ինչ համարձակ որսորդութիւններ կ'ընէ:

2. Գիւղացի մը՝ կնկանը և երեք զաւկնե՛րուն հետ դաշտ ելած էր խրճիթի մէջ բնակելու, և իր ոչխարները խոտաւէտ լեռան մը վրայ արածելու: Այս մարդուն մեծ տղան որ ութը տարեկան էր, պակասամիտ էր. երկ-

ըորդը՝ որ հինգ տարու էր, համբ էր. և եր-
 ըորդը դեռ լեզու չելած տղայ մըն էր :

3. Սուտու մը այնպէս պատահեցաւ որ տը-
 ղոց մայրն իր ամենէն պզտիկ զաւակը միւս-
 ներուն յանձնեց որ հոգ տանին. և երեքը
 մէկտեղ ասդին անդին պտըտելով խրճիթէն
 բաւական հեռացան : Քիչ մը ետքը, երբ
 մայրը զանոնք փնտռելու գնաց, երկու մե-
 ծը գտաւ, սակայն պզտիկ տղուն հետքն ան-
 դամ չտեսաւ :

4. Պակասամիտ տղան անպատմելի ուրա-
 խութեան մէջ կ'երևէր, երբ համրը շփոթած
 ահուգողի նշաններ կը ցուցնէր : Խռովեալ
 մայրն ի զուր ջանաց հասկնալ թէ արդեօք
 ինչ պատահած էր կորսուած զաւկին : Մէ-
 կուն ուրախութենէն և միւսին իրարանցու-
 մէն կնիկը բան մը չէր կրնար հասկնալ :
 Համբ տղան գրեթէ խելքը կորսնցուցած էր,
 սակայն ապուշ տղուն ցուցուցած անսովոր ու-
 րախութենէն բան մը պատահած կ'երևէր :
 կը ցատքտէր, կը խնդար ու կերպ կերպ շար-
 ժումներ կ'ընէր, նման անոր որ իր ամենէն
 աւելի սիրած բանը ձեռք կը ձգէ :

5. Սակայն ասիկա քիչ մը մխիթարութիւն
 եղաւ խեղճ կնկան, քանզի կարծեց թէ ազ-
 գականներէն կամ ծանօթներէն մին տղոց
 պատահելով պզտիկ տղան տուն տարած էր :

Իրիկունն եղաւ, գիշերն անցաւ. սակայն կորստուած զաւկին վրայով ուրախարար լուր մը չեղաւ:

6. Հետեւեալ օրը հայրն ու մայրը տղան փնտռելու ելլելով՝ տեսան որ արծիւ մը թռուչելով կ'անցնէր: Ապուշ տղան թռչունը տեսածին պէս, առաջուան պէս անհեղեղ շարժումները ըրաւ. իսկ համրը ահուդողով վազելով հօրը փաթթուեցաւ: Անատեն անոնց միտքն ինկաւ թէ գուցէ այն գիշատիչ թռչունը յափշտակած էր պզտիկ տղան, և թէ պակասամտին ուրախութեան պատճառը սա էր որ ազատած էր անկէ՝ որուն վրայ այնչափ կը նախանձէր:

7. Այս դէպքը պատահած օրուան առտուն Ալպեան լեռներուն որսորդներէն մին արծուի բունի մը մօտ իջած, անոր դարձած ատեն զայն զարնելու նպատակաւ հոն կը սպասէր: Երկար ատեն սպասելէն ետքը, ինչպէս որ հմուտ որսորդներուն սովորութիւնն է ընել, տեսաւ որ արծիւը ծանր ծանր թռչելով դէպ այն ժայռը կու գար, որուն ետև ինք պահուրտած էր:

8. Երևակայէ թէ ինչպէս շփոթեցաւ մարդը, երբ թռչունը մօտենալուն պէս լալու ձայն առաւ, և մէյ մ'ալ տեսաւ որ արծուին մազիլներէն պզտիկ տղայ մը կախուած էր:

Միտքը դրաւ որ թռչունը բոյնը հասածին պէս զարնէ թէև տղան ալ զարնուի : Աւելի աղէկ սեպեց որ տղան զարնուի, քան թէ թող տալ որ այն գիշատիչ թռչունէն պատառուելով մեռնի :

9. Լուիկ աղօթքով և անվրդով հրացանը թռչնոյն ուղղելով պարպեց զայն : Գնտակը ուղղակի արծուին սրտէն անցաւ, ու վայրկեան մը ետքը այս քաջ որսորդն անպատմելի ուրախութեամբ տղան բոյնին մէջէն առաւ և ետ դարձաւ :

10. Արծուին մագիլներէն ողորմելի տղուն մէկ թևն ու կուշտը չարաչար վիրաւորուած էին, սակայն վէրքերը մահացու չէին, և տղուն կորսուելէն քսանուչորս ժամ ետքը այս քաջ որսորդը մանուկն իր մօրը գիրկը դարձուց, և անոր վշտահար ու անմխիթար սիրտը անպատմելի ուրախութեամբ լեցուց :

Հարցո՞՞թէր : 1. Այս պատմութիւնն ի՞նչ թռչնոյ վրայ է : 2. Գիւղացին քանի՞ որդի ունէր, եւ ի՞նչ էին : 3. Ո՞րը կորսուեցաւ : 4. Համր տղան ի՞նչ բրաւ : պակասամի՞տն ինչ բրաւ : 5. Անոնց մայրն ի՞նչ խորհեցաւ : 6. Հետեւեալ օրն ի՞նչ պատահեցաւ : 7. Որսորդն ի՞նչ տեսաւ : 8. Ինչո՞ւ շփոթեցաւ, եւ միտքն ի՞նչ ընել դրաւ : 9. Ի՞նչ բրաւ : 10. Տղան շատ վնասուած է՞ր, եւ որսորդը ո՞ւր տարաւ զանի :

Խաղալ	Սիրել	Աղէկ	Անոնք
Ուրիշ	Մեծնալ	Իսկոյն	Վնաս
Քանի	Ամէն	Կանոն	Մարդիկ
Անանկ	Փոխուիլ	Թեթեւ	Մարմին

ՏՂԱՔ ԻՆՉՊԷՍ ԽԱՂԱԼՈՒ ԵՆ

1. Տղաք մըշտ խաղալ կը սիրեն. ասիկա գէշ բան չէ, աղէկ է, եթէ անոնք վայելուչ կերպով և առանց կռուոյ կը խաղան. Շատ անգամ տեսած էք դառնուկներու և ուրիշ կենդանիներու խաղալը. Աստուած դանոնք այնպէս ըրած է որ վազելով, ցատքը տելով մեծնան և զօրանան. Տղաք ալ այնպէս են. մարմնավարժութիւն պէտք է անոնց. Բայց երբ կը խաղաք, շատ զգուշութիւն ընելու էք որ չբարկանաք, անվայել խօսքեր չըսէք:

2. Ո՛րչափ անգամ տեսած եմ որ տղոց խաղացած ատեն, տղայ մը որուն ոտքը կամ ձեռքը կամ գլուխը քիչ մը կը մնասուի, իսկոյն կը բարկանայ, այն թեթեւ մնասը պատճառող տղուն ետեէն կ'իյնայ, անոր կը զարնէ հայհոյական խօսքեր ըսելով, թէպէտ այն տղան տգիտութեամբ ըրաւ և միտք չունէր անոր մնաս ընելու. Ասիկա ամօթ է, այն որ

կը խաղայ, խաղին մէջ կրած վնասներուն թող համբերէ առանց բարկութեան :

3. Շատ անգամ ալ տեսած եմ որ խաղին մէջ քանի մը տղաք կ'ուզեն ճիշդ իրենց հաճելի եղած բանն ընել կամ խաղալ. ամէն մէկը կ'ուզէ իր կամքը կատարել, ասոր համար հակառակութիւն կ'ելլէ անոնց մէջ և խաղը կռուոյ կը փոխուի : Ասիկա ալ ամօթ է և Քրիստոսի հրամանին դէմ է :

4. Ամենէն աղէկ կանոնը Քրիստոսի տուածն է, և այս կանոնը յիշեցէք թէ խաղի ատեն և թէ ուրիշ ժամանակներ, այսինքն թէ « ինչ որ կ'ուզէք որ մարդիկ ձեզի ընեն, դուք անոնց անանկ ըրէք : »

Հարցումներ : 1. Տղաք ինչպէս խաղալու են : 2. Խաղացած ատեն երբեմն ինչպէս կը վարուին : 3. Խաղը երբեմն ինչպէս կռուոյ կը փոխուի : 4. Ամենէն աղէկ կանոնը ինչ է :

Գ Ա Ս 5

Պզտիկ	Աղջիկ	Քաղաք	Փախչիլ
Փողոց	Վազել	Դերձակ	Անուն
Քանզի	Խանութ	Հարցուց	Վստահ
Ատուած	Քնդի	Աղօթք	Հեռու

ՊԶՏԻԿ ԱՂՋԿԱՆ ՄԸ ԿՈՐԾՈՒԻԼԸ ԵՒ ԳՏԵՈՒԻԼԸ

1. Պզտիկ աղջիկ մը կար որ մեծ քաղքի մը մէջ կը բնակէր : Այս աղջիկը փոքր շուն մը

ունէր որ օր մը տունէն փախչելով փողոցներուն մէջ կը վազէր . աղջիկն ալ անոր ետեւէն վազեց որ բռնէ զանիկա , բայց շունը կը փախչէր անկէ :

2. Վերջապէս աղջիկը շատ վազելէն , պտըտելէն և դառնալէն ետքը , շունը բռնեց , բայց երբ ետ դարձաւ , չկրցաւ իր տունը գտնել , քանզի շատ հեռու դացած և օտար թաղի մէջ ինկած էր : Մանչ մը անոր կորսուած ըլլալն իմանալով , զանի ծեր դերձակի մը տարաւ , և անոր ըսաւ , « Տէր իմ , այս պզտիկ աղջիկը ճամբան կորսնցուցած է և տունը չի կրնար գտնել : »

3. Երբ ունին քաղցրութեամբ աղջկան ըսաւ , « Աղջիկս , ինչո՞ւ համար շունդ գրկելով կը տանիս . անիկա չորս ոտք ունի , դուն՝ երկու ոտք միայն : »

Աղջիկը պատասխանեց , « Այն ոտքերովը գէշ շուներու ետեւէն վազեց , ես ալ անոր ետեւէն վազեցի , և հիմա ուր ըլլալս չեմ գիտեր : »

4. Անատեն դերձակը հարցուց , « Ի՞նչ է անունդ : »

« Անունս՝ հօրս անուշիկն է , » ըսաւ աղջիկը :

« Հայրդ ո՞վ է , » նորէն հարցուց դերձակը :

« Անուշիկ հայրս է , » պատասխանեց աղջիկը :

“Ո՛ւր կը բնակիս ,” հարցուց մանչը :
Աղջիկը պատասխանեց , “ Տունը , բայց տու-
նը կորսուեցաւ :”

5 . Այսպէս չկրցան բան մը իմանալ աղջկա-
նը ուր բնակելուն վրայով , ուստի ծերունւոյն
խանութը մտան որ խորհուրդ ընեն , և դեր-
ձակն ըսաւ փոքրիկ աղջկան , “ Քու ծնողքդ
չատ պիտի խռովին և տրտմին . քեզ ի՞նչպէս
պիտի դռնեն :”

“ Չե՛մ կրնար Աստուծոյ ըսել , և Աստուած
չի՞ կրնար անոնց ըսել թէ ուր եմ ,” հարցուց
աղջիկը :

6 . “ Ճշմարիտ է ,” ըսաւ ծերունին , “ քանզի
Աստուած կը լսէ ագռաւի ձագերուն որ կ’ա-
ղաղակեն , և վստահ եմ որ քեզի ալ պիտի
լսէ :”

Անտեսն դերձակն ըսաւ մանչուն , “ վա-
զէ փողոցներուն մէջ , թերևս այս աղջիկը
փնտուողներուն պիտի հանդիպիս , և անոնց
ըսես թէ անիկա հոս է :”

7 . Տղան դնաց , և աղջիկը իր աչքերը դո-
ցելով “ Ո՛վ Հայր մեր ,” ըսաւ . ետքը հան-
դարտ կեցաւ սպասելով որ իր աղօթքին պա-
տասխանն ընդունի : Շատ ժամանակ չան-
ցաւ , մանչը դտաւ աղջկան մօրը աղախինը որ
պտտելով զանի կը փնտուէր , և երկուքը վա-
զելով դերձակին խանութը հասան , և կինը

աղջիկը տեսնելով զանիկա դիրկն առաւ գոչելով, « Բօզա, Բօզա, չար անուշիկս: »

« Քեզի կը սպասէի, » ըսաւ աղջիկը:

Կորսուած պզտիկ աղջիկն իր աղօթքին պատասխանն ինչ շուտ առաւ:

Հարցո՞՞ծե՞ր: 1. Պզտիկ աղջիկ մը Բնչ ունէր, եւ Բնչ պատահեցաւ անոր: 2. Աղջիկն Բնչ եղաւ Ո՞վ գտաւ, եւ մեր տարաւ զանի: 3. Ծերունին աղջկան Բնչ ըսաւ, եւ Բնչ պատասխան առաւ: 4. Դերձակն աղջկան Բնչ հարցուց, եւ Բնչ պատասխան առաւ անկէ: 5. Աղջիկը ծերունւոյն Բնչ հարցուց: 6. Ծերունին Բնչ պատասխան տուաւ: 7. Աղջիկն Բնչ ըրաւ: Մայրը աղջիկը գտմաւ: Աղջկան անունն Բնչ էր:

Գ Ա Ս Ե

Անգամ	Տղայ	Գնաց	Անոնց
Քննել	Համար	Կաւիճ	Առաւ
Ժպիտ	Հարցում	Շարժել	Մոռնալ
Հանգիստ	Կամաց	Հանգչիլ	Եղաւ

ԽՈՒԼ ԵՒ ՄՈՒՆՋ ՏՂԱՅ ՄԸ

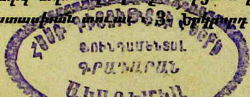
1. Անգամ մը Լոնտրայի մէջ եկեղեցական մը խուլ ու մունջ տղայոց դպրատունը գնաց, քրիստոնէական վարդապետութեանց վրայ քննութիւններ ընելու:

2. Պզտիկ տղու մը հարցուց թէ «Աշխարհս ո՞վ ստեղծեց?» Տղան կաւիճը ձեռքն առաւ և հարցման ներքև դրեց, «Սկիզբէն Աստուած երկինքն ու երկիրը ստեղծեց:»

3. Դարձեալ եկեղեցականը հարցուց թէ «Յիսուս Քրիստոս ինչո՞ւ աշխարհ եկաւ:» Պզտիկ տղան երախտադիտութեան և ուրախութեան ժպիտով մը՝ այսպէս դրեց, «Այս խօսքը հաւատարիմ է, ու բոլորովին ընդունելութեան արժանի. որ Քրիստոս Յիսուս աշխարհ եկաւ մեզաւորները փրկելու:»

4. Յետոյ ուրիշ հարցում մ'ալ եղաւ, որ յայտնապէս շարժեց անոր աշխոյժ զգացումները: Հարցուեցաւ թէ «Ինչո՞ւ դուն այսպէս խուլ և մոռնջ ծնած ես, մինչ ես կրնամ լսել և խօսիլ:» Հանդիսականներէն մին ըսաւ թէ «Ամենևին պիտի չմոռնամ սա տղուն աստուածային կամայը ունեցած հպատակութիւնն ու հնազանդութիւնը, որ իր դէմքին վրայ կ'երևէր, երբ կաւիճը ձեռքն առաւ և դրեց Քրիստոսի սա խօսքը թէ, «Այո, ով Հայր, ինչու որ քու առջիդ ասանկ հաճելի եղաւ:»

Հարցումներ: 1. Եկեղեցական մը ո՞ւր գնաց: 2. Պզտիկ տղու մը խնդիրը հարցում ըրաւ: Տղան ի՞նչ պատասխան տուաւ: 3. Երկրորդ անգամ ի՞նչ հար-

ցուց : Տղան ի՞նչ պատասխանեց : 4. Յետոյ ի՞նչ հարցումք ըրաւ : Տղան ի՞նչ ըսաւ :

Գ Ա Ս 7

Անցեալ	Յաջող	Ապրուստ	Կարող
Առաջ	Սրուհստ	Պաշտօն	Աւագ
Գիտուն	Պարգեւ	Վատնել	Դպրոց
Կախումք	Ողբալ	Աշքատ	Պատիւ

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ ԱՐԴԻՒՆԻԲԸ

1. Անցեալ դարուն վերջերը Պոսդոն քաղքին մէջ Գոբլէյ անուն պատկերահան մը կար : Այս մարդն իր գործոյն մէջ յաջողութիւն չգտնելով միտքը դրաւ Անգղիա երթալ իր ասպրուստը հայթայթելու համար, և իր պզտիկ Յովհաննէս Սինկլէդոն անուն տղան ալ մէկտեղ տարաւ :

2. Յովհաննէս շատ ուսումնասէր տղայ մըն էր, և հասարակ ընթերցման մէջ այնպէս շուտ յառաջացաւ որ հայրը ուսումնարան դրկեց զանի : Հոն զինք բոլորովին ուսմանցը տալով այնպէս երևելի եղաւ իր ընկերաց մէջ որ դասատուները գուշակեցին թէ այն տղան մեծ մարդ պիտի ըլլայ :

3. Ուսման ընթացքը լմնցնելէն ետքը իրաւագիտութիւն սորվիլ սկսաւ : Երբ պաշ-

տօնի անցաւ միտքն այնքան առատ գիտու-
թեամբ լեցուն էր որ համբաւը ամէն կողմ
խսկոյն տարածուեցաւ : Անդղիացիք քանի
մը երևելի գործեր յանձնեցին անոր ընելու
զորս Յովհաննէս այնպէս իմաստութեամբ և
ճարտարութեամբ գլուխ հանեց որ բոլոր
մարդիկ զարմացան :

4. Թագաւորը և խորհրդականք անոր
այսչափ իմաստուն և կարող ըլլալը տեսնե-
լով, կառավարութեան գործերու մէջ անոր
պաշտօն տալ յարմար դատեցին : Քիչ ա-
տենուան մէջ մեծամեծ պաշտօններու անց-
նելով, վերջապէս լորտ Աւագ Դատաւոր
Անդղիոյ կոչուեցաւ . այս պաշտօնն Անդղիոյ
հպատակաց համար ամենէն բարձր աստի-
ճանն է :

5. Յովհաննէս իբր վաթսուն տարի առաջ
Պոսդոն քաղքին մէջ պզտիկ տղայ մըն էր,
հայրն ալ աղքատ պատկերահան մը որ հա-
զիւ թէ իր օրական պարէնը կրնար հայթայ-
թել : Սակայն Յովհաննէս բնական ճիրքերով
զարդարուած, իմաստութեամբ, գիտութեամբ
և կարողութեամբը երևելի մարդոց կարգն
անցնելով, Անդղիոյ ազնուականաց մէջ առա-
ջինն եղաւ, և բոլոր քաղաքագէտ աշխարհի
առջն մեծ յարգ և պատիւ ունեցաւ : Ասիկա
իւր աշխատասիրութեան արդիւնքը եղաւ :

6. Այն տղան որ ուսումնասէր է, կրնայ օգտակար և պատուաւոր մարդ ըլլալ: Եթէ Յովհաննէս մանկութեան օրերը ծուլութեամբ անցուցած ըլլար, ծերութեան տարիներն անշուշտ աղքատութեամբ և թշուառութեամբ պիտի անցունէր: Սակայն դըպրոց եղած ատենը աղէկ կարդաց և սորվեցաւ, մինչ ուրիշ շատ աշակերտներ ծոյլ էին և իրենց ժամանակը պարապ կ'անցունէին: Յովհաննէս եռանդով կ'ուսանէր, մինչդեռ միւս պատանիներէն շատերը իրենց ժամանակն ունայն բաներով կ'անցունէին. անիկա միշտ սա առածն աչքին առջև ունէր թէ, փութացիր յառաջանալ:

7. Պզտիկ բարեկամներս, դուք որ այս պատմութիւնը կը կարդաք, հիմակուրնէ ձեր ապագային հիմը կը դնէք: Ձեր հիմակուան աշխատութենէն կախում ունի ձեր կենաց փառաւոր ապագան. ուստի ամէն օր ջանացէք օգտակար և պատուաւոր անձինք ըլլալու, որպէս զի երբ կատարեալ մարդ ըլլաք ձեր աշխատութեանց պտուղը վայելէք:

Հարցո՞՞նք: 1. Յովհաննէս Գորէյ օ՛ւր կը բնակէր: Հայրը ի՞նչ էր. օ՛ւր գնաց: 2. Յովհաննէս ինչպիսի՞ տղայ էր: 3. Վերջապէս ի՞նչ մեծ պատճառն ունեցաւ: 4. Յովհաննէս որ առածն աչքին առջև ունէր:

Գ Ա Ս Ց

Աղաւնի	Թեւերով	Թռչելով
Միջոցով	Բարեկամ	Բնական
Իմաստուն	Գեղեցիկ	Ապացոյց
Հեռագիր	Կարեւոր	Լրագիր

ՆԱՄԱԿ ՏԱՆՈՂ ԱՂԱԻՆԻՆ

1. Աղաւնին շատ կը սիրէ իր բնակարանը, և ուր որ տարուի, երբ ազատ կը թողուի, արագ թեւերով թռչելով շիտակ իր առջի տեղը կը դառնայ: Մարդիկ այս բանը դիտելով՝ երբեմն աղաւնիներու միջոցով նամակ ղրկած են, և սա կերպով կ'ընեն:

2. Երբ մէկը հեռու տեղ մը կ'երթայ, աղաւնին հետը կը տանի, և երբ կ'ուզէ նամակ ղրկել իր բարեկամներուն անոնց լուր տալու համար, նամակն աղաւնիին ոտքին կը կապէ ու զանիկա թող կու տայ: Աղաւնին շուտով կը դառնայ, և առանց սխալելու կը գտնէ իր սիրելի բնակարանը: Հոն սպասողները զանիկա տեսնելով կը բռնեն և նամակը կ'առնեն:

3. Մեծ զարմանք է թէ թռչունն ինչպէս կրնայ իր տեղը նորէն գտնել, երբ անկէ հազար մղոն հեռու կը տարուի: Կ'ըսուի թէ թռչունն իր բնական ազդմամբը կարող կ'ըլ-

լայ այս բանն ընել, և ասիկա Աստուծոյ ի մաստուծեանը գեղեցիկ ապացոյց է:

4. Հիմա որ ամէն տեղ հեռագիր կայ, աղաւնին շատ քիչ կը գործածուի լուր տանելու: Բայց երբ Փարիզ քաղաքը սաշարուած էր, այնպէս որ հեռագրական թելերը կտրուած ըլլալով հոն գտնուողները կարող չէին դրսէն լուր առնել, Անգղիայէն հոն աղաւնիները դրկուեցան՝ նամակներ տանելով որոնց մէջ շատ մանր գրով կարևոր լուրեր գրուած էին: Նամակները կարգացուեցան, և այն լուրերը հետեւեալ օրը քաղքին բոլոր լրագրաց մէջ հրատարակուեցան:

Հարցումներ: 1. Մարդիկ երբեմն ի՞նչ միջոցաւ նամակ կը դրկեն: 2. Ի՞նչպէս կ'ընեն: 3. Աղաւնին տեղն ի՞նչպէս կը գտնէ: 4. Այս սովորութիւնը տակաւին կայ: Ինչո՞ւ չկայ:

Գ Ա Ս Գ

Գիշեր	Աստուած	Պահեց	Ծածկեց
Այսօր	Օգնել	Լեզու	Զսպել
Գործիք	Մաքուր	Նման	Պատկեր
Երկինք	Տեսնել	Սիրով	Ազօթք

ԱՌԱԻՕՏԵԱՆ ԱՂՕԹՔ

Այս դիշերը քընացայ
 Ապահով ալ արթընցայ .
 Տէր Աստուած, իս պահեցիր,
 Թւերովդ իս ծածկեցիր :

Հիմա, Հայր իմ բարեդուր,
 Ողորմէ պղտիկ տըղուդ .
 Այսօր, Տէր, փորձութենէ,
 Կ'աղաչեմ զիս պահպանէ :

Ինձ օգնէ, լեզուս զսպեմ,
 Ձարութեան դործիք չընեմ .
 Ձեռքըս, ոտքըս դուն ուղղէ,
 Սիրտըս դուն մաքուր պահէ :

Ամենուն ըլլամ, ով Տէր,
 Միշտ սիրով, ճշմարտասէր .
 Քու գործքիդ մէջ ջերմեռանդ,
 Հօրըս, մօրըս հընազանդ :

Մանկութիւնս ըլլայ նման
 Յիսուսի տըղայութեան .
 Հոս Անոր պատկերն կըրեմ,
 Ու երկինքը զինք տեսնեմ :

Բնաւ	Կռիւ	Քանի	Նեղել
Ջարնել	Առիթ	Ճամբայ	Անուն
Խորհիլ	Յայտնել	Յուսալ	Կրկին
Հարցում	Շուտով	Կասկած	Չարիք

ՓՐԵԴԵՐԻԿՈՍԻ ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

1. Փրեդերիկոս անուն տղայ մը կար որ խաղաղասէր ըլլալով բնաւ չէր ուզեր կռիւ ընել, բայց քանի մը գէշ տղայք կային որ միշտ կը նեղէին զանի և կ'ուզէին կռիւ ընել: Մանաւանդ մեծկակ տղայ մը կար որ միշտ առիթ կը փնտռէր փրեդերիկոսի գէշութիւն ընելու:

2. Օր մը փրեդերիկոս իր մօրը մէկ գործին համար տեղ մը կ'երթար, և ճամբուն վրայ կարողոս անուն տղայ մը տեսաւ որ ծառի մը տակ նստած հրաւիրեց զփրեդերիկոս որ քովը գայ. մեծկակ տղան ալ ցանկին ետև պահուրտած էր, և փրեդերիկոս չէր գիտեր թէ անիկա հոն էր, և թէ այն երկու տղայք իրեն որողայթ մը կը լարէին:

3. Կարողոս սկսաւ փրեդերիկոսի հարցում ընել: «Ի՞նչ կը խորհիս», ըսաւ, «այն տղուն վրայով», ցանկին ետև պահուրտած տղուն համար: Փրեդերիկոս կ'ուզէր յայտնել թէ անիկա գէշ տղայ էր, և թէ ամենևին

չէր սիրեր զանի. միւս տղայք ալ կը յուսային թէ այնպէս պիտի ըսէր, և անատեն մեծ տղան ցանկին վրայէն անցնելով պիտի ծեծէր զՓրեդերիկոս :

4. Մակայն Փրեդերիկոս նախընթաց կիրակի օրուան դասը յիշելով որ կը սորվեցնէր թէ ուրիշներուն վրայ դէշ բաներ ըսելու չենք, ինքզինք զսպեց և ըսաւ, « Չեմ ուզեր դէշ բան ըսել անոր վրայով:» Միւս տղան կըրկին և կրկին անոր այնպիսի հարցումները ըրաւ, բայց չկրցաւ Փրեդերիկոսի դէշ բան մը ըսել տալ այն տղուն վրայով :

5. Այս ընթացքը շատ իմաստուն էր, քանզի եթէ դէշ բան մը ըսած ըլլար այն տղուն վրայ, անկէ ծեծ պիտի ուտէր, սակայն լեզուն զսպելով ազատեցաւ : Կարողոսի հարցումներուն նայելով Փրեդերիկոս վերջապէս կասկածեց թէ իրեն համար որոգայթ մը կար, և երբ ելաւ իր գործին երթալու, տեսաւ որ պահուըտած տղան իր տեղէն կ'ելլէր :

Ահա բարի Փրեդերիկոս Ատուծոյ հնազանդելով չարիքէ մը ազատեցաւ :

Հարցումներ : 1. Փրեդերիկոս ինչպիսի՞ տղայ էր : 2. Օր մը մը դնաց, եւ դիմացը միլ ելաւ : 3. Կարողոս անոր ի՞նչ հարցուց, Կարողոսի նպատակն ի՞նչ էր : 4. Փրեդերիկոս ի՞նչ պատասխան տուաւ : 5. Փրեդերիկոսի տուած պատասխանն իմաստուն էր :

Գ Ա Ս 11

Ոստայն	Մըջիւն	Գետին	Տերեւ
Շինեղ	Ծաղիկ	Մէջտեղ	Բարակ
Տիկին	Աստուած	Խոնարհ	Սաստիկ
Փախան	Վիճակ	Պզտիկ	Փշրանք

ՍԱՐԴՆ ՈՒ ՄՐՋԻՒՆ

1. Սարդ մը որ գեղեցիկ ոստայն մը շինած էր ծառի մը վրայ, օր մը մըջիւնի մը քով այցելութեան գնաց : Մըջիւնը գետնին վրայ կ'աշխատէր մեծ տերևի մը տակ իր հողէ տունը շինելու :

2. Սարդը հպարտութեամբ ըսաւ անոր, « Ի՞նչպէս կրնաս հոս բնակիլ հողին տակ, եկուր տես իմ բնակարանս, որ ծառի մը վրայ ծաղիկներու և տերևներու մէջտեղ շինուած է շատ բարակ մետաքսեղէն թելերէ, և այսօր ազնուական մը և անոր տիկինն անկէ անցնելով գուլեցին իմ գեղեցիկ դործքս : »

3. Անատեն մըջիւնը պատասխանելով ըսաւ, « Իմ տունս ինծի յարմար է. եթէ այնպէս ալ չըլլայ, դո՛հ եմ անկէ, ինչու որ Աստուած այսպէս կարգադրեց ինծի համար : » Բայց սարդը մըջիւնին խոնարհ բնակարանն արհամարհելով գնաց :

4. Հետեւեալ օրը սաստիկ փոթորիկ և ան-

ձրև եղաւ, և սարդին մետաքսեղէն ոստայնը հովերէն և անձրևէն պատուելով կորսուեցաւ, սարդն ալ փախաւ, մրջիւնին քով գնաց և փոթորիկէն ազատեցաւ :

5. Մրջիւնը դուրս ելլելով սարդին ցաւալի վիճակը տեսաւ, և զանիկա սիրով հրաւիրեց որ վար իջնէ և իր պզտիկ չոր սենեակին մէջ հանդչի. մեծկակ փշրանք մ'ալ դրաւ անոր առջև որ ուտէ և մխիթարուի :

6. Անտեսն սարդն ըսաւ, « Չեմ կրնար այս հացէն ուտել, մինչև որ քենէ ներում չկանդրեմ երեկուան անվայել խօսքերուս համար : Այսուհետև Աստուծոյ կարգադրութիւնները պիտի չարհամարհեմ, որ չըլլայ թէ ցաւալի փորձառութեամբ իմ յիմարութիւնս սորվիմ : » « Ամէն, » ըսաւ մրջիւնը :

Հարցո՞ւմեր : 1. Սարդ մը ո՞ւր գնաց : 2. Մրջնոյն ի՞նչ ըսաւ : 3. Մրջիւնն ի՞նչ պատասխան տուաւ : 4. Հետեեալ որն ի՞նչ պատահեցաւ : 5. Մրջիւնը սարդին ի՞նչ տուաւ : 6. Սարդն ի՞նչ ըսաւ :

Գ Ա Ս 12

Երթալով
Աշքատին
Հրաման
Աշխատիլ

Անիկա
Օրինակ
Իրիկուն
Յիշատակ

Ցեսակէն
Պատասխան
Լինալ
Յանձնուիլ

ԻՐԼԱՆՏԱՑԻ ՄԸ ԻՆՉՊԷՍ ԱԻԵՏԱՐԱՆ ՄԸ ՍՏԱՑԱԻ

1. Խեղճ Իրլանտացի մը լսելով որ այս ինչ ազնուականին քով իր հասկցած լեզուովն Աւետարան մը կար, օր մը անոր քով երթալով ուզեց այն Աւետարանը փոխ առնել, որպէս զի օրինակէ զայն: Ազնուականը չէր ուզեր այն գիրքը փոխ տալ այն մարդուն, քանզի կը վախնար թէ գիրքը պիտի կորսուէր, և այն տեսակէն շատ քիչ կար:

2. Աղքատին հարցուց, « Թուղթ և գրիչ ուստի՞ պիտի առնես: » « Ծախու պիտի առնեմ, » ըսաւ մարդը: « Բայց ո՞ւր պիտի օրինակես գիրքը, » կրկնեց ազնուականը: Աղքատ մարդը պատասխան տալով ըսաւ, « Եթէ յարգութիւնդ հրաման կու տայ, հոս կու գամ, ճեր սենեակը կը նստիմ ամէն իրիկուն գործս լմննալէն ետքը, և այսպէս կը գրեմ մինչև որ ամբողջն օրինակեմ: » Ազնուականը շատ զարմացաւ այն խեղճ մարդուն ջերմ եռանդին վրայ, և հրաման տուաւ անոր որ ամէն իրիկուն գայ իր սենեակը նստելով աշխատի մինչև որ ամբողջ Աւետարանն օրինակէ:

3. Այն աղքատը ուրախութեամբ սկսաւ իր մեծ գործը, և համբերութեամբ շարունակեց ամէն գիշեր անկէ մաս մը գրելու, մինչ

չև որ բոլորը լմնցուց : Իր գրչովն աշխատելով Աւետարան մը ստացած էր, և իր պատուական գանձը սեպելով զայն՝ իր տունը պիտի տանէր, բայց անատին ազնուականը ուրիշ տպեալ օրինակ մը տուաւ անոր, և մարդուն ձեռքով գրուածը պահեց : Այն օրինակն Անգղիոյ Աստուածաշնչի ընկերութեան յանձնուեցաւ, որ մինչև հիմա կը պահէ զայն իբրև յիշատակ խեղճ Իրլանտացւոյն մեծ փափաքին և ծանր աշխատութեանը՝ Սուրբ գիրք ստանալու համար :

4. Դուք ի՞նչ կը խորհիք. կ'ուզէ՞ք այնչափ շատ աշխատիլ Աստուածաշունչ մը ձեռք բերելու : Շատ շնորհակալ ըլլալու ենք որ Սուրբ գիրքը ստանալ հիմա գիւրին է. ամենէն աղքատ մարդը, եթէ փափաք ունի, կրնայ օրինակ մը ծախու առնել քիչ մը ջանքով . բայց հին ատենները երբ տպագրութեան արուեստը գտնուած չէր, բոլոր գիրքերը ձեռքով կը գրուէին, և օրինակ մը գնել՝ աղքատ մարդոց համար անկարելի էր :

Հարցումներ : 1. Իրլանտացի մը ի՞նչ կ'ուզէր Ազնուականն ինչու փոխ տալ չէր ուզեր այն գիրքը : 2. Ի՞նչ հրաման տուաւ Իրլանտացւոյն : 3. Օրինակած գիրքն ի՞նչ եղաւ : Ինչու համար պարտինք շնորհակալ ըլլալ :

Գ Ա Ս 13

Վաճառ.	Անցնել	Ոչխար	Ծախուել
Անդր	Յողնած	Փոշոտ	Ճամբայ
Լեզու.	Ծարաւ	Միջոց	Փողոց
Մաքուր	Գաւաթ	Աղօթք	Անգուլթ

ԳԹԱԾ ԿԱՌԱՎԱՐԸ

1. Շատ տաք օր մը անասնոց վաճառանոցէն անցնելով տեսայ խումբ մը ոչխարներ տեղ մը պահուած ծախուելու համար: Անոնք շատ յողնած և տաքցած էին երկարատեն փոշոտ ճամբաներուն վրայ մղուելէն, շնչասպառ կը պառկէին հողին վրայ, և անոնց լեզուները սաստիկ ծարաւէն դուրս ինկած էին:

2. Կ'ուզէի խեղճ անասնոց բան մը ընել, բայց չէի գիտեր թէ ինչ ընեմ: Այն միջոցին կառավար մը որ փողոցը կայնած ջուր կը խլմցնէր իր ձիոյն, ոչխարները գիտելով և ուրիշ աման չունենալով, դիտարկը հանեց և մէջը մաքուր ջուր լեցնելով խեղճ ոչխարներուն կը խմցնէր:

3. Ինծի կը թուէր թէ ոչխարները շնորհակալութեամբ կը նայէին այն բարերար մարդուն: Անոր ըսի, «Կարծեմ թէ ֆրիստոս որ կը յիշէ իր ամենէն պզտիկ աշակերտին տրուած պաղ ջրով լեցուն դաւաթը, պի-

տի չմոռնայ այս գթութեան գործն ալ որ կ'ընես այս խեղճ անասուններուն ։”

4. Կառավարը պատասխանեց ինծի ըսելով, “ Քրիստոս շատ բան ըրաւ ինծի համար. ես կարող եմ շատ քիչ բան ընել անոր համար, և կ'աղօթեմ անոր որ ինծի օգնէ գոնէ այն քիչն ընելու ։”

5. Արդարև յարգելու ենք ինչ որ Աստուած ստեղծած է ։ Անասնոց գթութիւնն ցուցնել վայելուչ է, և գէշ բան է պարաստեղ որևիցէ կենդանի չարչարել ։ Գիտենք նաև որ անասնոց գթութիւնն չցուցնող անձինք ընդհանրապէս իրենց նման մարդոց նկատմամբ ալ անգութ են ։

Հարցումներ ։ 1. Այս պատմութիւնն ընողը ուստի՞ անցաւ, և ի՞նչ տեսաւ ։ 2. Կառավար մը ի՞նչ ըրաւ ։ 3. Մարդը կառավարին ի՞նչ ըսաւ ։ 4. Կառավարն ի՞նչ պատասխան տուաւ ։ 5. Մարդիչ ի՞նչպէս գթութիւն ցուցնելու են անասնոց ։

Գ Ա Ս 14

Առաջ	Երթալ	Վազել	Հասնիլ
Վտանդ	Մարմին	Մանուկ	Աղջկի
Յանցանք	Ամօթ	Մոռնալ	Օգուտ
Անարգ	Երես	Այբած	Վնաս

ԱՊԵՐԱԽՏՈՒԹԻՒՆ

1. Ասկէ քանի մը տարի առաջ մայր մը գործի մը պատճառաւ դրացիներէն մէկուն

տունը երթալ ստիպուելով, տղան քիչ մը ժամանակ մինակ թողուց տանը մէջ: Ետ դառնալով երբ տանը մօտեցաւ, տեսաւ որ տունը ըռնկած էր, և պատուհաններէն ու դռներէն բոցեր կ'ելլէին:

2. Կինը մեծ վախով վազեց, և տունը հասնելով իմացաւ որ իր մանկիկը ներս մնացած էր: Իսկոյն ներս մտնել ուզեց զաւակն ազատելու համար, սակայն հոն դտնուող մարդիկ կ'արգելէին զանի վտանգը ցուցնելով, բայց այս մայրը մտիկ չընելով անոնց՝ ներս վազեց, և մանկիկն անկողնոյն վրայ դտնելով, շուտ մը վերարկուով պատեց զանի և դուրս տարաւ:

3. Մանուկն ապահով ազատեցաւ, բայց մայրը սոսկալի կերպով փնասուեցաւ: Խեղճ կնկան մարմինն այնպէս այրած էր որ քանի մը ամիս գրեթէ յոյս չկար թէ պիտի առողջանար: Վերջապէս առողջացաւ, սակայն դէմքը շատ փնասուած ըլլալուն համար՝ սոսկալի երևոյթ մը ունեցաւ անկէ ի վեր:

4. Քսան տարի ետքը այն մանուկը որ արդէն մեծ աղջիկ եղած էր, օր մը օտարականի մը հետ տեսնուած ատեն, երբ մայրը քովը եկաւ և օտարականն աղջկան հարցուց թէ ո՞վ էր այն սոսկալի դէմքով կինը, աղջիկն ամէնալով շուզեց ըսել օտարականին թէ անիկա իր մայրն էր որ այնպիսի մեծ անձնու-

րացութեամբ ազատած էր զանի կրակէն .
Մեղք չէ՞ր , մեծ յանցանք չէ՞ր ամօթ համա-
րիւ իր մայրը դաւանիւ , և մոռնալ անոր
սքանչելի սէրը :

5. Ճիշդ այսպէս մարդիկ ետ կը քաշուին
զՅիսուս Գրիստոս դաւանելէ . կը խոստովա-
նին թէ Գրիստոս ինչ մեծ բաներ ըրած է
աշխարհիս օգտին համար , բայց չեն ուզեր
զանի դաւանիւ մարդոց առջև , կ'ամհնան ա-
նարգ համարուած Յիսուսի հետեւիլ , ինչ-
պէս որ այս աղջիկն իր մօրը երեսին տղե-
ղութեանը համար ամչցաւ ըսել թէ « Ասիկա
իմ մայրս է : »

Հարցումներ : 1. Մայր մը ի՞նչ ըրաւ : 2. Ի՞նչ պատահե-
ցաւ : 3. Մանուկն ի՞նչ եղաւ . մայրն ինչ եղաւ : 4. Բսան
տարի ետքը ի՞նչ պատահեցաւ : 5. Մարդիկ ասոր նման ի՞նչ
ապերախառութիւն կ'ընեն :

Գ Ա Ս 15

Ժողովուրդ
Չարմանալ
Անհամբեր
Կիրակի

Աշօրէք
Աերջապէս
Պատասխան
Դադարիլ

Թերութիւն
Կործանում
Սպասել
Քարոզէլ

ՄԵՄ ԹԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

1. Բարի Հովուի մը Ժողովուրդին մէջ ա-
ղօրեպան մը կար որ շատ աղէկ շինուած

աղօրիք մը ունէր, և շատ դորժ ունենալով ամէն շաբաթ եօթն օր կը բանեցնէր աղօրիքը՝ սուրբ օրուան չնայելով:

2. Օր մը Հովիւը հոն աղացուելու համար ցորեն տարած ըլլալով, մեքենաները դիտելէն ետքը ըսաւ, «Շատ աղէկ շինուած է այս աղօրիքը. այսպիսի ճարտարութեամբ շինուած աղօրիք տեսած չեմ, բայց թերութիւն մը ունի:»

3. «Ի՞նչ թերութիւն ունի», ըսաւ միւսը զարմանքով: «Շատ գէշ թերութիւն մը», ըսաւ դարձեալ Հովիւը, «այնպիսի թերութիւն մը որ աղօրիքին շատ փնաս պիտի ընէ, և վերջապէս անոր տիրօջը կործանում պիտի ըլլայ:» «Ի՞նչ է», ըսաւ աղօրեպանն անհամբերութեամբ, «ինչո՞ւ համար չէք ըսեր:» «Սուրբ օրուան մէջ կը դորժէ», պատասխանեց Հովիւը:

4. Աղօրեպանն այսպիսի պատասխանի մը չէր սպասեր: Հովուին այս խօսքը մեծ աղդեցութիւն ըրաւ անոր, այնպէս որ Կիրակին աւրող աղօրիքն այնուհետեւ դադրեցաւ իր չար դորժքէն: Ասիկա ֆարողչին մեծ ուրախութեան պատճառ, աղօրեպանին ալ շատ օգտակար դաս մը եղաւ:

Հարցումներ: 1. Աղօրեպան մը ի՞նչ ընել սովոր էր: 2. Հովուն անոր ի՞նչ ըսաւ: 3. Աղօրեպանն ի՞նչ պատասխան

տուաւ : Հովիւն ի՞նչ ըսաւ : 4. Հովուին խօսքն անոր ի՞նչ
ազգեցութիւն ըրաւ :

Գ Ա Ս 16

Մէկտեղ	Գնդակ	Փնտռել	Ծռել
Դետին	Ընկեր	Կանչել	Յանցանք
Ճանչնալ	Ուստի	Ամօթ	Միայն
Ծնողք	Խօսիլ	Քանզի	Նորէն

“ Ս Ո Ւ Տ Է ”

1. Խուսմբ մը տղայք մէկտեղ կը խաղային քարէ գնդակներով : Օննիկ իր գնդակը նետեց դէպ ի Յովսեփիկ, և ետքը գնաց զայն փնտռելու . տեսաւ որ Յովսեփիկ ծռելով բան մը առաւ գետնէն և ծոցը դրաւ : Օննիկ ասիկա տեսնելով գոչեց Յովսեփիկին ըսելով, “ Դուն իմ գնդակս առիր և ծոցդ դրիր : ” “ Ոչ ”, ըսաւ Յովսեփիկ, “ չառի : ” “ Առիր , ” կրկնեց միւսը, “ առնելդ տեսայ : ” “ Չառի , ” ըսաւ դարձեալ ընկերը : “ Սուտ է , ” պոռաց Օննիկ բարկութեամբ , “ սուտ է : ”

2. Օննիկին մայրն այս բարձրաձայն խօսքերը լսելով զանիկա կը կանչէ, այն ալ կ’երթայ դէպ ի գուռը, և գացած ատեն գետնին վրայ կը գտնէ կորսուած գնդակը, և յանցանքը ճանչնալով շատ կ’ամչնայ, քանզի յանիրաւի գատասպարտած էր զՅովսեփիկ

իրբև դող և ստախօս . նաև բարկանալով անվայել խօսքեր ըսած էր անոր, ուստի շատ ամօթով եղաւ :

3 . Օննիկին մայրը քաղցրութեամբ բայց տրտմութեամբ խօսեցաւ , և տղուն ցուցուց անոր յանցանքը : Անոր ըսաւ թէ բարկանալ և անվայել խօսքեր ընել ոչ միայն Աստուծոյ դէմ մեղք է , այլ նուաստութիւն է , և նախատինք կը բերէ թէ տղուն և թէ անոր ծնողացը : Երբ , ըսաւ , ուրիշներ տղու մը այսպէս խօսելը կը լսեն , կը խորհին թէ անիկա աղէկ կըթութիւն առած չէ , և անոր ծնողքը կը մեղադրեն :

4 . Այս բաները լսելով Օննիկ զարմացաւ և հարցուց թէ , « Իրա՞ն է որ ուրիշներն իմ անվայել խօսքերուս համար հօրս և մօրս վրայ դէշ համարում պիտի ունենան » : « Այո , այնպէս է , » ըսաւ մայրը : Տղան ասոր վրայ խորհելով շատ տխրեցաւ , քանզի հայրն ու մայրը կը սիրէր , և դիտէր թէ անոնք շատ բարի էին :

5 . Մայրը խօսքը շարունակելով ըսաւ , « Աւելի ցաւալի բան մը կայ , և սա է որ քու այս չար վարմունքդ սիրելի Փրկիչդ կը վերաւորէ և նորէն խաչ կը հանէ զանի » :

6 . Օննիկ շատ կը զարմանար խորհելով թէ ինչ մեծամեծ վնասներ և սոսկալի մեղքեր

կը ծագին չնչին կարծուած բանէ մը : Այս բաներուն վրայ մտածելով և իր յանցանքը տեսնելով դնաց, և Յովսեփիկին ձեռքը բռնելով ըսաւ անոր, « Ես շատ սխալեցայ, շատ յիմարական, անիրաւ և չար բան մը ըրի . կարծեմ թէ ուրիշ անդամ մէկու մը պիտի չըսեմ թէ « Ստախօս ես : »

Հարցումներ : 1. Քանի մը տղայք ի՞նչ կ'ընէին, և ի՞նչ պատահեցաւ : 2. Կուիւք տեսնողն ո՞վ էր : Օննիկինչո՞ւ կ'ամբշնար : 3. Մայրն Օննիկին ի՞նչ ըսաւ : 4. Օննիկ ի՞նչ հարցուց : 5. Մայրն ուրիշ ի՞նչ ըսաւ : 6. Օննիկ իր յանցանքը խոստովանեցա՞ւ :

Պ Ա Ս 17

Պատերազմ

Թշնամիք

Թափանցել

Փրկութիւն

Վիրաւոր

Ժամանակ

Պատանի

Պարտաւոր

Թնդանօթ

Ճառագայթ

Արտասուք

Ցարեկան

Պ Ա Տ Ա Ն Ի Զ Ի Ն Ո Ւ Ո Ր Ը

1. Ամերիկայի վերջին պատերազմին մէջ օր մը սաստիկ կռիւ մը եղաւ, և պատերազմի դաշտին վրայ շատ վիրաւորներ և մեռեալներ ցիրուցան ինկած կը կենային : Երբեմն թնդանօթի ձայներ կը լսուէին այն հեռու տեղերէն ուր թշնամիք դեռ կը հալածուէին : Թէև լուսինը ելած էր այն ժամանակ, սակայն

անոր ճառագայթները հազիւ կրնային թափանցել այն դաշտին վրայ նստող թնդանօթներու թանձր մուխը :

2. Գնդի մը քարոզիչը կ'ըսէ, « Ես իմ պաշտօնս կատարած ըլլալով, մեր դնդէն կորսուած երկու երիտասարդ զինուոր փնտռելու համար այն մութ ժամանակը կը պտտէի : Վերջապէս անոնցմէ մէկը դտայ որ սաստիկ վիրաւորուած էր, և իմ լապտերիս լոյսն անոր երեսը զարկած ատեն տեսայ որ շատանջանք կը կրէր, նաև կ'երևէր թէ վախճանը մօտեցած էր :

3. Զինուորը ձեռքս բռնելով իրեն քաշեց. ես ալ անոր քով ծնկան վրայ դալով անոր ըսի, « Սիրելի տղաս, քեզի համար բան մը կրնամ ընել : Կ'ուզե՞ս որ Յիսուսի վրայով քեզի քիչ մը խօսիմ : » « Այո, » ըսաւ, « ատոր սովորած եմ. իբր երկու տարի սիրած եմ զՅիսուս, թէև ոչ ըստ արժանւոյն. կարծեմ թէ հիմա անոր քով պիտի երթամ : » « Մայր ունի՞ս, » հարցուցի անոր : « Այո, » ըսաւ, և արտաւուօք լցան աչքերը :

4. Յետոյ ըսի, « Մօրդ համար անտարակոյս շատ դժուար եղաւ մեր երկրին փրկութեանը համար քեզ պատերազմի զրկել : » Այո, » ըսաւ տղան, « շատ դժուար եղաւ, և երբ ես երթալ ուզեցի, անիկա չուզեց, բայց

երբ աղօթք ըրինք, անիկա վերջապէս խորհելով թէ իւր պարտաւորութիւնն էր, հաճութիւն տուաւ :”

5. Այս խօսքերէն ետքը վիրաւորեալ զինուորին ճակատը պաղ ջրով զովացուցի, և անիկա քնացաւ. քիչ մը ժամանակ ետքը արթննալով ըսաւ, “Ո՛հ, երազիս մէջ կարծեցի թէ Աննային ձեռքը ճակտիս վրայ էր. եթէ կը հաճիս նորէն ձեռքդ դիւսուս վրայ դիր :” “Ո՛վ է Աննա,” հարցուցի : “Երկուորեակ քոյրս է,” ըսաւ. “տունէն մեկնած ատենս ես ու այն տասնուեօթը տարեկան էինք :”

6. Այս ըսելով երիտասարդ զինուորը միւս երեսին վրայ դարձաւ և քնացաւ բազկիս վրայ. ես ալ անոր վրայ լռիկ կերպով աղօթք կ’ընէի : Նորէն խօսեցայ, բայց անիկա պատասխան չտուաւ. ձեռքս անոր կուրծքին վրայ դնելով տեսայ որ սրտին բախումները դադրած էին, երեսին վրայ դրի, այն ալ պաղած էր. հոգին բաժնուած էր անկէ, բայց տարակոյս չունիմ որ Յիսուսի քովն ըլլալու համար դացած էր, քանզի իբր երկու տարի սիրած էր իր Փրկիչը :”

Հարցումներ : 1. Ամբիկայի մէջ օր մը ի՞նչ եղաւ : 2. Գրեզին քարոզիչն ի՞նչ կը փնտռէր : 3. Զո՞վ գտաւ : 4. Զինուորին մայրը տղուն պատերազմի երթալուն հաճութիւն տուա՞ւ : 5. Զինուորը ի՞նչ երազ տեսաւ : 6. Զինուորը վերջապէս ի՞նչ եղաւ :

Յակոբոս
Մասնաւոր
Գեղեցիկ
Սխալմամբ

Աշակերտ
Մրցանակ
Պարագայ
Պատասխան

Ճամանակ
Կարողոս
Մեղադրել
Պատուական

ՃԵՄԱՐՏԱՍԷՐ ՏՂԱՆ

1. Յակոբոս դպրոց կ'երթար. այն դպրոցին մէջ երբեմն յառաջադէմ աշակերտաց յատուկ պարգև կը տրուէր: Ճամանակ մը, երբ այս պարգևները կամ մրցանակները պիտի բաժնուէին, Յակոբոս անոնցմէ հատ մը ստանալու համար որոշեց որ գիր գրելու մասնաւոր ջանք ընէ, քանզի բաւական յաջող էր այն գործին մէջ: Շատ ջանք ընելով գիրն այնպէս շտկեց որ յոյս ունէր մրցանակն առնելու:

2. Երբ մրցանակները բաժնելու օրը հասաւ, ազնուական մը բոլոր տղոց գրի տետրակները քննելէն ետքը ըսաւ, «Այս տետրակներուն մէջ երկու հատ կայ, այսինքն Յակոբոսինն ու Կարողոսինը որ շատ աղէկ գրուած են, այս երկուքը գրեթէ հաւասար են, և դժուար է որոշել թէ ո՛րն է աւելի աղէկը: Բայց Յակոբոսին տետրակին մէջ տող մը կայ որ շատ գեղեցիկ գրուած է. ուստի այս մէկ տողին բոլոր միւսներէն ա-

ւելի գեղեցիկ ըլլալուն համար մրցանակը
Յակոբոսին կու տամ»

3. Յակոբոս ասիկա լսածին պէս վախնալով յառաջ եկաւ և ըսաւ, «Եթէ կը հաճիք, անդամ մը այն տողին նայիմ» Ազնուականը տեսորակը տուաւ անոր ձեռքը, քիչ մը զարմանալով թէ ինչ բանի համար տղան կ'ուզէր նայիլ: Տղան նայելէն ետքը ըսաւ, «Այս տողն իմ գրածս չէ. մեծ տղայ մը օր մը իմ տեսորակս սխալմամբ առաւ և գրեց այս տողը» «Եթէ այդպէս է», ըսաւ ազնուականը, «մրցանակը քեզի տրուելու չէ, այլ հարուստին»: Ուստի հարուստ առաւ պարգևը:

4. Երբ տղայք դուրս ելան, սկսան զՅակոբոս մեղադրել ըսելով թէ, «Ինչո՞ւ ըսիր թէ դուն չէիր այն տողը գրողը. ինչո՞ւ լուռ չկեցար. անատեն մրցանակը կ'առնէիր. յիմարութիւն ըրիր»: Սակայն Յակոբոս պատասխան տալով ըսաւ, «Այնպէս ընելով խաբէութիւն ըրած պիտի ըլլայի. աւելի կ'ուզեմ ճշմարտութիւնը հաստատ պահել քան թէ մրցանակն առնել. ճշմարտախօս ըլլալ ոսկիէն պատուական է»:

5. Անատեն միւս տղայք զարմանալով ըսին, «Շատ աղէկ ըրիր, շատ աղէկ ըրիր», և Յակոբոսին սիրտը հանդարտ և ուրախ էր այն օրը, երբ իր տունը գնաց, թէև մրցա-

Նակն առած չէր . սրտին խաղաղութիւնն անկէ աւելի մեծ վարձք էր անոր :

6. Կը տեսնէք որ Յակոբոս այսպիսի պարագայի մը մէջ, եթէ բան մը ըսած չլլար, ստախոս պիտի ըլլար . այո, առանց խօսելու ստախոս կ'ըլլար, քանզի բան մը չըսել, «Ս,յն տողը ես գրեցի» ըսել կ'ըլլար : Եթէ դուն անոր տեղն ըլլայիր, ի՞նչ պիտի ընէիր :

Հարցումներ : 1. Յակոբոս ի՞նչ առնելու համար աշխատեցաւ : 2. Ազնուականն ի՞նչ որոշում ըրաւ : 3. Յակոբոս ի՞նչ ըսաւ : 4. Անոր ընկերներն ի՞նչ ըրին : 5. Յակոբոս ի՞նչ պատասխանեց : 6. Եթէ Յակոբոս լռէր ստախոս պիտի ըլլա՞ր :

Գ Ա Ս 19

Յովսէփ	Նաւակ	Մտնել	Ատեն
Կենալ	Վնաս	Փոփաք	Ցամաք
Քաշել	Քանզի	Ցրտում	Խնդրել
Պառկիլ	Չկնորս	Ուրախ	Մնալ

ԻՐ ԽՂՃԻՆ ՉՀՆԱԶԱՆԴՈՂ ՏՂԱՆ

1. Յովսէփին հայրը ծովեզրին մօտ կը բնակէր, և գեղեցիկ նաւակ մը ունէր ջուրին վրայ պտտելու համար : Օր մը Յովսէփ կայնած այն նաւակին կընայէր, և շատ կ'ուզէր մէջը մտնել, բայց հայրը շատ անգամ անոր պատուիրած էր նաւակին չմօտենալ :

ինք ալ կը յիշէր այն պատուէրը , և խիղճը կ'ըսէր անոր , « Մի մտնէր , մի մտենար » :

2. Այն առտուն Յովսէփ աղօթք ըրած ատեն ըսած էր , « Մեզ փորձութեան մի տանիր . » Բայց այսպէս կենալով և նաւակին նայելով փորձութեան մէջ ինկաւ : Վերջապէս որոշեց դռնէ նաւակին մէջ մտնել և հոն նստիլ . կը կարծէր թէ հոն նստելով փնաս մը չէր ըլլար : Բայց երբ նաւակին մէջ նստաւ , մեծ փափաք ունեցաւ որ ցամաքէն քիչ մը հեռանայ . « Այս մօտ տեղերը ցամաքին քով քիչ մը պտտիմ , » կ'ըսէր :

3. Ուստի նաւակին չուանը քակելով բացուեցաւ և սկսաւ թի քաշել : Շատ զուարճալի կը թուէր անոր հանդարտ ջուրին վրայ այնպէս պտտիլ : Թի քաշելու բաւական զօրութիւն չունէր , բայց և այնպէս տեսնելով որ իր ջանքովն ալ նաւակը կը շարժէր , շատ ուրախացաւ :

4. Տղան մէկէն ցամաքին նայեցաւ , և ահա շատ հեռացած էր , քանզի հոն սաստիկ հոսանք մը կար որ նաւակը քշելով կը տանէր : Անատեն Յովսէփ սկսաւ ընդ որ ուժով ջանք ընել նաւակը նորէն ցամաք հանելու համար , սակայն անկարելի էր : Սկսաւ աղաղակել և օգնութիւն խնդրել , բայց լսող չկար . հեռուն արտերուն մէջ քանի մը մարդիկ կ'աշխա-

տէին, բայց Յովսէփին ձայնը չհասաւ անոնց :

5. Արևը մարը կը մտնէր, և Յովսէփ իր տունէն շատ հեռացած ըլլալով ցաւալի վիճակի մէջ էր, հոսանքէն շարունակ դէպ ի ծով կը տարուէր : Կը խորհէր թէ մայրը թերևս դրան առջև կայնած տրտմութեամբ կը նայէր, զարմանալով թէ ինչ եղաւ իր տղան, ինչո՞ւ համար տուն չէր դար. իսկ իրեն համար կը խորհէր թէ թերևս առտու չեղած ծովուն մէջ ընկղմելով պիտի մեռնէր, և ալ պիտի չտեսնէր իր մայրը :

6. Անատեն ծնկան վրայ դալով աղօթք ըրաւ իր մեղքը խոստովանելով, և Աստուծոյ խնդրեց որ զինք նորէն իր սիրելի ծնողացը քով տանի. ետքը նաւակին մէջ պառկելով քնացաւ :

7. Աստուած լսեց անոր աղօթքը : Ժամ մը ետքը ձկնորս մը որ իրիկունը դէպ ի ցամաք կու դար իր մեծկակ նաւակովը, տեսաւ այն փոքրիկ նաւակը և անոր մէջ քնացող տղան. նաւակը կապեց իր նաւին, տղան ալ իր քով առնելով զանիկա ճանչցաւ և ըսաւ, « Շատ ուրախ եմ որ քու հայրդ կը ճանչնամ. անիկա իմ սիրելի բարեկամս է. կը հաւատամ որ Տէրը զիս հոս ղրկեց քեզ գտնելու համար, քանզի առաջ միտք ունէի մինչև վաղը ծովուն վրայ մնալ :

8. Երբ Յովսէփ տուն հասաւ, կէս գիշեր էր, բայց դեռ մէկը պառկած չէր, քանզի տանը մէջ եղողները մեծ տրտմութեան մէջ էին անոր համար: Մայրը զանի տեսներով ուրախութեան աղաղակներով գրկեց տղան, հայրն ալ ներեց անոր յանցանքը:

9. Յովսէփ ինչո՞ւ վտանգի մէջ ինկաւ. քանզի փորձիչին մտիկ ընելով իր խղճին անհնազանդ եղաւ: Խիղճը մեր բարեկամն է, մեզ վտանգներէ կը զգուշացնէ և միշտ մեզի օգտակար է անոր մտիկ ընել:

Հարցումներ: 1. Յովսէփին հայրը ո՞ւր կը բնակէր, ի՞նչ պատուիրած էր Յովսէփին չընել: 2. Յովսէփ ի՞նչ ըրաւ: 3. Ի՞նչպէս ցամաքէն հեռացաւ: 4. Ի՞նչ ջանաց ընել: 5. Մըքէն ի՞նչ անցաւ: 6. Յետոյ ի՞նչ ըրաւ: 7. Ո՞վ ազատեց զանի: 8. Ե՞րբ տուն հասաւ: 9. Յովսէփ ինչո՞ւ վտանգի մէջ ինկաւ:

Գ Ա Ս 20

Կիրակի	Իրիկուն	Յովհաննէս
Փորձութիւն	Պատասխան	Զարմանալ
Ճշմարիտ	Աբրահամ	Չափահաս
Խաղալիկ	Իրաւունք	Պահուրտիլ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԻՆ ՓՈՐՁՈՒԹԻԻՒՆԸ

1. Կիրակի իրիկուն մը Յովհաննէս պատուհանին առջև նստած դէպ երկինք կը

նայէր : Անիկա պզտիկ , բայց միտքը բաց տղայ մըն էր , և նայուածքէն կը հասկցուէր թէ կարևոր բանի մը վրայ կը մտածէր : Մէկէն դառնալով իր հօրը նայեցաւ , հայրն ալ ժպտելով ըսաւ , “ Ի՞նչ կը խորհիս , Յովհաննէս : ” “ Ո՞հ , հայր իմ , ” պատասխանեց տղան , “ շատ կ’ուզեմ մեծնալ , չեմ ուզեր պզտիկ տղայ մնալ : ”

2 . “ Եւ ինչո՞ւ այդ կ’ուզես , տղաս , ” հարցուց հայրը , “ տղայ ըլլալով երջանիկ չե՞ս . աղէկ բնակարան և քեզ սիրող բարեկամներ չունի՞ս : ” “ Ունիմ , ” ըսաւ տղան , “ բայց երբ մեծ մարդոց վրայով կը կարդամ որ ամէն տեսակ զարմանալի գործքեր կ’ընէին , մեծ փորձութիւններ ունեցան և մեծ ցաւեր կրեցին Աստուծոյ հաճելի ըլլալու համար , շատ կ’ուզեմ որ ես ալ մեծ ըլլամ , անոնց պէս փորձութիւններ տեսնեմ և մեծ ցաւեր կրեմ : Հիմա չեմ կրնար մեծ բաներ ընել : ”

3 . “ Լաւ խորհէ , ” պատասխանեց հայրը , “ կը կարծես թէ գործ չունիս ընելու , կամ չար բնաւորութիւն մը՝ յաղթելու : ” Յովհաննէս դլուխը կախած ըսաւ , “ Այո , գիտեմ որ շատ անգամ չար եմ , գէշ բաներ կ’ընեմ , բայց այն չէ միտքս . կ’ուզեմ Ուրա համու , Դաւթի և Եղիայի պէս մեծ ցաւեր և փորձութիւններ կրել : Մեծ բան է անոնց յաղթել : ”

4. Հայրը դարձեալ խնդալով ըսաւ, « Ուրեմն կը կարծես թէ հիմակուան փորձութիւններուն յաղթելու կարող չըլլալով, եթէ չափահաս մարդ ըլլայիր, կարող պիտի ըլլայիր անմիջապէս յիշած մարդոցդ պէս մեծ և բարի ըլլալ: Չե՞ս գիտեր որ այնպիսիք կամաց կամաց մեծ և բարի եղան, և թէ շատերը մեծնալով բարի չեն ըլլար: Գիտցիր որ Աստուծոյ զօրութեամբը քու չար սրտիդ և Սատանային փորձութեանց դէմ պատերազմելով բարի մարդ մը պիտի ըլլաս. իսկ թէ պիտի մեծնաս թէ ոչ, այն Աստուծոյ գիտնալու բանն է:»

5. Հայրն ուրիշ բան չըսելով սենեակէն դուրս ելաւ, սակայն Յովհաննէս հանդարտ նստած կրկին կը խորհէր, և գիտէր թէ հօրն ըսածը ճշմարիտ էր, բայց և այնպէս մեծ փորձութիւններ ունենալու փափաք ունէր: Ճըշմասրիտը սա է որ, տղան իր տկարութիւնն ամենևին զգացած չէր, ինչպէս որ հիմա պիտի տեսնէք:

6. Յովհաննէս իրմէ պզտիկ քոյր մը ունէր զոր շատ կը սիրէր. և որովհետև աղջիկը դեռ աղէկ չէր կրնար քալել, Յովհաննէս շատ անգամ անոր ձեռքէն բռնելով կը պտըտցնէր զանի: Օր մը գեղեցիկ կարմիր խընձոր մը տրուեցաւ այս փոքրիկ աղջկան

որուն այնպէս հաւնեցաւ որ բոլոր խաղալիկները թողուց և այն խնձորով կը խաղար, և միշտ քովը կը պահէր զայն : Վերջը յոգնած ըլլալով խնձորը բազմոցին վրայ դրաւ և պառկելով քնացաւ :

7. Յովհաննէս շատ կը փափաքէր այն խնձորն ուտել. խելքը միտքը անոր վրայ էր. ուստի տեսնելով որ խնձորը բազմոցին վրայ էր, և սենեակին մէջ ալ ուրիշ մարդ չկար պղտիկ քրօջմէն զատ որ կը քնանար, գնաց փափաքած պտղոյն նայելու : Յովհաննէս փորձութեան մէջ էր. խիղճը կը զգուշացնէր զանի, բայց խնձորին անուշութիւնը միտքը բերելով կ'ըսէր, « Քոյրս իրաւունք չունի բոլորը պահելու » : Վերջապէս նայելով նայելով փափաքն այնպէս սաստկացաւ որ ալ չկըրնալով համբերել, կամացուկ մը առաւ խնձորը, և պարտէզ երթալով թուփի մը ետև պահուըտեցաւ և հոն շուտ կերաւ զայն վախնալով թէ գուցէ մէկը վրայ կը հասնի :

8. Խնձորն ուտելէն և բերանը սրբելէն ետքը սկսաւ տանջուիլ, գիտնալով թէ նուաստ գողութիւն մըն էր ըրածը : Քիչ մը առաջ մեծ փորձութիւններ կ'ուզէր, և ահա պրզտիկ փորձութեանէ մը յաղթուեցաւ : Յովհաննէս քիչ մը ետքը սկսաւ լալ, և շատ դառն արցունքներ թափելով խոնարհութեամբ ծնո-

ղացը քով գնաց, և յանցանքը խոստովանելուով անոնցմէ ներում խնդրեց :

9. Թող տղայ մը չափահաս մարդոց վիճակին և փորձութեանց չփափաքի, այլ թող իր վիճակին մէջ եղած փորձութեանց դէմ դնելու զօրութիւն ուզէ Քրիստոսէ : Թող չցանկայ մեծ բաներու, այլ յիշէ Քրիստոսի այն խօսքը թէ, « Այն որ քիչ բաներու մէջ հաւատարիմ է՝ Տէրը զանի շատ բաներու վրայ պիտի կեցնէ : »

Հարցումեր : 1. Յովհաննէս իրիկուն մը ի՞նչ կը խորհէր : 2. Ինչո՞ւ կ'ուզէր մեծնալ : 4. Հայրը ի՞նչ ըսաւ անոր : 5. Յովհաննէս դիտէ՞ր իր տկարութիւնը : 6. Պղտիկ քոյրն ի՞նչ ունէր : 7. Յովհաննէս ի՞նչ ըրաւ : 8. Յովհաննէս ըրածին վրայ զո՞րո՞ց, և յանցանքը խոստովանեցա՞ւ : 9. Իւրաքանչիւր տղայ ի՞նչ ընթացք բռնելու է :

Գ Ա Ս 21

Ռերեկա	Համեմատ	Դրացի
Մարդասէր	Սպասել	Պատրաստ
Յակորոս	Գթութիւն	Հովանոց
Համբուրել	Ղերջապէս	Ոսկեղէն

ՌԵՐԵԿԱ ԵՒ ՌԱՔԷԼ

1. Մինչ Ռերեկա եօթը կամ ութ տարեկան էր, մայրն ուզեց սա խօսքերը սորվեցընել անոր, « Ինչ որ կ'ուզէք թէ մարդիկ

ձեզի ընեն, դուք ալ անանկ ըրէք:” Եւ որովհետև Ռեբեկա պզտիկ աղջիկ ըլլալով չէր կրնար դժուարին խօսք մը կարդալ, մայրը շատ անգամ կը կրկնէր անոր այն խօսքը, մինչև որ Ռեբեկա կրցաւ միտք պահել զայն, թէպէտ ոչ ճիշդ այնպէս, այլ սա կերպով,
 “Ինչ որ չես ուզեր թէ ուրիշ աղջիկները քեզի ընեն, դուն ալ անոնց մի ըներ:”

2. Ռեբեկա այս խօսքն իր ոսկեղէն կանոնը կը կոչէր, և միշտ կ’աշխատէր անոր համեմատ դործել, թէպէտև երբեմն դժուարութիւն կը զգար այնպէս վարուիլ ուրիշ տղայոց հետ, ինչպէս կ’ուզէր որ անոնք վարուէին իր հետ: Այսպիսի դժուարութիւն մը զգաց հետևեալ ամառը խաղողի ատեն: Դրացիներէն պզտիկ աղջիկ մը, Ռաքէլ անուն, հրաւիրեց զՌեբեկա մէկտեղ երթալ իր հօրը այգին խաղող ուտելու:

3. Ռեբեկա շատ ուրախացաւ Ռաքէլի հետ այգին երթալու, քանզի իր հայրն այգի չունէր: Այս երկու պզտիկ աղջիկները շուտ մը հասան այգին, ուր ասդին անդին վազելով հասած խաղողներէն կ’ուտէին: Բայց յանկարծ սաստիկ անձրև մը սկսաւ, անոնք ալ անձրևէն փախչելու համար վազելով կ’երթային, բայց Ռեբեկա Ռաքէլէն մեծ ըլլալով շատ առաջ անցաւ ու զանիկա մինակ թողուց:

Թէպէտև դիտէր թէ իրեն այնպիսի մարդա-
սիրութիւն ընող այն պզտիկ աղջկան սպա-
սելու պարտաւոր էր :

4. Երբ Ռեբեկա այսպէս առաջ վազելով
կը փութար տուն երթալ, տեսաւ որ իր եղ-
բայրը Յակոբոս ճամբէն կ'անցնէր հովանո-
ցով զոր ճամբորդ մը ձգած էր անոնց հօրը
տունը : Ռեբեկա վազելով եղբօրը հովանո-
ցին տակը մտաւ, առանց մտիկ ընելու Ռա-
քելի որ կ'աղաղակէր « Կեցիր որ ես ալ գամ » :

5. Քիչ մը ետքը այնպէս թուեցաւ որ ձայն
մը կ'ըսէր անոր, « Ինչ որ չես ուզեր թէ
ուրիշ աղջիկները քեզի ընեն, դուն ալ ա-
նոնց մի ըներ, » և սկսաւ տրտմիլ որ Ռաքե-
լի հետ այնպէս անգթութեամբ վարուեցաւ,
ու միայն զինք հողաց : Քանի կը խորհէր
այնչափ աւելի կը զգար ետ դառնալու և Ռա-
քելի քով երթալու պարտաւորութիւնը : անատեն
բոլոր եղածն իր եղբօրը պատմեց, եղբայրն
ալ, բարեսիրտ տղայ մը ըլլալով, ըսաւ անոր
որ, եթէ ուզէր, կրնար հովանոցն առնել ու
այգին երթալ. ինք առանց հովանոցի կրնար
շուտ տուն երթալ :

6. Այսպէս Ռեբեկա հովանոցն առաւ և
կըրցածին չափ շուտ մը այգին վազեց և տեսաւ
որ խեղճ Ռաքէլ բոլորովին թրջած ու ծառի
մը տակ քարի վրայ նստած էր, և այնպէս

կու լար որ կարծես թէ պիտի մարէր : Ռե-
բեկա քովը նստաւ ու հովանոցն անոր գըլ-
խուն վրայ բռնեց , և զանիկա համբուրելով
ըսաւ որ չլայ : Վերջապէս այս կերպով իր
ոսկեղէն կանոնը պահեց , թէպէտև Ռաքէլը
մինակ թողած ու վազած ատեն գրեթէ
մոռցած էր այն կանոնը :

Հարցումներ : 1. Մայր մը իր աղջկան ի՞նչ սորվեցնել կ'ու-
զէր : Ռեբեկա ի՞նչ կերպով գոց ըրաւ զայն : 2. Օր մը ո՞վ
հրաւիրեց զանի : 3. Ի՞նչ պատահեցաւ : 4. Ճամբան որո՞ւ
հանդիպեցաւ : 5. Եղբայրն անոր ի՞նչ ըսաւ : 6. Հովանոցն
առնելով ի՞նչ ըրաւ : Սորված կանոնը պահե՞ց :

Գ Ա Ս 22

Պահարան

Իմանալ

Շարունակ

Անհանգիստ

Հոտոտել

Փրցունել

Գողութիւն

Ամչնալ

Պատուհան

Երեխլ

Պատասխան

Ղսասհել

ՀՌՈԻԹ ԵՒ ԲԱՀԱԹԼՕԳՈՒՄԻՆԵՐԸ

1. Հուռթ իր մօրը պահարանին քով կե-
ցած էր , պահարանն ալ բաց էր : Սենեակին
մէջ անկէ ուրիշ մէկը չըլլալով՝ պահարանէն
բահաթլօգուտիին թուղթը առնելը տեսնող
մը չեղաւ : Անոր միտքը զանոնք հոտոտել էր
միայն , բայց հոտն այնպէս անոյշ եկաւ որ

Թուղթին մէկ կողմէն քիչ մը բացաւ զանոնք տեսնելու համար, յետոյ շուտ մը Թուղթը գոցելով նորէն տեղը դրաւ, և պատուհանը երթալով դուրս կը նայէր, և « Ի՞նչ աղւոր ըհաթլօգումիններ են, » կ'ըսէր ինքնիրեն :

2. Գարձեալ պահարանին քով գնաց : Ամենևին միտք չունէր ըհաթլօգումիններն առնելու, եթէ աշխարհն ալ անոր տային, բայց զանոնք անգամ մ'ալ տեսնել ի՞նչ փնաս ունէր : Այնպէս կամաց կը քայլէր որ կարծես թէ կը վախնար որ մէկը չիմանար : Բայց եթէ անոր ըրածը յանցանք չէր, չեմ գիտեր թէ ինչ կար վախնալու : Նորէն դուրս հանեց Թուղթը և բանալով մէջը նայեցաւ : Այս անգամ աւելի աղւոր երևցան անոր, և խորհեցաւ թէ « Միայն համը նայելու համար մէկ հատէն կտորիկ մը փրցունել փնաս մը չունէր : »

3. Այսպէս կտորիկ մը փրցուց ու բերանը դրաւ, մնացածն ալ շուտ պահարանը դնելով գոցեց : Բայց համը բերնին այնպէս անոյշ եկաւ որ ուզեց անգամ մ'ալ ըհաթլօգումիններուն նայիլ : Պահարանին գզրոցը քիչ մը քաշելով Թուղթը դտաւ և դուրս առաւ : Կերած պզտիկ կտորին փրցուած տեղը որոշ կ'երևար : « Մէկը չի հասկնար կտոր մը պակսած ըլլալը, » ըսաւ ինքնիրեն, « եթէ այս

կտորն ամբողջ ուտեմ,” և այս ըսելով կտրած կտորին մնացածն ալ առաւ ու վազելով սենեակէն դուրս ելաւ : Բայց անոր ներսիդին շարունակ ըսող մը կար թէ “ Հռութ, գողութիւն ըրիր :” Ինք ալ կ’ուզէր պատասխանել թէ “ Մօրս շաքարէն պզտիկ կտոր մը առնելը գողութիւնն է ,” բայց իր ներսէն խօսող ձայնը շարունակ կ’ըսէր , “ Բայց անիկա քու մայրդ չտուաւ քեզի, Հռութ, գողութիւն ըրիր :”

4. Այս ձայնէն շատ անհանդիստ եղաւ Հռութ, և իր խղճին խօսքերուն շարունակ կը պատասխանէր , մինչև որ վերջապէս ըսաւ , “ Ամենևին հոգս չէ, ինչ որ ըլլայ՝ ես քիչ մը բահաթլօգումի ևս պիտի ուտեմ,” այսպէս գնաց ու կտոր մ’ալ կերաւ, ետքը գնաց մէկ մ’ալ կերաւ, մինչև որ քանի մը անգամ ուտելէն ետքը թուղթին կէսը պարպուեցաւ : Անատեն վախնալով շիտակ պարտէզ վազեց :

5. Քիչ մը ետքը մօրը ձայնը լսեց որ “ Հռութ, Հռութ,” կը կանչէր : Կամաց կամաց տուն գնաց և տեսաւ որ մայրը պարտէզին դրան առջև կեցած էր, բահաթլօգումիներն ալ ձեռքը : “ Հռութ,” ըսաւ, “ գիտե՞ս ով կերաւ այս պակասածը :” Հռութ չպատասխանեց, միայն ամհնալով գլուխը

կախեց, այնպէս որ ինք կերած ըլլալը հասկը-
ցուեցաւ : «Այս ի՞նչ է, Հռութ», ըսաւ մայրը,
«ես քե՛նէ այսպիսի բան մը չէի յուսար, ես
միշտ կը խորհէի թէ կրնամ վստահիլ քեզի :»

6. Խեղճ Հռութ շատ զղջաց ըրածին վրայ,
քանզի իր մօրը վստահութիւնն իր վրայէն
վերցած էր, և ինք քանի մը չնչին բահաթլօ-
գումիի համար վշտացուցած էր զանի : Շատ
մը արցունք թափելով որոշեց որ ալ ևս դէմ
չդնէ իր խղճին ձայնին, այնպէս որ օր մը
տեսնէ թէ իր մայրը դարձեալ կը վստահի
անոր :

7. Հիմա Հռութ է որ այս պատմութիւնը
կ'ընէ ձեզի : Այս բանը պատահելէն ի վեր
քսան տարի է, բայց ինք ամենեւին մոռցած
չէ և պիտի չմոռնայ թէ ինչպէս դողցաւ այն
բահաթլօգումիներն ու իր մօրը վստահու-
թիւնն անով կորսնցուց :

Հարցումներ : 1. Հռութ սենեակին մէջ ի՞նչ ըրաւ : 2.
Ի՞նչ մտօք պահարանին մօտ գնաց : 3. Ի՞նչ ըսաւ, և ի՞նչ
ըրաւ : Անոր խիղճն ի՞նչ կ'ըսէր : 4. Հռութ ի՞նչ եղաւ, և
ի՞նչ պատասխան տուաւ : 5. Մայրը ի՞նչ հարցուց անիկա
պատասխան տուա՞ւ : 6. Հռութ ըրածին վրայ զղջա՞ց : 7.
Այս բանը պատմօղն ո՞վ է :

Գ Ա Ս 23

Պարտէզ
Յոգնիլ

Խաղալ
Խնձոր

Ելլել
Անտառ

Ծաղիկ
Հեռու

Փափաք
Հարկաւ

Պատուէր
Դառնալ

Բերել
Պառկել

Շատնալ
Գրղան

ԱՂԶԿԱՆ ՄԸ ԱՆՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

1. Տաք օր մը Մարիամին մայրը հրաման տուած էր անոր որ իրենց տանը մօտ պարտէզին ծառերուն շուքին մէջ խաղայ : Երբ Մարիամ տունէն դուրս կ'ելլէր, մայրը անոր պատուիրեց ըսելով, «Աղջիկա, պարտէզը խաղա, անկէ դուրս մի ելլեր :» Մարիամ ալ «Շատ աղէկ, մայր», ըսելով գնաց :

2. Մարիամ պարտէզին գեղեցիկ և դոյն-զգոյն ծաղիկներուն մէջ քիչ մը զուարճանալէն ետքը, յոգնած ու քրտնած մեծ խնձորի ծառի մը տակ նստաւ : Պարտէզին միւս կողմն անտառ մը կար : Մարիամ այն անտառը հեռուէն կը դիտէր, և անոր զով տեղ մը ըլլալը տեսնելով, ներսէն հոն երթալու թեթև փափաք մը կը զգար, բայց մօրը պատուէրը միտք բերելով ինքնիրեն ըսաւ, «Ոչ, չեմ երթար :» Բայց յետոյ փափաքը շատնալով, «Ի՞նչ փնաս ունի եթէ մինչև պարտէզին դուռը երթամ և անկէ դիտեմ», ըսաւ ու գնաց :

3. Դրանը քով երթալէն ետքը անտառը երթալու փափաքն աւելնալով ինքնիրեն ըսաւ, «Ի՞նչ կ'ըլլայ եթէ քիչ մ'ալ անտառը

երթամ, հոս շատ տաք է . եթէ մայրս դիտ-
նար պարտէզին այսչափ տաք ըլլալը, հար-
կաւ անտառը երթալու հրաման կու տար
ինծի, նաև մայրս բնաւ չիմանար եթէ հիմա
երթամ.” այս ըսելով պարտէզին դուռը բա-
ցաւ ու դուրս ելաւ : Անտառը երթալէն ետ-
քը, չուզելով հոն շատ մնալ, շուտ մը պար-
տէզ դարձաւ :

4. Երեկոյին պառկելու ատեն, երբ իր
սովորական աղօթքը կ'ընէր, քանի մը խօսք
հազիւ թէ ըսած էր՝ յանկարծ աչքերը լեց-
ուելով սաստիկ լաց մը փրցուց : Մայրը “ին-
չո՞ւ կու լաս, աղջիկս,” ըսաւ, բայց Մարիամ
չկրցաւ պատասխան տալ : Մայրը դարձեալ
ստիպելով “ի՞նչ եղաւ որ այսպէս կու լաս,
պատճառը չըսե՞ս,” կրկնեց . Մարիամ պա-
տասխան չտուաւ և շարունակ կու լար : Վեր-
ջապէս մայրն ըսաւ, “Ըսէ, աղջիկս, պար-
տէզին մէջ մէկ տեղդ մնասեցիր :” Մարիամ
“Ոչ, մայր,” ըսաւ, “բան մը չեղաւ :” Մայ-
րը “Հապա ինչո՞ւ կու լաս . չըլլա՞յ որ հակա-
ռակ պատուէրիս՝ պարտէզէն դուրս ելած ըլ-
լաս,” ըսաւ . Մարիամ ալ սուտ զրուցելէն
վախնալով “Այո, մայր,” ըսաւ, “անտառը
գացի, բայց մէկ տեղս չմնասեցի :”

5. Մայրը “Հասկցայ, հոն բան մը կորսըն-
ցուցիր,” ըսաւ : Մարիամ “Ոչ, մայր, բան

մըն ալ չկորսնցուցի,” պատասխանեց . բայց մայրն ըսաւ , “ Ես դիտեմ թէ ինչ կորսնցուցիր , աղէկ մտածէ :” Այս խօսքին վրայ Մարիամ ձեռքը դրպանը տարաւ և սկսաւ վրայի բաները մէկիկ մէկիկ համրել : Այն ատեն մայրն ըսաւ անոր , “ Միտքս չհասկցար , Մարիամ , ես ըսել կ’ուզեմ թէ դուն իմ խօսքիս չհնազանդելով և անտառը երթալով սրտիդ հանդստութիւնը և խղճիդ խաղաղութիւնը կորսնցուցիր :” Մարիամ այս լսելով սկսաւ աւելի արցունք թափել և “ Այո , մայր , այնպէս է ,” ըսելով ճշմարիտը խոստովանեցաւ , և սրտին ցաւէն անդադար կուլար մինչև որ քունը տարաւ :

Հարցումներ : 1. Մայր մը իր աղջկան ի՞նչ հրաման , և ի՞նչ պատուէր տուած էր : 2. Աղջկը մտքէն ի՞նչ անցուց , և ի՞նչ ըսաւ : 3. Աերջապէս մերը պատուէրին դէմ գործե՞ց : 4. Մարիամ պառկելու ատեն ի՞նչ ըրաւ . մայրը անոր ի՞նչ ըրաւ : 5. Եանցանքը խոստովանեցա՞ւ : 6. Մարիամ ի՞նչ կորսնցուցած էր :

ԴԱՍ 24

Արշակ	Ծիծաղ	Կարմիր	Փողոց
Անկիւն	Աղբիւր	Սափոր	Բազմոց
Հանդիս	Դեղին	Երկայն	Չարմանք
Հազիւ	Ճամբայ	Յաղթել	Հաչել

ԱՐՇԱԿԻՆ ԵՐԱԶԸ

1. Արշակ տասը տարեկան տղայ մըն էր ,

դէր այտերով ու ծիծաղերես, և Մամաթիա հին կարմիր տուն մը կը բնակէր: Բնութիւնը քաղցր էր, բայց ինք ծոյլ էր: Երբ օր մը մայրը հրամայեց որ իրենց փողոցի անկիւնը եղող աղբիւրէն սափոր մը ջուր բերէ, այս բանը շատ ծանր երեցաւ Արշակին: Աւելի կ'ուզէր որ պատուհանին առջև բազմոցին վրայ հանգիստ նստէր, ու փողոցէն անցնողները դիտէր: Այսու ամենայնիւ գնաց ջուր բերաւ, ու նորէն պատուհանին առջև նստաւ:

2. Այս միջոցին մայրը վարը կերակուր եփած ժամանակ, տանը մէջ ալ ուրիշ մէկը չգտնուելով՝ Արշակ ինքնիրեն կը խօսէր, «Ինչ աղէկ կ'ըլլար,» կ'ըսէր, «որ սա շուքը հանգիստ պառկող շունին տեղն ըլլայի. ոչ աղբիւրէն ջուր բերել կ'ունենայի, ոչ ալ այսպիսի տաք օրով «~~հոգ~~» կ'երթայի ձիթապտուղ գնելու:» Այսպէս պատուհանին առջև գլուխը թևին վրայ դրած նստած ատեն խորհեցաւ թէ շատ աղէկ բան է շուն ըլլալ: Յանկարծ տարօրինակ զգացում մը եկաւ վրան, նայեցաւ որ ձեռքերը ձեռք չեն, այլ դեղին մազով ծածկուած շան ճանկեր: Մտուգիւ տեսաւ որ երկայն պոչով մեծ շուն մը եղած էր:

3. Ասիկա մեծ զարմանք եղաւ անոր, բայց կը խորհէր, «Հիմա կրնամ փողոց եր-

Թալ և շուքի մէջ պառկիլ :” Բայց դուռը
չէր կրնար բանալ, ինչու որ շուն էր . ուս-
տի վեր ցաթկեց ու ճանկերովը ճանկուտեց
զայն : Մայրը ձայն առնելով խոհանոցէն
դուրս նայեցաւ ու “Ամա՛ն, տունը շուն
կայ” ըսելով՝ փայտ մը առաւ ու եկաւ դու-
ռը բացաւ և շունը դուրս փողոց վազած ա-
տեն մայրը ձեռքի փայտովը զարկաւ անոր :
Արշակ կը խորհէր թէ ինչ զարմանալի բան էր
որ մայրը իր տղուն կը զարնէր, բայց տղան
չէր կրնար խօսիլ, քանզի շուն էր . ուստի
լալը լմնցունելէն ետքը աղւոր շուք տեղ մը
պառկեցաւ հանգչելու :

4. Հագիւ թէ հանգստացեր էր, երբ կառք
մը կ’անցնէր անկէ, ու կառավարը “Օ՛շտ,”
պոռաց անոր, որպէս զի ճամբուն վրայէն
ելլէր : Արշակ վեր նայեցաւ, բայց տեղէն
շարժիլ չուզեց մինչև որ կառավարը ձեռ-
քի խարազանովը զարկաւ անոր : Մնատեն
Արշակ պոչը երկու ոտքերուն մէջտեղ ժող-
վեց և հաչելով փողոցին միւս կողմը վազեց,
և հոն աղւոր շուք տեղ մը դտաւ պառկե-
լու : Քիչ մը ետքը շէտրճի մը եկաւ, և Արշակ
շաքարեղէնը սիրելուն համար ցաթկեց և շուն
ըլլալը մոռնալով շէտրճի առջև կայնեցաւ ու
աչքը տնկած շաքարեղէններուն կը նայէր :
Բայց շէտրճի ոտքովը զարկաւ անոր որ ճամ-

բուն վրայէն երթար. վերջապէս Արշակ այլ
 ևս չէր կարծեր թէ շուն ըլլալ աղէկ բան էր :
 5. Ճիշդ այն միջոցին փողոցը գտնուող
 փոքրիկ շուներէն մին տեսաւ զայն, և իր-
 րև օտար շուն հաչեց անոր : Այս պզտիկ
 շան հաչելէն այն կողմի բոլոր միւս շու-
 ները եկան, և օտար շունը տեսնելով ամէն-
 քը մէկտեղ խեղճ Արշակին վրայ թափուե-
 ցան և այնպէս խածին զանի որ նորէն իր
 տունն ըլլալ կը փափաքէր, Այն միջոցին աչ-
 քերը բացաւ և տեսաւ որ ամենեւին շուն ե-
 ղած չէր, այլ միայն երազ էր տեսածը, և
 քունին մէջ բազմոցէն գետին ինկած էր :
 Շուներն ալ իրօք ամէնքը մէկտեղ փողոցը
 կը հաչէին, և այն ատեն լսեց որ մայրը կը
 կանչէր « Արշակ, Արշակ, քիչ մըն ալ ջուր
 կ'ուզեմ » : Այս անգամ չտրտնջեց, ինչու որ
 երազին մէջ հասկցած էր թէ սիրելի և բա-
 րերար մօր մը համար ջուր բերելէն շատ
 դժուար բաներ կան աշխարհիս մէջ :

Հարցո՞ւմեր : 1. Արշակ ինչպիսի՞ տղայ էր. մայրը օր մը
 ո՞ր զրկեց զանի : 2. Արշակ ի՞նչ կը խորհէր, և ի՞նչ տեսաւ :
 3. Ի՞նչ կերպարանք առած էր, և մայրը ի՞նչ ըրաւ : 4. Կա-
 ուվար մը ի՞նչ ըրաւ : Արշակ ի՞նչ եղաւ : 5. Վերջապէս
 ի՞նչ կերպով ազատեցաւ, և ի՞նչ համոզում ունեցաւ :

Պատմութիւն
Հալածանք
Առաւօտ
Աքաղաղ

Բարեպաշտ
Հայրենիք
Օթեւան
Կարճատես

Ագիպա
Անապատ
Փութորիկ
Մարտիակ

ԲԱՐՔԻ ԱԳԻՊՍ

1. Հին ատեն Բարբի Ագիպա անուն բարեպաշտ Հրեայ մը կար որ կ'ըսէր թէ, «Ինչ որ Աստուած կ'ընէ՝ մեր օգտին համար է» Այս մարդը հալածանքի պատճառաւ ստիպուեցաւ իր հայրենիքը թողուլ և անապատ ամալի տեղեր թափառել: Իր հետ երեք բան միայն առաւ, ճրագ մը զոր Աստուծոյ օրէնքը կարդալու համար գիշերը կը վառէր, քաղաղ մը որ առաւօտուն մօտենալը կ'իմացնէր անոր, և էշ մը՝ որուն վրայ կը հեծնէր:

2. Երկայն ատեն պատեղէն ետքը, մութը կոխելու վրայ էր և ինք շատ յոգնած ըլլալով՝ չէր գիտեր թէ ուր պիտի պառկէր. վերջապէս ուժը գրեթէ սպառելով գիւղ մը կը հասնի, և ուրախութեամբ կը մտնէ հոն յուսալով թէ գթութեամբ պիտի ընդունուի գիւղացիներէն: Բայց երբ կը խնդրէ անոնցմէ որ իրեն պառկելու տեղ մը տան, անոնք այս փոքր շնորհքն անգամ զլանալով կը վռնտեն զանի, այն ալ կը ստիպուի մօտ անտառ

մը երթալ և հոն պառկիլ : Գիշեր մ'անդամ
անցունելու օթևան մը չգտնելով՝ խեղճ մար-
դը շատ վշտացաւ : “ Բայց ,” ըսաւ միտքէն ,
“ Աստուած արդար է , և ինչ որ կ'ընէ մեր
օգտին համար է :”

3 . Բարբի Ագիպա անտառը երթալով ծա-
ռի մը տակ կը նստի , և ճրագը վառելով կը
սկսի օրինաց գիրքը կարդալ . բայց հազիւ
թէ դուրիս մը կը կարդայ , և ահա սաստիկ
փոթորիկ մը կ'ելլէ և ճրագը կը մարէ : “ Այս
ի՞նչ է ,” կ'ըսէ Ագիպա , “ թոյլտուութիւն
չըլլար որ գոնէ ամէն բանէ աւելի սիրած
գիրքս կարդալով մխիթարուէի . բայց Աս-
տուած արդար է , և ինչ որ կ'ընէ անտարա-
կոյս մեր օգտին համար է :”

4 . Ետքը գետնին վրայ կը պառկի որ քիչ
մը քնանայ , բայց հազիւ աչքերը գոցած
էր , դայլ մը գալով կը սպաննէ աքաղա-
ղը : “ Ահա նոր դժբաղդութիւն մը ,” կ'ը-
սէ մարդը տրտմելով , “ արթուն ընկերս
կորսուեցաւ , այսուհետև զիս ո՞վ պիտի ար-
թընցնէ օրէնքը կարդալու . բայց Աստուած
արդար է , դիտէ թէ ինչ պէտք է մեզի
խեղճ մահկանացուացս :” Դեռ այս խօսքը
բերանն էր , երբ սոսկալի առիւծ մը գա-
լով էջը մեռցուց և կերաւ : “ Հիմա ի՞նչ ը-
նեմ ,” կ'ըսէ խեղճ Ագիպա , “ ճրագս , աքա-

ղաղս և էշս գացին, ամէն բան կորսուեցաւ .
բայց փառք Աստուծոյ, ինչ որ կ'ընէ այն
մեր աղէկութեանը համար է :”

5. Այսպէս Բաբբի Ագիպա առանց քնա-
նալու գիշերը կ'անցնէ, և առաւօտուն կա-
նուխ գիւղ կ'երթայ տեսնելու թէ կրնայ
արդեօք ձի կամ էշ մը գտնել իր ճամբոր-
դութիւնը շարունակելու, բայց ո՛րչափ կը
զարմանայ, երբ գիւղին մէջ կենդանի մարդ
մը չի գտներ : Գիշերը գողեր գալով տեղ-
ւոյն բոլոր բնակիչները մեռցուցած և գիւղը
կողոպտած էին :

6. Ագիպա այս բանը տեսնելով բարձր
ձայնով Աստուծոյ փառք կու տայ ըսելով,
“ Ով Աբրահամու, Իսահակայ և Յակոբայ
Աստուածը, հիմա գիտեմ թէ խեղճ մարդիկ
կարճատես են, և չարիք կը համարին այն
բաները որ անոնց աղէկութեանը համար են .
դու միայն արդար, բարերար և ողորմած
ես : Եթէ այս քարասիրտ ժողովուրդը զիս
վռնտած չըլլար, ես ալ պիտի մեռնէի ան-
տարակոյս : Եթէ հովը ճրագս մարած չըլ-
լար, աւազակները զիս ալ պիտի գտնէին և
սպաննէին : Քու ողորմութեամբդ էր նաև որ
իմ երկու ընկերներս կորսնցուցի, ապա թէ
ոչ, էջը կամ աքաղաղը ձայն հանելով իմ
տեղս պիտի յայտնէին աւազակաց : Ուրեմն

փառք քու անուանդ յաւիտեանս յաւիտեանից ։”

7. Սաղմոսերգուն կ'ըսէ, « Տէրը կը թագաւորէ, երկիրը թող ցնծայ. շատ կողիներ թող ուրախանան ։ Անոր բոլորտիքը ամպ ու մառախուղ կայ, արդարութիւնը ու իրաւունքը անոր աթուին հիմերն են. ” Դէ. Սաղմ. այսինքն հիմա չենք կրնար հասկնալ Աստուծոյ ըրածները և անոր նպատակը, ամպ ու մառախուղի պէս են մեզի, բայց անտարակոյս, ինչ որ կ'ընէ արդար է, և վերջապէս պիտի հասկնանք թէ մեր օգտին համար է ։ Երբ նեղութիւն կ'ունենանք, համբերելով սպասելու ենք. կարելի է որ Տէրը շուտ ամէն բան պիտի բացատրէ. թէև այնպէս ալ չըլլայ, անտարակոյս երկնից մէջ ամէն բան պիտի յայտնուի ։

Հարցումներ ։ 1. Ագիտա ի՞նչ եղաւ, և հետք ի՞նչ կը տաներ ։ 2. Անգամ մը ո՞ւր գնաց, և ի՞նչ եղաւ ։ Ստեպ ի՞նչ կ'ըսէր ։ 3. Ո՞ւր անցուց գիշերը, և հոն ի՞նչ պատահեցաւ ։ 4. Պառկած ատեն պքաղաղն ի՞նչ եղաւ. Ագիտա ի՞նչ բտաւ ։ 5. Ի՞նչ ընելու գիւղ գնաց, և ի՞նչ տեսաւ ։ 6. Ագիտա ի՞նչ փառք տուաւ Աստուծոյ, և ի՞նչ բտաւ ։ 7. Ի՞նչ կը նշանակեն Սաղմոսերգուին խօսքերը ։

Երկինք	Կապոյտ	Կոխել	Պնակ
Գաւաթ	Պատճառ	Եղէդ	Եծել
Պարպել	Զրհան	Արիւն	Մարմին
Ցաքնալ	Մաքուր	Ածուի	Սենեակ

Օ Դ Ը

1. Ամէն տեղ ող կայ, թէև այնպէս կ'երևի թէ բան մը չկայ: Օդը կրնա՞նք տեսնել արդեօք: «Ոչ» պիտի ըսուի. բայց սխալ է, կրնանք տեսնել զայն: Երկինք ինչո՞ւ կապոյտ է. քանզի այն է ողին գոյնը: Այս է պատճառը որ երբ շատ հեռու լեռներու կը նայինք անոնք մեզի կապոյտ կ'երևին:

2. Օդը ծա՞նր է արդեօք: «Ոչ» պիտի ըսէ մէկը, «անիկա շատ թեթև է»: Բայց ողը բաւական ծանր է, թէպէտ ոչ ջրին չափ, և անոր բաւական ծանր ըլլալը կրնանք ցուցնել: Եթէ ձեռքդ շիշի մը բերնին վրայ դնելով ողը շիշին մէջէն հանես ողահանով, դրսի ողն իր ծանրութեամբը այնպէս կը կոխէ ձեռքիդ վրայ որ կարծես թէ ձեռքիդ ոսկրները պիտի կտրտին:

3. Օղին ծանրութիւնը ուրիշ կերպով ալ կրնանք փորձել: Չայի պնակ մը առ և մէջը քիչ մը ջուր լեցուր: Յետոյ ապակիէ դաւաթ մը առնելով մէջը կտոր մը թուղթ

վառէ, և թուղթին վառած ատեն շուտ մը դաւաթը դարձնելով ջրով լեցուն պնակին վրայ դիր. պիտի տեսնես որ շուրը վեր կ'ելլէ դաւաթին մէջ: Եւ ինչո՞ւ համար կ'ելլէ. քանզի դաւաթին մէջի օդը տաքութեան պատճառաւ պակասած է, և դուրսի օդին ծանրութիւնը դրսէն կոխելով՝ շուրը կը վերցնէ դաւաթին մէջ:

4. Նոյն պատճառաւ է որ կրնաս բերնովդ շուր քաշել կամ ծծել երկայն եղեգի մը մէջէն, քանզի բերնովդ եղեգին մէջի օդը կը հանես, և դրսի օդին ծանրութիւնը կը մղէ շուրը օդը պարպուած եղեգին մէջ: Զրհանը (Բոլոսոս) նոյն կերպով կը հանէ շուրը խորէն. նոյն պատճառաւ ուրիշ շատ բաներ կ'ըլլան, բայց ամէնը մէկիկ մէկիկ պատմել շատ երկայն կ'ըլլայ:

5. Հիմա ձեզի ըսեմ թէ ի՞նչ է օդը: Օդը երեք բանէ կը բաղկանայ. կը յուսամ թէ այս երեք նիւթոց անունները պիտի կրնաք միտք պահել: Ասոնց մէկը Բոլոսոս կ'ըսուի, և օդին հինգ մասին մէկն ասկէ է: Թթուածինը շատ պէտք է մեզի. եթէ անիկա մեր ծծած օդին մէջէն պակսի, մեզի մեծ վնաս կ'ըլլայ: Թթուածինը մեր կեանքը կը պահէ, մեր արիւնը կը մաքրէ և մեր մարմինը կը տաքցնէ: Նոյն նիւթին պատճառաւ է որ

կրակը կը վառի. եթէ օդէն թթուածինը հանուի, այն օդին մէջ կրակ չի կրնար վառիլ, և վառածն անմիջապէս կը մարի. իսկ զուտ թթուածնի մէջ երկաթն անգամ փայտի պէս կը վառի : Թթուածինը ոչ միայն օդին մէջ, այլև հողին, քարին և գրեթէ ամէն բանի մէջ կը գտնուի :

6. Օդին մէջ գտնուած երկրորդ նիւթը քլորինն է՝ կ'ըսուի : Օդին հինգ մասին գրեթէ չորսն ասկէ է, և պէտք է որ այսչափ շատ ըլլայ. քանզի եթէ թթուածնին հետ այսչափ բորակածին խառնուած չըլլար օդին մէջ, թթուածինն ամէն բանի վրայ ազդեցութիւն կ'ընէր, կրակը շատ սաստիկ կը վառէր անոր մէջ, մեր մարմինն ալ չափազանց կը տաքնար և չէինք կրնար ապրիլ :

7. Օդին մէջի երրորդ նիւթը ածխածինն է կոչուի. բայց ասիկա շատ քիչ է : Մաքուր օդոյ 2500 մասին մէկը միայն ածխածինն է, և եթէ ասիկա աւելնայ շատ վնասակար կ'ըլլայ : Երբ գոց սենեակի մէջ ածուխ կը վառի՝ շատ ածխածին կ'ելլէ և սենեակին մէջ կը լեցուի. հոն գտնուող մարդն ալ թունաւոր օդը ծծելով կը մարի, և եթէ կենայ կը մեռնի : Սենեակի մէջ ածուխ վառելէ շատ զգուշանալու է :

Հարցումներ : 1. Ի՞նչ է օգին գոյնը : 2. Օգին ծանրութիւնը ի՞նչպէս կը ջուցուի : 3. Ուրիշ ի՞նչ կերպով : 5. Օգը քանի՞ տեսակ բանէ կը բաղկանայ : 6. Ո՞ր տեսակն աւելի է , և ի՞նչ է օգուտը : 7. Ո՞րն է ամենէն քիչը , և ի՞նչ է փնտրը :

Գ Ա Ս 27

Պատճառ	Ցանկը	Ելլել	Զգալ
Քաշել	Երկինք	Հեռու	Սմառ
Արև	Ցամաք	Զմեռ	Հոտանք
Մրրիկ	Քակել	Ղնաս	Փշել

Օ Դ Ը

1. Ամէնքդ հովուն փշելը գիտէք , բայց գիտէ՞ք արդեօք անոր փշելուն պատճառը . հասկցնեմ ձեզի : Երբ օձիին մէջ կրակ կը վառի , մուխը և տաք օդը դուրս կ'ելլէ . եթէ տանիքին վրայ ելլես և ձեռքդ ծխնելու զին վրայ դնես մէկէն պիտի զգաս թէ տաք օդ կու գայ . եթէ վարը կրակարանին առջև կենաս , պիտի զգաս թէ պաղ օդը դրսէն դէպի կրակը կու գայ : Կ'ըսենք թէ կրակարանը կը քաշէ . ահա այս է քաշելը . տաքցած օդը վեր կ'ելլէ , և վարէն պաղ օդը կու գայ անոր տեղը լեցնելու . ճիշդ այսպէս է հովուն փշելը . արևը կը տաքցնէ այսինչ տեղին օդը , այն կը բարձրանայ , և պաղ օդը կու գայ հեռուէն անոր տեղը լեցնելու :

2. Գիտէ՞ք որ ամառը Սև ծովուն և ուրիշ ծովերու մօտ՝ կէս օրուան ատենները հովը ծովուն կողմէն կը սկսի փչել. ինչէ՞ն է այս : Պատճառը սա է որ, երբ արևը կը ծաղի, ցամաքը կը տաքցնէ. տաքցած օդը վեր կ'ելլէ, և ծովուն օդն աւելի պաղ ըլլալով անոր ներքև կը մնայ. նոյն պատճառաւ է որ ամէն օր նոյն բանը կը պատահի : Բայց ձմեռն այսպէս չէ. և ինչո՞ւ. քանզի այն ատեն ցամաքին օդը ծովին օդէն աւելի տաք չէ, ուստի և շատ անգամ հովը ցամաքէն դէպի ծով կը փչէ :

3. Սակայն երբեմն հովը տաք կը փչէ և ոչ թէ պաղ. ի՞նչ է ասոր պատճառը. պատճառը սա է որ, աշխարհիս ամէն կողմերը օդին մէջ շատ շարժումներ կան, ուստի կրնայ ըլլալ որ տաք օդն իր բոլորտիքը եղած հասանքներէն մղուելով ասդին անդին շարժի :

4. Երբեմն կ'ըլլայ որ հակառակ հովեր իրարու կը հանդիպին, անատեն կրնայ մրրիկ ըլլալ, այսինքն հոփն արագութեամբ կը դառնայ, և երբեմն զարմանալի զօրութիւն կ'ունենայ, այնպէս որ մինչև անգամ ծանր փայտ կամ քար կը վերցնէ :

5. Մըրիկները կրնան մեծ մլասներ ընել. երբեմն տուներ կը քակեն, դիւղեր կը կործանեն, սակայն ասոնք խիստ քիչ կը պա-

տահին : Երբ մերիկը ծովուն վրայ է, Եւթա-
կըսուի և ջուրը վերը կը քաշէ :

Հարցումներ : 1. Ի՞նչ է հովին փշելուն պատճառը, և քա-
շել ըսելով ի՞նչ կ'իմացուի : 2. Ամառը Սև ծովուն կողմե-
րը ի՞նչ կ'ըլլայ, և պատճառն ի՞նչ է : 3. Հովին տաք փշե-
լուն պատճառն ի՞նչ է : 4. Երբեմն հովերը ի՞նչ կ'ըլլան, և
ի՞նչ կը հանեն : 5. Մրրիկներն ի՞նչ կ'ընեն, և թաթառն
ի՞նչ է :

Պ Ա Ս 28

Նեղոս	Ցեռակ	Կանգուն	Գագաթ
Ծաղիկ	Եղէգ	Ճերմակ	Հարիւր
Ցարի	Սորվիլ	Բամբակ	Չուան
Ցերե	Կողով	Ճախին	Եղերք

ՊԱՊԻՐՈՍ ԿՈՉՈՒԱԾ ԵՂԷԳԸ

1. Նեղոս գետին մօտ տեսակ մը եղէգ կը
բուսնի որ Պապիրոս կը կոչուի, և երբեմն
ուլթ կամ տասը կանգուն բարձրութիւն կ'ու-
նենայ : Ասոր գագաթը ծաղիկներու նման
կախուած փունջ մը կայ : Եղեգին ներսիդին
սպիտակ հիւթ մը կայ զոր հին Եգիպտացիք
շատ բարակ կտրելով և չորցնելով անկէ
թուղթ կը շինէին :

2. Ամենէն հին տեսակ թուղթն այս է, և
ասոր վրայ եղած գրութիւնները երբեմն քա-
նի մը հարիւր տարի կը տևէին : Յետոյ երբ

մարդիկ մորթեր պատրաստել սորվեցան , սկսան անոնց վրայ գրել . վերջապէս բամբակէ և հին լաթերէ թուղթ շինեցին , ինչպէս որ հիմա կ'ըլլայ , և այս թուղթը հին տեսակներէն ո՛րչափ աժան է :

3 . Այս եղէգն ուրիշ կերպով ալ կը գործածուէր : Անոր մէջ անուշ նիւթ մը կայ , և այս պատճառաւ Եգիպտացիք եղէգը կը ծամէին , և կեղևներն ալ հիւսելով չուան , իսկ տերևներէն՝ նաւակներ կը շինէին : Հաւանական է թէ Մովսէսի մօրը շինած կողովը կամ տապանակը որուն մէջ Մովսէս մանկիկը դրուեցաւ՝ այս եղեգէն շինուած էր :

4 . Ո՛րչափ օգտակար էր այս եղէգը որ կը բուսնէր այն ճախնային տեղերը , ուր ուրիշ բան չէր բուսներ : Նեղոս գետն ամէն տարի այնպէս կը լեցուի ջրով , որ իր բոլոր եզերքը կ'ողողէ , և քովի ընդարձակ դաշտերը կը ծածկէ . այս պատճառաւ հոն շատ ջրային տունկեր կը բուսնին : Աստուծոյ Նախախնամութեամբն է որ առատութեամբ գտնուող բաները միշտ օգտակար են :

Հարցումներ : 1 . Նեղոս գետին մօտ ի՞նչ կը բուսնի , և հին ատեն ի՞նչ բանի կը գործածուէր : 2 . Հիմա ալ կը գործածուի՞ . ինչո՞ւ : 3 . Ուրիշ ի՞նչ բանի կը գործածուէր : 4 . Նեղոս գետն ամէն տարի ի՞նչ կ'ըլլայ :

ԳՄՍ 29

Պատերազմ	Կերակուր	Նեղութիւն
Փափաքիւ	Կարաւան	Նոյատակ
Իմանալ	Զօրապետ	Հասարակ
Զարմանալ	Ընտանիք	Վայելել

ՏՂՈՒ ՄԸ ԸՐԱԾԸ ՀՕՐԸ ՀԱՄԱՐ

1. Անգամ մը Գերմանիոյ և Գաղիոյ մէջ տեղ պատերազմ եղաւ, և Գերմանացի զինուորները Գաղիա մտնելէն ետքը՝ շատ անգամ դժուարաւ կերակուր կը գտնէին իրենց համար: Գերմանացի զինուոր մը իր այս մասին կրած նեղութեան վրայ կնոջը գրելով անոր կը յայտնէր թէ ո՞րչափ կը փափաքէր գետնախնձոր ուտել, ինչպէս որ իր տունը ստէպ ուտել սովոր էր: Անոր ֆրից անուն պզտիկ տղան՝ այս նամակը կարդալով՝ միտքը դրաւ պարկ մը գետնախնձոր տանիլ իր հօրը: Խեղճ տղան չէր գիտեր թէ բանակը որչափ հեռու էր տունէն, և թէ ինչ ճամբով կ'երթըցուէր հօն. բայց և այնպէս պարկի մը մէջ տարածին չափ գետնախնձոր լեցնելով և նոր զգեստներն հագնելով, բանակը երթալու ճամբայ ելաւ:

2. Իր այս դիտաւորութիւնը չյայտնեց մօրը՝ վախնալով թէ գուցէ արգելէր զանի երթալէ: Բանակն իբր 400 մղոն, կամ,

կարաւանի ժամով, 133 ժամ հեռու էր տու-
նէն: Ունեցած քիչ մը ստակը քիչ ժամանակի
մէջ սպառեցաւ. բայց ճամբան գիշերն անցընե-
լու համար տուն մը մտնելով, տանը բարեսէր
մարդիկ տեղեկացան անոր այս ճամբորդու-
թեան նպատակին և քիչ մը ստակ տուին, այն-
պէս որ տղան կարող եղաւ այն ճամբէն անց-
նող կառքով մը քանի մը մղոն տեղ երթալ:

3. Սյապէս մերթ քալելով և մերթ կառք
հեծնելով, վերջապէս բանակը հասաւ: Սյ-
կայն ի նշպէս պիտի գտնէր հայրը: Դիմա-
ցը ելլող առաջին զինուորին հարցուց, բայց
անիկա չկրցաւ տղուն տեղեկութիւն տալ
հօրը վրայ: Ուրիշի մը, և դարձեալ ու-
րիշի մը հարցուց, բայց ի զուր. ի վերջոյ
զինուոր մը եղելութիւնն իմանալով, տղան
զօրապետին տարաւ, որ երբ լսեց թէ անիկա
400 մղոն հեռու տեղէ մը կու գար հօրը
գետնախնձոր բերելու, իր վրանը հրաւիրեց
զանի մինչև որ հայրը գտնուէր: Տղան եր-
կար ատեն զօրապետին վրանին մէջ մնաց:
Զօրապետը գետնախնձորը սպասաւորին
տուաւ եփելու և այն իրիկուն շատ պաշտօ-
նակալներ հրաւիրեց իր հետ ընթրելու: Հրա-
ւիրելոց մէկն ալ տղուն հայրն էր որ հասա-
րակ զինուոր մը ըլլալով՝ շատ զարմացաւ ի-
րեն եղած այս հրաւերին:

4. Հրաւիրեալները սեղանին քով գալով
 և անոր վրայ ծածկուած մեծ պնակ մը տես-
 նելով, հետաքրքրութեամբ կը սպասէին գիտ-
 նալու թէ ինչ կար արդեօք պնակին մէջ : Երբ
 ամէնքը նստան, զօրապետն ըսաւ անոնց,
 « Գերմանացի տղու մը շնորհիւ դուք այս ի-
 ըրիկուն շատ համեղ կերակուր մը պիտի ու-
 տէք . ընտիր բոյս մը որ ձեր բնիկ երկրէն
 եկած է : » Այս ըսելէն ետքը պատմեց թէ
 տղայ մը այնչափ հեռու տեղէ գետնախնձոր
 բերած էր իր հօրը, և հրաման ըրաւ որ
 տղան ներս գայ :

5. Ի՞նչ մեծ եղաւ հասարակ զինուորին
 զարմանքը, երբ տեսաւ որ ներս մտնողն
 իր տղան էր, և թէ տունէն մինչև բա-
 նակը, այն երկայն ճամբորդութիւնն ը-
 րած էր անոր գետնախնձոր բերելու : Հայրն
 ու որդին միանգամայն մեծ պատիւ գտան
 խնջոյքին մէջ, և որովհետև հայրը քանի մը
 օր առաջ պատերազմի մէջ ծանր վէրք մը ա-
 ռած էր, որդւոյն հետ տեղը դառնալու
 հրաման ընդունեցաւ : Մեծ ուրախութիւն
 եղաւ ընտանիքին, երբ երկուքը մէկէն տուն
 եկան . նաև բոլոր գիւղացիք շատ պատիւ ը-
 ըին տղուն իր հօրը վրայ այնչափ սէր, և ա-
 նոր մխիթարութիւն հայթայթելու այնչափ
 փափաք ունենալուն համար :

6. Տղայ մը որ իր ծնողքը սիրելով դէպ անոնց ունեցած պարտաւորութիւնները կը կատարէ, և ամէն կերպով կը ջանայ զանոնք մխիթարել և սփոփել, բոլոր մարդոց պատիւն ու յարգը միշտ կը վայելէ : Աստուած ալ երկրի վրայ երկայն կեանք կը խոստանայ անոնց որ իրենց ծնողքը կը պատուեն :

Հարցումներ : 1. Հայր մը ի՞նչ բանի կը փափայէր, և տղան ի՞նչ ըրաւ : 2. Ճամբան ո՞րչափ հեռու էր, և տղուն ի՞նչ պատահեցաւ : 3. Տղան երբ բանակը հասաւ ի՞նչ ըրաւ . զօրապետն ինչ ըրաւ անոր : 4. Սեղանին վրայ ի՞նչ կար . և զօրապետն ի՞նչ ըրաւ : 5. Հայրն ու որդին ո՞ր գացին : 6. Ծնողատէր տղայք ի՞նչ կ'ըլան :

Գ Ա Ս 30

Տիկին	Ժողովել	Խոնարհ	Ջանալ
Պատմել	Աղջիկ	Շուշան	Բարի
Սորվել	Վազել	Ուրախ	Եղբայր
Արցունք	Նախանձ	Խնդալ	Շարժիլ

ԳԵՂԵՑԻԿ ՕՐԻՆԱԿ ՄԸ

1. Տիկին մը սովորութիւն ունէր իրիկունները տղաքը ժողովել և անոնց հարցնել թէ ինչ ըրած էին այն օր, և ինչ կերպով ջանացած էին ուրիշներուն երջանկութեանը համար : Իրիկուն մը այս տղայոց մեծերը խո-

նարհարար պատմեցին անոր իրենց ըրածները . բայց երկու պզտիկ աղջիկները, Մարիամ և Շուշան, լուռ կեցան :

2. վերջապէս Մարիամ այսպէս խօսեցաւ .
 « Ես չեմ յիշեր թէ այսօր բարի գործ մը ըրի, միայն երբ դասակիցներուս մին իր դասն աղէկ սորված ըլլալուն համար մեր դասին մէջ առաջին եղաւ, վազելով համբուրեցի զանի . այն ալ ուրախանալով ըսաւ ինծի, ' Դուն շատ բարեսիրտ ես ' : »

3. Յետոյ Շուշան այսպէս խօսեցաւ . « Այսօր իմ քովս պզտիկ աղջիկ մը կը նստէր ուրուն փոքր եղբայրը մեռած էր : Տեսայ որ այս աղջիկը դասը սորված ատեն արցունք կը թափէր . գութս շարժեցաւ անոր վրայ, և գլուխս անոր քով դնելով հետը լացի . անատեն ինք գլուխը վերցնելով համբուրեց զիս և ըսաւ, ' Մեծ բարիք ըրիր ինծի : ' Չեմ գիտեր թէ ինչ ըրի որ այսպէս խօսեցաւ այն աղջիկը : »

4. Տղոց մայրը ասոնք լսելով շատ ուրախացաւ և ըսաւ, « Սիրելի Մարիամ, ուրախ եմ որ դուն չնախանձեցար, երբ բարեկամդ դասին մէջ քեզ անցաւ, այլ անոր ուրախակից եղար : » Յետոյ Շուշանին դառնալով ըսաւ, « Ուրախացողներուն հետ ուրախանալ և լացողներուն հետ լալ՝ մեր պար-

տաւորութիւնն է . ուստի, սիրելի Շուշան , բարեկամիդ կարեկից ըլլալով անոր հետ լալը շատ դուլելի է :”

5 . Այս երկու աղջկանց ըրածը շատ դեղեցիկ էր , և ճիշդ ֆրիստոսի ուզածին պէս : Թէև չենք կրնար աղէկ խրատ տալ կամ իմաստուն կերպով խօսիլ մէկու մը , սակայն կրնանք ուրախացողին հետ խնդալ և լացողին հետ լալ , և այսպէս մեր համակրութիւնը ցուցնել :

Հարցումներ : 1 . Յիկին մը ի՞նչ ընել սովոր էր : 2 . Մարիամ ի՞նչ ըսաւ : 3 . Շուշան ի՞նչ պատմեց : 4 . Մայրն ի՞նչ ըսաւ Մարիամին . Շուշանի՞ն ի՞նչ ըսաւ : 5 . Յղայք ուրիշ ներուն ի՞նչպէս սեր ցուցնելու են :

Գ Ա Ս 31

կողով	Աղտոտ	Խանութ	Ծախել
կաթոսայ	ճերմակ	Մնասկ	Խառնել
Պատրաստ	Պատճառ	Երկայն	Երկաթ
Յամբել	Բարակ	Ճամբայ	Հասնիլ

Հին ԳՈՒՐՁԵՐ

1 . Հին քուրջերուն օգուտն ըսեմ քեզի : Անցեալ օր ծեր մը տեսար որ , կռնակը կողով՝ ձեռքն ալ փայտ մը , փողոցները կը պտտէր , և ուր որ աղտոտ բաներու կոյտ մը կը տեսնէր ,

ձեռքի փայտովը կը խառնէր և գտած քուրջի կտորները կողովը կը դնէր : Ժողոված քուրջերը երբեմն այնպէս աղտոտ էին , որ մարդը զանոնք ձեռք առնելու կը զգուէր . բայց և այնպէս ամէն գտած կտորը կողովը կը դնէր : Երբ հարցուցիր անոր թէ ինչ պիտի ընէր այն քուրջերը , « Պիտի ծախեմ , » ըսաւ . և դուն զարմացար :

2. Երէկ Պալատ երթալով , երբ մեծ խանութի մը առջևէն կ'անցնէի որ այնպիսի քուրջերով լեցուն էր՝ տեսայ որ այն ծերը հոն եկաւ , և իր կողովին մէջ գտնուած քուրջի կտորուանքը խանութպանին ծախելով , քաշի (օր) գլուխ այնչափ ստակ առաւ որչափ բաւական էր հաց մը դնելու :

3. Խանութին բոլոր քուրջերն ալ անպիտան բաներ էին , բայց և այնպէս հոն մօտ նաւ մը կը կենար որ այն քուրջերն առնելով Սմերիկա պիտի տանէր : Մեր գործածած գեղեցիկ թուղթը հոն այնպիսի աղտոտ քուրջերէ կը շինուի : Այն քուրջերը նորէն այս երկիրը կը բերուին , բայց անոնք սա կերպով թուղթ կ'ըլլան :

4. Նախ այն քուրջերը երկաթէ մեծ կաթսաներու մէջ կ'եփուին , բայց ջրին մէջ նիւթ մը կը դրուի որ այն աղտոտ քուրջերը կը ճերմկցունէ . յետոյ այն ճերմկած քուրջերը

քիչ մը ջրով աղօրիքի մէջ կ'աղագուին, այնպէս որ սերի (հայ՝ հ) պէս ճերմակ հիւթի կը փոխուին: Այս հիւթը կաթսաներէն կը վազցընեն պղնձէ սնտուկի մը մէջ, և վրան նորէն ջուր լեցնելով այնչափ կը խառնեն որ այն հիւթը կաթի պէս ճերմակ, և թուղթ շինուելու պատրաստ կ'ըլլայ:

5. Այս կաթի նման նիւթը զգուշութեամբ նայուելու ըլլայ, կը տեսնուի որ անոր ճերմկութեան պատճառը մէջի շատ բարակ և սպիտակ թելերն են: Յիշեալ կաթնակերպ նիւթը կը վազցնեն շատ երկայն տաշտէ մը որուն մէջ երկաթէ խողովակներով անդադար տաք օդ կը փչուի, մինչև որ ջուրը ցամքի, և բարակ թելերը միայն մնալով՝ մէկտեղ կը չորնան և բարակ թերթ մը կ'ըլլան:

6. Երբ այս թուղթ եղած թերթը կը չորնայ, դորժիք մը անոր մէկ ծայրը կ'առնէ կը տանի, բայց միւս ծայրը դեռ տաշտին մէջ է, քանզի տաշտին մէջ թուղթը շարունակ կը պատրաստուի, մինչև որ կաթսային մէջ ճերմակ նիւթը սպառի: Այս կերպով շինուած թուղթը երբեմն այնպէս երկայն կ'ըլլայ որ մէկ ժամու ճամբայ կրնայ հասնիլ. բայց ընդհանրապէս թուղթը շինուածին պէս թերթ թերթ կը կտրուի:

Հարցումներ: 1. Ե՞րբ մը ի՞նչ կը ժողովէր: 2. Ժողոված
քուրջերն ի՞նչ ըրաւ: 3. Ո՞ւր կը զբոսնէին: 4. Ի՞նչ կերպով
թուղթ կ'ըլլան: 5. Ինչո՞ւ կը ճերմկի: 6. Թուղթ ըլլալէն
ետքը ուրիշ ի՞նչ գործողութիւն կ'ըլլայ:

Պ Ա Ս 32

Վարժապետ	Իմաստուն	Ժամանակ
Աշակերտ	Փոխանակ	Աղիւտակ
Կենդանի	Գնդասեղ	Զմեւին
Արատել	Մօտենալ	Գատարել

ՎԱՐԺԱՊԵՏԻ ՄԸ ԵՐԱԶԸ

1. Ատենօք բարի և իմաստուն մարդ մը կար որ իր բոլոր ժամանակը տուած էր տղաք կրթելու, և շատ անգամ կը տեսնէր որ տղայք աւելի փոյթ ունէին խաղալու, երբեմն նաև իրարու հետ կռուելու, քան թէ իրենց դասերը սորվելու: Օր մը այս վարժապետին աշակերտներն անոր շատ նեղութիւն տուին: Պօղոս, փոխանակ աշխարհագրութեան դասը սորվելու, թուղթի կտրները բոլորելով դէպ ի ձեղուն կը նետէր. Յովհաննէս ալ փոխանակ բերնուց սորվելու բազմապատկութեան աղիւտակը, ճանճ մը բռնեց, և գնդասեղ մը անցնելով խեղճ կենդանւոյն մէջքէն, անգթաբար անոր տանջուիլը կը դիտէր:

2. Պետրոս իր ազտոտ մատուըներն այն-

չափ քսեց քերականին վրայ, որ գիրերը սկսան այլ ևս չկարդացուիլ: Այն միջոցին Մարիամ և Եսթեր իրարու հետ կը կռուէին իրենց թուաբանութեան նոր տախտակին համար. Յակոբ և Կարապետ ալ առանձին տեղ մը քաշուած սկսան ծեծկուիլ զմելինի մը համար զոր պատահմամբ գտած էին: Յակոբ ներս եկաւ աչքին տակը ճանկռտուած, Կարապետին ալ ճակտին վրայ ապտակի մը սև նշանը կը տեսնուէր:

3. Դպրոցն արձակուելէն ետքը, վարժապետն իր գրասեղանին առջև նստելով սկսաւ խորհիլ թէ ինչպէս ընէր որ իր աշակերտները միշտ բարի ըլլալ սորվէին: Այսպէս խորհելով նիրհեց, և քնոյ մէջ սա երազը տեսաւ: Անոր կը թուէր թէ առտու էր, և երբ զանգակը հնչեցուց, բոլոր աշակերտները մաքուր երեսներով և շիտակ սանտրուած միզերով հանդարտութեամբ եկան իրենց տեղերը նստան, և զուարթութեամբ իրենց գիրքերը բանալով սկսան կարդալ: Իւրաքանչիւր աշակերտ զգուշութեամբ կը նայէր չարատել և չպատուել իր գիրքը, և վերջապէս երբ անոնք համար տալու եկան, ամէնքն ալ շատ աղէկ սորված էին իրենց դասերը:

4. Երագին մէջ վարժապետին կը թուէր

Նաև թէ, իւրաքանչիւր աշակերտ ունէր զմե-
լին մը, եղունգները կտրուած և մաքրուած,
նոյնպէս կտրուած մատիտ մը: Վերջապէս ի-
րիկունն ըլլալով, երբ դպրոցն աւարտեցաւ,
ամէն աշակերտ վարժապետին մօտենալով՝
քաղաքավարութեամբ «գիշեր քարի» ըսե-
լով կը մեկնէր մեղմով, փոխանակ վազելով
իր գլխարկը կամ կերակուրին կողովն առնե-
լու, որպէս զի վայրկեան մը առաջ դուրս
ելլէր դպրոցէն. և փոխանակ պոռալով փո-
ղոց ելլելու և շուները վախցնելու, այնպէս
հանդարտ կ'ելլէր դպրոցին դռնէն որ ձայն
չէր լսուէր:

5. Վարժապետն արթննալով ըսաւ, « Ո՛հ,
երանի թէ աշակերտներս ջանային այնպէս
ընել որ երազս կատարուէր: »

Սիրելի տղայք, կա՞ն ձեր մէջ ջանացող-
ներ որ իրենց վարժապետին ալ աօրը նման
երազը կատարուի:

Հարցումներ: 1. Վարժապետ մը ինչպիսի՞ աշակերտներ ու-
նէր. Պօղոս և Յովհաննէս ի՞նչ կ'ընէին: 3. Վարժապետն
ի՞նչ ըրաւ, և ի՞նչ տեսաւ: 4. Ուրի՞շ ինչ տեսաւ: 5. Վար-
ժապետը երբ արթնցաւ ի՞նչ ըսաւ:

Յանիք	Երկայն	Ճեղքել	Նաւակ
Շոգի	Ելլել	Բարձր	Երես
Յառակ	Կանգուն	Եզերք	Երկաթ
Քալել	Երար	Կերպաս	Դարբին

ՇՈՂԵՆԱԻՈՒԾ ՎՐԱՅ ՔԱՆԻ ՄԸ ԽՕՍՔ

1. Այս գիրքը կարդացող տղայոց շատերը թերևս տեսած չեն շոգենաւ, ոչ ալ առագաստաւոր նաւ, և ոչ ջուր այնչափ ընդարձակ և խոր որ նաւ մը կարենայ անոր վրայ երթլեկել: Եթէ ձենէ մէկը երթայ այն մեծամեծ նաւերուն վրայ որ Կոստանդնուպոլսէն ելլելով շատ հեռու տեղեր կ'երթան, շատ զարմանալի բաներ պիտի տեսնէ, որոնց մէկ քանին կ'ուզեմ հոս նկարագրել:

2. Շոգենաւը մեծ երկաթաշէն տուն է, որուն բոլոր դռներն իր յարկին կամ տանիքին վրայ են: Բայց նաւք ուրիշ կողմանէ ալ տուներու չեն նմանիր: Շատ երկայն են, ու մանք մինչև հարիւր յիսուն, կամ հարիւր եօթանասուն կանգուն, մինչդեռ անոնց լայնութիւնը հազիւ 15 կամ 20 կանգուն է: Նաւերուն մէկ ծայրը բոլորչի և միւս ծայրը սուր է, որպէս զի նաւը կարող ըլլայ ջուրը ճեղքելով առաջ երթալ:

3. Երբ մէկը նաւակով մեծ շոգենաւի

մը քով կ'երթայ, 8 կամ 10 ոտք սանդղէ մը վեր ելլելու է որ նաւին տանիքին վրայ ելլէ. այսչափ բարձր է նաւին տանիքը ջրին երեսէն. և եթէ նաւին այն մասը որ ջրին մէջ է՝ տեսնել կարելի ըլլար, պիտի տեսնուէր որ նաւին տանիքը ջրին երեսէն որչափ վեր է, յատակն ալ գրեթէ նոյնչափ վար է: Ջարմանալի բան մ'ալ սա է որ, նաւերուն տանիքին վրայ 30 կամ 40 կանգուն երկայն կայմեր տնկուած են: Այս կայմերուն վրայ չուաններ կան որոնց ծայրերը նաւին տանիքին եզերքներուն կապուած են:

4. Շոգենաւին մէջտեղ երկաթէ ծխնելոյզ մը կայ, այնպէս լայն որ մէջը պզտիկ տղայ մը կրնայ առանց ծռելու քալել, եթէ ծրխնելոյզը պառկած ըլլայ: Ծխնելուզին տակը հնոց մը կայ, ուր ամէն օր քանի մը ձիու բեռ ածուխ կը վառի ջուրը եռացնելու համար, որմէ մեքենան շարժող շոգին յառաջ կու գայ: Շոգենաւին մէջ այս մեքենան կը տեսնուի, և շատ զուարճալի է անոր շարժելովը նաւուն յառաջ մղուիլը տեսնել: Տղայութեանս ատեն ախորժելով կը նայէի այս մեքենային, երբ շոգենաւի մէջ կը գտնուէի:

5. Շոգենաւին մէջ կան շտեմարանի կամ համբարանոցի նման տեղեր, ուր բեռինք կը սրուին, այսինքն քուրձերով ցորեն, մեծա-

մեծ ծրարներով բամբակ, որոնք այն շտեմարաններուն մէջ դրուելով քաղքէ քաղաք կը տարուին: Այսպիսի մեծ շողենաւուց մէջ հարկաւ այլեայլ արուեստներ դիտցող շատ մարդիկ կը գործածուին, զոր օրինակ նաւաստիներ, հիւսեր, դարբիններ, մեքենագործներ, կրակավառք և իրենց բոլոր կեանքը կ'անցունեն կաթսային ջուրը եռացնող կրակը վառ պահելու՝ հնոցին մէջ շարունակ ածուխ նետելով: Շողենաւին մէջ կան նաև հացագործներ, խոհարարներ, և ասոնցմէ զատ շատ ճամբորդներ:

6. Երկաթի կտորի մը ջրին երեսը լողալը երբէք տեսած է՞ք: Ոչ, բայց հոս ահա երկաթէ ահագին նաւ մը մէջը 2000 ձկու բեռան ծանրութեամբ այլեայլ վաճառներով և 2 կամ 3 հարիւր մարդով, սակայն չընկղմիր: Ասոր պատճառն ի՞նչ է: Առ պղնձէ կաթսայ մը և ջրին մէջ դիր զայն, և պիտի տեսնես որ կաթսան ջրին երեսը կը լողայ: Ասոր պատճառը սա է: Կաթսան, իր ծանրութեանը նայելով՝ ջրին վրայ շատ տարածուած է, այնպէս որ տակի ջրին զօրութիւնը զանի վեր կը բռնէ: Նաւերն իրենց ծանրութեանը նայելով՝ ջրին երեսին վրայ շատ տարածուած ըլլալով կը լողան:

Հարցումներ: 1. Յղայք նաւերը ո՞ւր կընան տեսնել: 2. Ի՞նչ

է շողենաւը : 3. Շողենաւը ո՞րչափ բարձր է, և վրան ի՞նչ կայ : 4. Շողենաւը ինչո՞վ կը շարժի : 5. Շողենաւին մէջ ի՞նչ բաներ կը գտնուին : 6. Շողենաւ մը ո՞րչափ ծանրութիւն կրնայ տանիլ, և ի՞նչ է չընկղմելուն պատճառը :

Գ Ա Ս 34

Խրատել	Բարեպաշտ	Օգտակար
Որոշել	Սպասել	Իրիկուն
Պարտիզպան	Համարձակ	Աներկիւղ
Աշաղակ	Սարսափիլ	Փոթորիկ

ԳՈՂ ՍԻՄՈՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻԻՒՆԸ

1. Սիմոն չէր հնազանդեր իր ծնողացը որ միշտ կը խրատէին զանի չար տղայոց հետ ընկերութիւն չընել : Սիմոն իր բարեպաշտ ծնողաց այս օգտակար խրատը մտիկ չընելուն համար ստէպ կը պատժուէր : Օր մը Սիմոնի չար ընկերները հրաւիրեցին զանի կեռաս գողնալու, և Սիմոն ընդունեց անոնց հրաւերը :

2. Ամէնքը մէկտեղ պարտէզին մօտ անտառ մը երթալով՝ որոշեցին սպասել հոն մինչև իրիկուն, և մթննալէն ետքը պարտէզը մտնել կեռաս գողնալու : Կը խորհէին թէ մոլթը կոխելէն ետքը, պարտիզպանն իր տունը կ'երթայ, և անատեն համարձակ և աներկիւղ կրնային յառաջ տանիլ իրենց չար

խորհուրդը : Արդարև քիչ մը ետքը բաւական մթնցաւ, և տղայք անտառէն դուրս ելլելով պարտէզ գացին : Այն օրը տխուր օդ մը կար, և երկինք սև ամպերով ծածկուած էր :

3. Տղայք կարծեցին թէ իրիկուն եղաւ, բայց դեռ կանուխ էր : Երբ ծառերու վրայ ելան և ուրախութեան աղաղակներով կեռասները կը քաղէին և կ'ուտէին, պարտիզ պանը որ պարտէզին մէկ անկիւնն իր գործին զբաղած էր, աղմուկը լսելով վազեց եկաւ, և գող տղոց մին բռնելով սկսաւ ծեծել : Միւսները սարսափելով ծառերէն վար ցատկեցին և սկսան փախչիլ : Սիմոն ալ այս փախչողներէն մին էր :

4. Այն միջոցին փոթորիկը սկսաւ, երկինքը կ'որոտար, կը փայլատակէր, շանթեր կ'արձակուէին և անձրևը հեղեղի պէս կը տեղար, այնպէս որ կարծես թէ Աստուած այս չարամիտ տղայք պատժելու համար հանեց այն միջոցը : Տղոց մէջէն անվախները մէյմէկ կողմ ցրուելով աներևոյթ եղան : Սիմոն որ փափկասուն և անվարժ էր, որոտումներէն և փայլակներէն վախնալով, անձրևէն ալ թրջած ըլլալով անտառը մտաւ, և բարձր կաղնոյ ծառի մը տակ կծկեցաւ :

5. Թեւրևս կը խորհէր սպասել հոն մինչև

որ փոթորիկը անցնէր . խեղճ տղան չէր դիտեր թէ ապաւինած տեղը վտանգաւոր էր : Արդարեւ շատ չանցաւ , կայծակ մը զարկաւ այն ծառին որուն տակ Սիմոն կը կենար , և Սիմոն ի քթթել ական ածխոյ պէս սևցած ինկաւ մնաց հոն :

Չար ճամբու մէջ քալողներուն վախճանը կորուստ է :

Հարցումներ : 1. Սիմոն ինչպիսի՞ տղայ էր , և ընկերները անոր ի՞նչ ըրին : 2. Ո՞ւր գացին , և ի՞նչ ըրին : 3. Պարտիզպանը ո՞ւր էր , և ի՞նչ ըրաւ : 4. Օգը ի՞նչպէս էր . Սիմոն ո՞ւր պահուըտեցաւ : 5. Ի՞նչ եղաւ :

Գ Ա Ս 35

Ցիկին	Սենեակ	Ցեղեակ	Ասեղ
Դերձան	Գետին	Բազմոց	Փողոց
Պառաւ	Բլուր	Օգնել	Պատրաստ
Վախնալ	Լեցուն	Յոգնիլ	Երազ

ԱՍԵՂՆԵՐՈՒ ԳԵՏԸ

1. Զանիկ տիկիները պատուհանին քով նըստած Գարեգինին անդրավարտիքը կը կարկըտէր , և վարդուհի սենեակին մեջտեղ փայտի կտորներէ բարձր դղեակ մը կը շինէր :

« Հոս եկուր , վարդուհի , » ըսաւ Զանիկ տիկիները , « սա ասեղս անցուր : » Մայրն արդէն քանի մը անգամ խնդրած էր անկէ ասեղն

անցունել, և վարդուհի յօժարութեամբ դա-
ցած չէր: Անոր աչուընները միշտ դղեակին
վրայ էին, երբ մօրը քով կ'երթար ասեղն
անցունելու: «Գիտես որ ես հիմա աղէկ չեմ
տեսներ», ըսաւ մայրը, «և այս անդրաւար-
տիքը կարկտելու եմ, ուստի և խնդրեցի քե-
նէ որ աչուըններդ ինձի փոխ տաս»:

2. Վարդուհի ասեղն առաւ և անցուց, և
«Գերձանդ մի վրցուններ, քանզի ես խաղա-
լու ժամանակ չունիմ», ըսելով նորէն իր
դղեակին քով գնաց. բայց բարկացած ըլլա-
լով այնպէս ուժով կոխեց դնաց որ գետինը
ցնցուեցաւ և դղեակը փլաւ: Վարդուհի այս
անյաջողութիւնը տեսնելով, այլ ևս խաղալ
չուզեց, այլ բազմոցին («եհէ») վրայ պառկելով
սկսաւ լալ: Քիչ մը ետքը ինքզինք գեղի
մը մէջ գտաւ, ուր երբէք դացած չէր: Հոն
փողոցին քարերը շատ սուր էին, այնպէս որ
քալելու ատեն անոր ոտուընները կը մոնէին:
Տուներուն դռները պառաւ կանայք կեցած
էին, և ամենուն ալ կերպարանքը նոյն էր,
այսինքն ասեղի պէս սրածայր քիթեր և սրա-
ծայր աչքեր ունէին:

3. Վարդուհի այն գեղէն հեռանալով ե-
կաւ գետի մը քով որ հայելոյ կը նմանէր,
և անոր քով բլուր մը կար որ ձեան երե-
ւոյթ ունէր: Երբ վարդուհի այս բաներուն

կը նայէր, ձայն մը լսեց որ անոր կ'ըսէր, «Սշխատէ, աղջիկ:» Վարդուհի ետին նայելով տեսաւ որ գեղին բոլոր պառաւ կանայք անոր ետեէն եկած էին, և նստած կը նայէին անոր: Յետոյ այն պառաւներէն մին ըսաւ Վարդուհւոյն, «Աղջիկ, դուն այնպիսի տեղ մը եկած ես, ուր կը զրկուին իրենց մօրն օգնել չուզող աղջիկներ: Այս գետը բոլորովին ասեղ է, և այս ձեան նման բլուրը՝ բոլորովին դերձան: Պէտք է որ դուն բոլոր այն ասեղներն անցունես, և զանոնք այս պառաւ կանանց ապարօշին (ֆօթօշ) վրայ խոթես, որ երբ անոնք կար կարել ուզեն, պատրաստ ըլլան: Սկսէ ուրեմն աշխատել:»

4. Յետոյ այն պառաւ կլինը գաւազանը Վարդուհւոյն վրայ շարժեց, և Վարդուհի վախէն սկսաւ կրցածին չափ շուտ շուտ ասեղներն անցունել: Սմէն անգամ որ ասեղ մը կ'անցունէր, ամենէն մօտ եղող պառաւ կնոջ ապարօշին վրայ կը խոթէր զայն, և այնչափ խոթեց որ, ասեղներէն կախուած դերձանները հարսերու թելին սէս ծածկեցին պառաւին երեսը:

5. Բայց ասեղներուն գետը տակաւին այնչափ լեցուն էր որչափ առաջ, և դերձանին բլուրն այնպէս բարձր էր ինչպէս առաջ, և Վարդուհի յօգնեցաւ և անօթեցաւ: «Ո՛հ,

ես բոլոր այդ ասեղները չեմ կրնար լմնցնել՝ դիտեմ, չեմ կրնար,” ըսաւ . սակայն պառաւ կինը նորէն գաւազանով սպառնացաւ անոր, և վարդուհի ստիպուեցաւ աշխատիլ : Յետոյ յանկարծ այն աստիճան յոգնութիւն զգաց որ, “Ալ ասեղ չեմ անցուներ, կ’երթամ, զիս ծեծէ, հողս չէ,” ըսելով սկսաւ արագ վազել, բայց ոտքը սահելով ասեղներով լեցուն գետին մէջ ինկաւ :

6. Ասոր վրայ արթննալով հասկցաւ որ երազ էր, և տեսնելով որ իր մայրը դեռ աչուրները յոգնեցնելով կը ջանար մթննալէն առաջ Գարեգինին անդրավարտիքը լմնցնել, անոր քով վազեց ըսելով, “Ո՛հ, մայր իմ, շատ սոսկալի երազ մը տեսայ, և կ’ուզեմ բոլոր կենացս մէջ միշտ քու ասեղներդ անցունել :”

Հարցումներ : 1. Յիկին մը ի՞նչ ուզեց իր աղջկէն, և ի՞նչ ըսաւ : 2. Աղջկին ի՞նչ ըսաւ, և ի՞նչ պատահեցաւ : 3. Պառաւ մը անոր ի՞նչ ըսաւ : 4. Վարդուհի ի՞նչ ըրաւ : 5. Ի՞նչ ըսաւ, և վազած ասեղն ո՞ւր ինկաւ : 6. Երբ արթնցաւ, մերն ի՞նչ ըսաւ :

Գ Ա Ս 36

Հարուստ	Պալատ	Աղջիկ	Առաս
Գանգաւտ	Գանեղ	Նուագ	Փողոց
Հանդէս	Վազել	Ճամբայ	Դողալ
Ձմեռ	Կոշիկ	Աղքատ	Իսկոյն

Ե Ի Ն Ի Կ Է

1. Եւնիկէ դուստր էր շատ հարուստ մարդու մը որ պալատի պէս գեղեցիկ տան մը մէջ կը բնակէր : Այս աղջիկն առատօրէն ունէր ինչ որ մարդուս պէտք է, բայց և այնպէս շատ անգամ դժգոհ էր : Օր մը սկսաւ լալ, և ե+հ+ գոհ+ի կ'ուզէր, իսկ մայրը չէր ուզեր տալ, քանզի արդէն բաւական կերած էր անկէ : Եւնիկէ կու լար և կը դանդատէր ըսելով, « Ես բան մը չունիմ : » և կը փափաքէր շուտ մեծնալ, « Քանզի, » կ'ըսէր, « անատեն ամէն բան պիտի ունենամ և պիտի կրնամ միշտ ե+հ+ գոհ+ի ուտել, և ոչ ոք կարող պիտի ըլլայ զիս արդելու : » Այսպէս կու լար և կը դանդատէր Եւնիկէ, և շատ խիստ կը թուէր անոր այս կեանքը :

2. Եւնիկէ շատ կ'ախորժէր նաև երբ զինուորներուն երաժշտական նուագով անցնիլը կը տեսնէր : Արդ, մինչ այնպէս կու լար և կ'ողբար, տանը մօտ եղող մեծ փողոցէն զինուորական երաժշտութեան ձայն լսեց, քանզի այն օր ուրբաթ էր, և զինուորները սեւաւե՛տ կոչուած հանդէսէն կը դառնային : Եւնիկէ իսկոյն դուրս վազեց զինուորները տեսնելու : Չինուորներն անցնելէն ետքը, երբ տուն կը դառնար, ճամբուն վրայ պզտիկ աղջիկ մը տեսաւ որ ցրտէն կը դողար, քանզի ճմեռ էր,

և խեղճ աղջիկը ոչ կօշիկ ունէր և ոչ դուրս պայ : Եւնիկէ որ շատ ազնիւ սիրտ ունէր , թէև երբեմն այնպէս դժգոհ էր , քիչ մը այն աղքատ աղջկան նայելով աչուրները արտասուօք լեցուեցան , երբ խորհեցաւ թէ ինք որչափ բաներ ունէր , իսկ այն աղջիկը բան մը չունէր :

3 . Յետոյ ըսաւ անոր , “ Աղջիկ , ինչո՞ւ համար առանց կօշիկի դուրս ելած ես այս ցուրտ եղանակին : ” Աղքատ աղջիկը , որոյ անունն Աննիճա էր՝ “ կօշիկ չունիմ , ” ըսաւ : “ Հայրդ ինչո՞ւ համար քեզի զոյգ մը կօշիկ չառներ , ” հարցուց Եւնիկէ : “ Ես հայր մայր չունիմ , ” պատասխանեց Աննիճա : “ Հայր մայր չունի՞ս . հապա որո՞ւ քով ես , ” հարցուց դարձեալ Եւնիկէ : “ Սաթիինիկ հանրմին քովն եմ որ զիս ամէն օր կը ծեծէ . երանի թէ փողոցը կենայի , ” պատասխանեց Աննիճա : “ Լաւ , ” ըսաւ Եւնիկէ , “ եթէ կօշիկ չունիս , և փողոցը պիտի կենաս , իմ կօշիկներս քեզի տամ . ” և իսկոյն հոն քարի մը վրայ նստելով կօշիկները ոտքէն հանեց , Աննիճայի տուաւ , և ինք բոկոտն տուն գնաց :

4 . Եթէ մայրն անոր ըրածն իմանար , պիտի յանդիմանէր զանի , բայց անոր բարեսիրտ թեանն արգելք չըլլալու համար լռեց : Երբ հայրը տուն եկաւ , Եւնիկէ խօսեցաւ անոր

Աննիձայի վրայով և ըսաւ, « Հայր, հրաման տուր որ Աննիձա գայ մեր տունը բնակի. մենք ամէն բան առատութեամբ ունինք, այն ալ կրնայ մեզի հետ ապրիլ:» «Ի՞նչպէս», ըսաւ հայրը, «առաւօտուն լսեցի որ կ'ըսէիր թէ բան մը չունիս, կարօտ ես:» Եւնիկէ շատ ամէնալով պատասխանեց, « Աննիձան չտեսած, չէի գիտեր թէ որչափ բան ունիմ:»

5. Քիչ մը ետքը Եւնիկէ պատուհանէն կը նայէր: Սաստիկ ձիւն կու գար և երթալով մոլթը կը կոխէր: Եւնիկէ ըսաւ հօրը, « Հայր, տես մեր դրան առջև աստիճաններուն վրայ բան մը կայ:» Հայրը նայեցաւ ու տեսաւ որ բան մը կար հոն, և խկոյն գնաց հասկընալու համար թէ ինչ էր: Ի՞նչ կը կարծէք թէ գտաւ հոն: Հոն գտաւ Աննիձան որ բոլորովին թաց, մսած և յոգնած աստիճաններուն վրայ կը նստէր: Եւնիկէի հայրը գիրկն առնելով Աննիձան ներս բերաւ, և կրակին մօտ տանելով տաքցուց զանի: Կարծեմ թէ Եւնիկէ իր փափաքին հասաւ. այն պզտիկ աղջիկը որ անոր գոհ ըլլալ սորվեցուց՝ միշտ մնաց անոր հետ:

Հարցումներ: 1. Եւնիկէ օր մը ի՞նչ ուզեց, և ի՞նչ ըսաւ: 2. Երբ զօրաց անցնելը կը դիտէր փողոցին վրայ ի՞նչ տեսաւ: 3. Աղքատ աղջկան ի՞նչ ըսաւ. աղջիկն ինչ ըսաւ. Եւնիկէ ի՞նչ տուաւ անոր: 4. Աննիձայի համար հօրը ի՞նչ

խօսեցաւ . հայրն ինչ ըսաւ : Եւ Անոնց դրան առջև ո՞վ
կար , և ի՞նչ եղաւ :

Պ Ա Ս 37

Վարժապետ	Հանդիպիլ	Փոխանակ
Բարձրանալ	Յրտմութեամբ	Հետեւալ
Պահարան	Բանալի	Գանձանակ
Դահեկան	Փորձութիւն	Ճառագայթ

Բ Ա Յ Ք Ս Ա Կ Ը

1. Պետրոս իբր տասուներկու տարեկան
տղայ էր , և դպրոցի մը մէջ կը բնակէր : Հայր
և մայր չուներնալուն համար վարժապետին
հետ կը բնակէր : Աղէկ տղայ էր , իր դասերն
աղէկ կը սորվէր , ամէն բանի մէջ հնազանդ
էր , և միշտ ուղիղ գործել կ'ուզէր :

2. Օր մը Պետրոս փողոցէ մը անցնելու ա-
տենն օդապարիկ գնդակներ ծախող մարդու
մը հանդիպեցաւ : Օդապարիկ գնդակները
տեսած ըլլալով էք . Ղալաթիոյ կամուրջին
գլուխն անցեալ ամառ անոնցմէ կը ծախուէր :
Անոնք շատ գեղեցիկ կարմիր են , և եթէ
թողուին , փոխանակ վար իյնալու , օդին
մէջ կը բարձրանան , այնպէս որ եթէ մէկը
չուզեր որ գնդակը բոլորովին օդին մէջ կոր-
սուի , անոր դերձան մը կը կապէ , որպէս զի
ուզած ժամանակ վար քաշէ :

3. Պետրոս որ շատոնց կը բաղձար այնպիսի գնդակ մը ունենալ, երբ այն մարդուն հանդիպեցաւ, խորհեցաւ որ երթայ վարժապետէն ստակ խնդրէ գնդակներէն հատ մը գնելու համար : Բայց վարժապետը, «Ստակի պէտք չունիս», ըսելով անոր ստակ չտուաւ : Խեղճ Պետրոս գնաց տրտմութեամբ : Կը խորհէր թէ յվարժապետը կրնար ստակ տալ, քանզի ուզածը միայն վաթսուն փարայ էր : Չեմ գիտեր, բայց կարծեմ Պետրոս նեղացաւ իր վարժապետին թէ ինչու համար այն ստակը չտուաւ :

4. Հետեւեալ առտուն, երբ դպրոցն էին, վարժապետը յիշեց որ իր սենեակը նամակ մը թողած էր որ շուտ նամակատունը պիտի տարուէր. ուստի Պետրոսը կանչելով պահարանին բանալին տուաւ անոր ըսելով, «Գնա, պահարանս բաց, և մէջը դիմացի կողմը Մարսուան երթալու նամակ մը կայ, առ զայն և ինծի բեր :» Պետրոս վազեց վեր վարժապետին սենեակը և պահարանը բացաւ : Նամակն առած ատեն պղինձ ստակով լեցուն քսակ մը տեսաւ : Իսկոյն գիտցաւ որ այն ստակը եկեղեցւոյն գանձանակէն էր, և վարժապետը որ եկեղեցւոյն գանձապետն էր՝ տուն բերած էր զայն առաւօտուն. գիտէր նաև որ այն ստակը դեռ համրուած չէր, և եթէ

քանի մը կտոր առնէր, ոչ ոք պիտի գիտնար, ինք ալ կարող պիտի ըլլար իր փափաքած դեղեցիկ կարմիր օդապարիկներէն հատ մը դնել: Քսակին բերանը բաց և Պետրոսին դարձած էր, երկու կամ երեք դահեկան ալ կը կենար քսակին ճիշդ բերանը, այնպէս որ Պետրոսին փորձութիւնն եկաւ զանոնք առնելու:

5. Պետրոս քանի մը ըրապէ վարանեցաւ, և վերջապէս անոր բարի խորհուրդը յաղթեց, և պահարանը դոցելով առանց ստակներուն դաչելու դնաց: Նամակը վարժապետին տուած ատեն տեսաւ որ վրան պզտիկ սարդ (մամուկ) մը կը պտտէր, և թօթուելով զայն, դնաց իր տեղը նստաւ և սկսաւ ուսմանը պարապիլ: Բոլոր այն օրը Պետրոս մտքին մէջ կէս մը զղջացած էր այն ստակէն քանի մը դահեկան առած չըլլալուն համար: Չգիտնալով թէ այն փորձութեան դէմ դնելն իրեն օգտակար եղաւ, կը խորհէր թէ աւելի երջանիկ պիտի ըլլար, եթէ իր ուղածին պէս ծախք ընելու համար քանի մը դահեկան առած ըլլար:

6. Դասերը լմնցնելէն ետքը վարժապետը սենեակը դնաց, և երբ պահարանը բանալով ստակները տեսաւ, կասկածեց թէ արդեօք Պետրոս ստակէն առած էր: Վար-

Ժապետին միտքը չեկաւ այն ստակը, երբ զՊետրոս նամակին համար զրկեց : Պետրոսի վրայ գողութեան յանցանք դնել չէր ուզեր, բայց կը խորհէր թէ արդեօք պատճառ եղա՛ւ անոր փորձութեան մէջ իյնալու, և ճամբայ մը կը խորհէր գիտնալու թէ Պետրոս յաղթե՛ց փորձութեան : Ճիշդ այն միջոցին արևը դուրս ելաւ ամպի մը ետևէն, և սլահարանին վրայ ճառագայթ մը ծագեց, այնպէս որ վարժապետը կրցաւ տեսնել սարդի ոստայնը որ քսակին ճիշդ բերնին վրայ ձգուած էր : Իսկոյն հասկցաւ թէ նամակին վրայ տեսնուած պզտիկ սարդն էր այն ոստայնը շինողը . քսակին վրայի ոստայնին աւրուած չրլլալէն ալ հասկցաւ որ Պետրոս քսակէն ստակ առած չէր, ապա թէ ոչ սարդի ոստայնը պատռուած կամ աւրուած պիտի ըլլար, ուստի և աւելի սիրեց զՊետրոս :

Հարցո՞ւնէր : 1. Պետրոս ինչպիսի՞ տղայ էր, և ո՞ւր կը բնակէր : 2. Օր մը ի՞նչ տեսաւ : 3. Վարժապետէն ի՞նչ խնդրեց : 4. Պետրոս ի՞նչ բերելու համար վարժապետին սենեակը դնաց, և ի՞նչ փորձութիւն ունեցաւ : 5. Պետրոսի մտքէն ի՞նչ անցաւ : 6. Վարժապետն ի՞նչ խորհեցաւ, և ի՞նչ իմացաւ :

Նայել	Խորհել	Ոսկր	Յօզուած
Բարակ	Արիւն	Կարմր	Արև
Դպչել	Առանց	Ցեսակ	Ամփոփ
Եղունգ	Դործիք	Շինել	Ընկեր

ՁԵՌՔԴ ԻՆՉՈ՞Ւ ԷՍՄԱՐ ԵՂԱԾ Է

1. Ձեռքդ վերցուր, Պետրոս, վրան նայէ. չե՞ն խորհիր թէ ինչու համար եղած է այն: Ձեռքը զարմանալի կերպով շինուած է: Անիկա կը բաղկանայ իբր երեսուն կտոր ոսկրոններէ որոնք շատ յարմար կերպով իրարու քով եկած և պնդով կապուած են, և անոնց յօդուածներուն տեղերը տեսակ մը ճարպով աղէկ օծուած են: Ոսկրները կակուղ մնով ծածկուած են որուն մէջէն արիւնը կը վազէ բարակ խողովակներով որ յատկապէս արեան համար են: Եթէ ձեռքդ արևին բռնես, կը տեսնես որ անիկա կարմիր է. արդ զայն այնպէս կարմիր ցուցնողն արիւնն է որ մինչև մատուրներուն ծայրերը վազելով՝ բոլոր ձեռքին շերմութիւն կու տայ:

2. Ձեռաց մէջ կան նաև ուրիշ բարակ բարակ թելեր, որ շիղ կը կոչուին. ասոնք են որ քեզի զգալ կու տան իրերը, երբ զանոնք ձեռքով կը շօշափես կամ կը դպչիս անոնց: Այն բարակ շիղերն են պատճառ որ,

երբ բանի մը կը դպչիս, կրնաս նաև առանց տեսնելու ըսել թէ ինչ է այն : Այս շիղերը, տեսակ մը հեռագրի թելերու պէս, մատուըններուն ծայրերէն մինչև ուղեղը կ'երթան :

3. Ձեռաց մէջ գտնուած բոլոր այս զարմանալի բաներն ամփոփի բռնելու և պաշտպանելու համար անոր դրսի դին կրկին մորթով պատած է : Նաև մատուըններուն ծայրերը կան եղունգներ որոնք մորթը կը պահպանեն, որ ամենէն աւելի հոն կրնայ դիւրաւ պատուիլ կամ փնասուիլ :

4. Երբ մարդ մը գեղեցիկ գործիք մը կը շինէ, կ'ուզէ որ անիկա այն նպատակաւ գործածուի որուն համար շինեց զայն : Աստուած շինեց և տուաւ քեզի այդ զարմանալի ձեռքը, և կ'ուզէ որ դուն գործածես զայն այնպէս՝ ինչպէս որ անոր հաճոյ է : Արդ, ինչո՞ւ համար եղած է այդ ձեռքը : Կրնամ ըսել թէ ինչու համար եղած չէ . անիկա եղած չէ որ դուն անով ընկերներուդ զարնես, կամ գողութիւն ընես, կամ ուրիշ որ և իցէ չար բանի մը գործածես զայն : Ուրեմն միշտ բարի բաներու գործածէ ձեռքդ :

Հարցումներ : 1. Ձեռքն ինչէ՞ կը բաղկանայ : 2. Անոր մէջ ի՞նչ կայ, և մեզի ի՞նչ կ'ընեն : 3. Դրսի դին ի՞նչպէս է : 4. Ի՞նչ բանի գործածելու ենք զայն :

Վարժապետ
Արաստուք
Պատասխան
Գործածել

Աշակերտ
Համոզել
Մանաւանդ
Ցարակոյս

Մարիամ
Բարկանալ
Մաքրասէր
Համարել

ԱՌԱՆՑ ԽՕՍԵԼՈՒ ՍՏԵԼ

1. Վարժապետ մը իր աշակերտներէն աղջկան մը, « Ա՛հ, Մարիամ, որչափ կը ցաւիմ որ սուտ խօսեցար, » ըսաւ : Աղջիկն անոր, « Սուտ խօսեցա՞ր, կ'ըսես, մինչդեռ ես բերնէս խօսք մ'անդամ չհանեցի, » ըսաւ : Վարժապետն ըսաւ, « Այո, գիտեմ որ բերնէդ խօսք չհանեցիր, սակայն գործով Աստուծոյ առջև ստեցիր : Ինչպէս որ մարդ խօսքով կը ստէ, այնպէս ալ գործքով կը ստէ . և Աստուած մարդու սիրտը կը քննէ : »

2. Մարիամ ամօթէն սկսաւ վար նայիլ, և վարժապետը տեսնելով որ աղջիկը քարէ տախտակին վրայ արտասուք կը թափէր՝ ըսաւ, « Հիմա զքեզ կը համոզեմ որ սուտ խօսեցար : Աննա իր ընկերաց հետ դասը հեզելու համար երբ տեղէն ելաւ ու մէջտեղ եկաւ, գիրքը դրասեղանին վրայ թողուց : Դուն ալ քու գիրքդ տունը մոռցած ըլլալով, անոր գիրքն առիր որ համարդ սորվիս, ետքը դիպուածով գրքին վրայ մեղան թափուեցաւ, և դուն

վախնալով թէ Աննա պիտի բարկանայ քեզի, գիրքը գոցեցիր և Լուսիային գրասեղանին վրայ դրիր :

3. Աննա դասը լմնցնելէն ետքը, երբ իր տեղը դարձաւ և իր գիրքը հարցուց, դուն անոր պատասխան չտուիր, և այնպէս ձեւացուցիր թէ անոր գրքին ուր ըլլալը չէիր գիտեր, մանաւանդ աւելի ուշադրութեամբ գործիդ պարապելով, աչքդ շարունակ կարիդ վրայ տնկած բնաւ չորս կողմդ չէիր նայեր, և Սննային խօսքերը չլսելու կը զարնէիր : Վերջապէս Աննա իր գիրքը Լուսիային գրասեղանին վրայ գտնելով, «Վարժապետ, գիրքս ահա Լուսիային քովը գտայ, շնորհք ըրէք անոր ըսէք որ իր գիրքը գործածէ, ըսաւ և գիրքն առաւ :

4. Աննա իր գիրքին վրայի արատը երբ տեսաւ, գիտես ո՞րչափ ցաւեցաւ : Աննա մաքրասէր և զգուշաւոր աղջիկ է. ուստի կ'աշխատի իր բոլոր բաները մաքուր պահել և իր մաքուր գիրքն աղտոտած տեսնելով չկրցաւ իր ցաւը զսպել և ամենուն առջև լալ սկսաւ : Դուն տեսար որ անի կուլար և Լուսիան կը յանդիմանէր, և լսեցիր նաև որ Լուսիա կ'ըսէր, «Սյս արատն ես չըրի, գրքիդ հոս ըլլալն ալ չէի գիտեր», բայց այս ամենուն վրայ բան մը չըսիր : Դուն այս միջոցը բռնեցիր որ

քու վրադ չտարակուսինք. սակայն ըրածդ ստախօսութիւն չէ՞ր : Աստուած քու սիրտդ կը ճանչնայ, ուստի այս ըրածդ ստախօսութիւն չհամարե՞ց :

5. Մարիամ սկսաւ լալ և ըսել, « Ձէի գիտեր որ ըրածս այնչափ գէշ բան է, այսուհետև այնպիսի բան չեմ ըներ : » Ասոր վրայ վարժապետն ըսաւ, « Ես ալ այնպէս կը յուսամ, սիրելի աղջիկս. ահա կը տեսնես որ բերնէդ առանց խօսք մը հանելու սուտ խօսած եղար : Եթէ ուղղակի Աննային պատասխան տայիր, 'Ես չըրի' պիտի ըսէիր, այնպէս չէ՞. ահա քու գործքէդ մենք այնպէս հասկըցանք : Կը կարծես թէ գործով սուտ խօսելն Աստուծոյ առջև խօսքով ստելէն նուա՞ղ մեղք է :

Հարցո՞ւնէր : 1. Վարժապետ մը աղջկան մը ի՞նչ ըսաւ. աղջիկն ինչ պատասխան տուաւ : 2. Մարիամ ի՞նչ զգաց, և վարժապետն ի՞նչ ըսաւ : 3. Ուրիշ ի՞նչ ըսաւ : 4. Մարիամ ի՞նչ ըրած էր : 5. Մարիամ ի՞նչ ըսաւ. վարժապետն ինչ պատասխան տուաւ :

Պ Ա Ս 40

Ցանջուիլ

վարդալ

վզդի

Պտուղ

Իշխան

Բուսնիլ

Դեղին

Աքև

Աշտտ

Երկիր

Վեղև

Դանակ

Ուտել

Ծարաւ

Յատակ

Առատ

Հ Ա Յ Ի Պ Տ ՈՒ Ղ

1. յամանակաւ փոքր իշխանուհի մը կար որուն ըսուեցաւ թէ ժողովուրդը հաց չունենալուն համար սովէն կը տանջուէր : Իշխանուհին աւելի տեղեկութիւն ունէր քան իրայ և գործի վրայ քան թէ աղքատութեան վրայ . ուստի աչքերը խոշոր խոշոր բանալով ըսաւ ,
 « Եթէ հաց չունին , ինչո՞ւ համար պօրէ՛ք չեն ուտեր : »

2. Ես ալ դէրքի մը մէջ կարդալով թէ կան ծառեր որոց վրայ հաց կը բուսնի , և կան ուրիշ ծառեր որոնցմէ կաթ կը վազէ՝ ըսի ,
 « Ի՞նչպէս կրնայ ըլլալ որ այն երկրին բնակիչներն անօթի կամ ծարաւ ըլլան , » և յիշեցի այն պղտիկ իշխանուհին :

Եթէ կ'ուզէք որ հացն ինքնին բուսնի , պէտք է որ խաղաղական ուղիներու վրայ այն կողմերը երթաք ուր տարօրինակ մարդիկ կը բնակին : Հացի ծառերը կաղնուղ ծառերու չափ բարձր են , և անոնց պտուղը կիտրոնի չափ մեծ է և կիտրոնի պէս դեղին կեղև ունի :

3. Մարդիկ ամէն օր թարմ թարմ կը ժողովին այն պտուղը և իրենց տան յատակը ծակ մը կը բրեն , քանզի անոնց տուները տախտակամած չունին , և կրակ վառելով այնչափ կ'եփեն այն պտուղը որ կը սևնայ : Երբ , երբ այնչափ կը պաղի որ առանց ձեռ-

քերնին այրելու կարենան զանի բռնել, այրած մասը կը հանեն և մէջը կ'ուտեն: Անտարակոյս կը խորհիք թէ նոր տեսակ մը հաց է այն: Այս պտուղը պէտք է ամէն օր ժողովել և եփել:

4. Բայց այն տեղը բնակիչները մանր կտորներու կը բաժնեն և արևի մէջ կը չորցընեն զայն, որ պաքսիմատի պէս կ'ըլլայ: Ուրովհետև չորս ամիս հացի ծառը պտուղ չի տար, մարդիկ այն ժամանակին համար չոր հաց կը համբարեն, և այն հացը հողի մէջ թաղելով կը պահեն: Հացի ծառէն տեսակ մը հիւթ կը վազէ որմէ տեսակ մը ռուփ կը շինուի: Այսպէս միւսնոյն ծառը թէ հաց և թէ հացի հետ ուտելու անուշեղէն կը մատակարարէ:

5. Բայց աւելի զարմանալի է կ'ընէ ծառը որ հարաւային Ամերիկայի մէջ կ'աճի: Այս ծառը չոր և տաք երկիրներու մէջ կը բուսնի ուր քիչ անգամ անձրև կու գայ: Ծառն ինքնին բոլորովին չոր երևոյթ ունի, բայց երբ ամէն առաւօտ արևը ծագելու ատեն մարդիկ դանակներով և շիշերով կ'երթան և ծառին կեղևին վրայ մանր ճեղքեր կը բանան, առատ հիւթ կը վազէ անկէ:

6. Այս ծառերէն վազած հիւթին համը կաթի համին շատ կը նմանի, և եթէ այս

կաթնանման հիւթը քանի մը ժամ ամանի մը մէջ մնայ, երեսը թանձր սեր կը կապէ : Սակայն զարմանալին այն է որ, այս ծառին կեղևն աղացուելով հաց կը շինուի, և մարդիկ իրենց հացն ու սերը միանգամայն մեկնոյն ծառէն կ'առնեն :

7. Այս մարդիկ այնպիսի երկրի մը մէջ կ'ապրին ուր հացն ինքնին կը բուսնի, սակայն անոնք այն հացը պատրաստելու և պահպանելու համար աշխատելու են, քանզի Աստուծոյ օրէնքն է որ չաշխատողը չի կրնար ուտել : Այս օրէնքը կը վերաբերի թէ այն երկրին ուր հացն ինքնին կը բուսնի, և թէ այն երկրին ուր կ'ապրէր վերոյիշեալ իշխանուհին որ չէր կրնար հասկնալ թէ ինչպէս մարդիկ անօթութենէ կը տանջուին :

Հարցումներ : 1. Իշխանուհի մը ի՞նչ ըսաւ : 2. Հացի ծառն ո՞ւր կը բուսնի : 3. Ի՞նչպէս կը շինուի այն հացը : 4. Ուրիշ ի՞նչ կը շինուի անկէ : 5. Ամերիկայի մէջ ի՞նչ զարմանալի ծառ կայ : 6. Նաև անկէ հաց կը շինուի՞ : 7. Մարդիկ ի՞նչ ընելու միշտ պարտաւոր են :

Գ Ա Ս 41

Գառնուկ	Գգուել	Վարդալ	Աշջիկ
Գեաին	Համբոյր	Ցեոնել	Քաղցր
Չանձրոյթ	Պատճառ	Փոքր	Յիշել
Առաջ	Աստուած	Ուրիշ	Ուրախ

ՊԶՏԻԿ ՏՂՈՒ ՄԸ ԽՕՍԲԸ

1. Բուհամայի մայրը կտաւէ պէպէք մը շինելով անոր տուած էր որ դբօսնու : Օր մը Բուհամա իր պէպէքը գրկելով « Ահ, գառնուկս, մի լար, ո՛հ, մի լար, » կ'ըսէր, և խաղալիկը գգուելով կը համբուրէր զայն : Բուհամայի մայրը, որ գէրք մը կը կարգար, այս միջոցին գէրքը վար դնելով իր աղջկան « Բուհամա, ալ պիտի չկարդամ, եթէ ուզես կրնաս քովս գալ, » ըսաւ :

2. Բուհամա իր պէպէքը գետնի վրայ թողլով վազեց մօրը և զանի համբուրելով « Ահ, մայրիկս, քեզ ո՛րչափ կը սիրեմ, » ըսաւ : Մայրն ալ « Քանի որ իմ սիրուն աղջիկս զիս կը սիրէ, որչափ ուրախ եմ, » ըսաւ, և հարցուց, « Բուհամա, զիս կը սիրես, բայց պէպէքդ ալ կը սիրես, այնպէս չէ՞ : Երբ գէրքս կը կարդայի, տեսայ որ դուն զանի շատ կը սիրէիր և կը գգուէիր : »

3. Աղջիկն ասոր պատասխանելով՝ « Այո, » ըսաւ, « քիչ մը ժամանակի համար ինծի շատ քաղցր եկաւ, բայց ետքը ես անկէ ձանձրացայ : » Երբ մայրը հարցուց թէ « Ինչո՞ւ ձանձրացար, » Բուհամա, « Որովհետև ես զանի կը սիրեմ, բայց այն չի կրնար զիս սիրել, » ըսաւ : Մայրն ալ « Ուրեմն քեզ սիրելո՞ւս

համար զիս կը սիրես,՝ հարցուց : Բուհամա ,
 « Իմ քեզ սիրելուս մէկ պատճառն ատ է . բայց
 ուրիշ . . . » ըսաւ :

4. Մայրը « Ուրիշ ի՞նչ պատճառ ունիս , »
 հարցուց : Բուհամա , « Ուրիշ պատճառ ալ
 ունիմ . երբ ես փոքր էի և չէի կրնար զքեզ
 սիրել , դուն զիս կը սիրէիր , և ահա այս
 պատճառաւ քեզ աւելի կը սիրեմ , » ըսաւ :
 Մայրը մէկէն Յովհաննէսի « Մենք զանիկա
 կը սիրենք , ինչու որ առաջ անիկա մեզ սի-
 րեց , » խօսքը յիշեց , և սկսաւ վառք տալ
 Աստուծոյ :

Հարցո՞ւնէր : 1. Աղջիկ մը ի՞նչ ունէր : 2. Մօրն ի՞նչ ը-
 սաւ . մայրն անոր ի՞նչ ըսաւ : 3. Ուրիշ ի՞նչ ըսին իրարու :
 4. Այն խօսքերէն մօրը միտքն ի՞նչ եկաւ :

Գ Ա Ս 42

Եղջերու	Բազմաթիւ	Ամայի
Պատմութիւն	Ճշմարիտ	Սնապարծ
Կերպարանք	Յաղթական	Ախորժակ
Պարագայ	Համարձակ	Փշալեց

ԵՂՋԵՐՈՒԻ ՈՐՄՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

1. Հին ատեններն այս երկրիս ամէն կող-
 մը բազմաթիւ եղջերուներ կը գտնուէին : Բայց
 մարդիկ ուր որ եղջերու գտան որսացին և

հիմա քաղաքաց շուինդէն հեռու, ամայի լեռներու մէջ միայն կան եղջերուաց խումբեր:

2. Մնցեալ օր եղջերուաց վրայ պատմութիւն մը կարդացի և կ'ուզեմ զայն ձեզ ըսել: Ձեզ կը թողում վճռել թէ այն պատմութիւնը ճշմարիտ է թէ ոչ: Ժամանակաւ շուն մը կար որ շատ հպարտ և սնապարծ էր: Օր մը այս շունն իր փողոցի բոլոր շուները կանչեց և անոնց ըսաւ, «Ես ոսկր կրծելէ յողնեցայ, ալ այսուհետև որսորդութիւն պիտի ընեմ. դուք հոս սպասեցէք և ես երթամ եղջերու մը որսամ:»

3. Բոլոր շուները մէկտեղ անոր ըսին, «Դ՞ուք եղջերու պիտի որսաս, միթէ կրնաս այդպիսի որս ընել:» «Օ՛հ, այո», ըսաւ շունը. «տեսէք ակուաներս ու ճիրաններս:» Եւ այս սնապարծ շունն այնպիսի վայրագ կերպարանք մը առաւ, որ բոլոր ընկերները համոզուեցան թէ այն եղջերու որսալու կարող պիտի ըլլայ: Ուստի բոլոր շուները հոն մնացին և իրենց որսորդ ընկերին յաղթական դարձին սպասելով բնաւ ոսկր չկերան որ ախորժակնին չանցնի:

4. Մնապարծ շունը, որուն անունն էր Պարծուկ, ամեհաբար վազեց դէպ անտառը և քիչ մը ետքը գեղեցիկ եղջերուի մը հանդիպեցաւ: Եղջերուն անոր նայելով կանգ

առաւ, Պարծուկն ալ կանգ առաւ : Եղջե-
րուն անոր հարցուց, « Ըսէ նայիմ, ի՞նչ կ'ու-
զես : » Պարծուկը չէր գիտեր թէ այնպի-
սի պարագայի մէջ ի՞նչ ընելու էր, ուստի
սկսաւ եղջերուին դէմ հաչել : Եղջերուն ա-
նոր ըսաւ, « Շատ անքաղաքավար ես : » « Ոչ,
ես անքաղաքավար չեմ, » ըսաւ Պարծուկը,
« այլ որսորդութեան ելայ, և խօսելու ժա-
մանակ չունիմ, եղջերու մը պիտի որսամ որ-
պէս զի տուն տանելով ճաշ ընեմ : »

5. « Եւ զիս որսալ կ'ուզես, այնպէս չէ՞, »
հարցուց եղջերուն : « Այո, » պատասխանեց
Պարծուկը : Եղջերուն ասոր վրայ խնդաց :
Պարծուկը բարկացաւ անոր խնդալուն վրայ,
և ջանաց եղջերուին ազդրերը խածնել : « Հոս
նայէ, » ըսաւ եղջերուն, « եթէ դուն իմ ազդ-
րերս խածնես, ես ալ քեզ կից կը զարնեմ : »
« Աղէկ, ազդրերդ չեմ խածներ, բայց գլուխդ
այնչափ վեր մի բռներ, » ըսաւ Պարծուկը,
քանզի մտքէն չափեց տեսաւ որ եղջերուին
պարանոցը պիտի չկրնայ հասնիլ :

6. Եղջերուն այլ ևս պատասխան չտուաւ,
և Պարծուկը սկսաւ անոր շուրջը պտտիլ ա-
գին խածնելու : Բայց եղջերուին ագին կարճ
և հասակը բարձր էր, ուստի Պարծուկը
չէր կրնար անոր ագին խածնել : Ապա ը-
սաւ եղջերուին, « Դուն չես համարձակիր

գլուխդ վար բռնել։” “Ե՛ս, գլուխս վար բռնելու չեմ համարձակի՛ր,” ըսաւ եղջերուն, և գլուխն այնչափ ծռեց որ մեծ եղջիւրները գետին հասան։

7. Պարծուկ առաջ նետուեցաւ եղջերուն պարանոցէն բռնելու, բայց եղջերուն մեծ եղջիւրները Պարծուկի փորին ներքև մնացին, և եղջերուն ճամբուն միւս կողմը փշալից մաղառի մը վրայ նետեց զայն։ Առջի բերան Պարծուկ չգիտցաւ թէ ինչ եղաւ, բայց երբ խելքը գլուխը եկաւ, զգուշութեամբ չորս դին նայեցաւ և տեսաւ որ եղջերուն կ'երթար։ Պարծուկ ինքնիրեն ըսաւ, “Եղջերուն վրաս կը խնդայ。” բայց խոհեմութիւն սեպեց որ այն օրն ալ եղջերու չորսայ, և տուն գնաց։

8. Երբ Պարծուկ գիւղը հասաւ, բոլոր շուները զայն դիմաւորելու եկան և սկսան հարցնել, “Ո՞ւր է եղջերուն։ Հատ մը չտեսա՞ր։” “Այո, տեսայ,” պատասխանեց Պարծուկ։ “Հատ մը չսպաննեցի՞ր, չորսացի՞ր,” հարցուցին դարձեալ շուները։ “Եղջերուն թող չտուաւ որ զինք որսամ,” պատասխանեց Պարծուկ և ագին ազդրերուն մէջ ժողվեց։ Անատեն բոլոր շուները սկսան “Հաւ հաւ, հաւ հաւ, հաւ հաւ” պոռալ, և Պարծուկ շատ զղջաց որ դեռ չկատարուած բա-

նին վրայ առաջուց պարծենալով խայտառակ
եղաւ :

Հարցումներ : 1. Ժամանակաւ ո՞ր անասունը հիմակուքնէ
շատ էր : 2. Մարդ մը շան մը վրայ ի՞նչ պատմութիւն կ'ը-
նէ : 3. Միւս շուներն ի՞նչ յուսով կը սպասէին : 4. Շունն
անտառին մէջ ի՞նչ տեսաւ , և անոր ի՞նչ ըսաւ : 5. Եղջե-
րո՞ւն ինչ ըսաւ : 6. Շունն ի՞նչ խորհեցաւ : 7. Երբ շունն
անոր վրայ նետուեցաւ , եղջերուն ի՞նչ ըրաւ : 8. Շունը նպա-
տակին հասա՞ւ . միւս շուներն ի՞նչ ըրին անոր :

Գ Ա Ս 43

Սիսակ	Կարգալ	Առտու	Ատեղ
Դժուար	Ցարի	Ամս	Ընկեր
Խաղալ	Ցղայ	Զարնեւ	Արիւն
Խոստում	Պատմել	Վախկոտ	Վասնզ

ԱՂԷԿ ԽՈՍՏՈՒՄ ՄԸ

1. Սիսակին մայրը սորվեցուցած էր անոր
ամէն առտու Սուրբ գիրքէն գլուխ մը կար-
դալ : Երբ առտու մը Աւետարանէն կը կար-
դար , “ Զեզ ատողներուն բարի ըրէք ” խօս-
քին հանդիպելով , մօրը հարցուց , “ Մայր ,
այս խօսքը ո՞վ ըսած է : ” “ Մեր Տէրը , ”
պատասխանեց մայրը : “ Բայց , մայրիկ , ” ը-
սաւ Սիսակ , “ այս խօսքին հնազանդիւ ինձի
շատ դժուար է : ” “ Տղաս , ” ըսաւ մայրը ,
“ տարուան մը համար այնպէս ընելու խօսք

տուր, տես թէ դժուար է:” Սիսակ ըսաւ,
 “Մէկ ամսուան համար խօսք կու տամ. մէկ
 տարին շատ է:”

2. Այսպէս խօսք տալէն ետքը, Սիսակ օր
 մը քանի մը ընկերներու հետ դաշտ գնաց
 խաղալու: Հոն խաղացած ատեն, պզտիկ
 տղայ մը Սիսակին քթին այնպէս զարկաւ որ
 քթէն սկսաւ արիւն գալ: Սիսակ բարկա-
 նալով ուզեց այն տղան ոտքին տակ առնել-
 լով ծեծել, բայց խոստումը յիշելով չհամար-
 ձակեցաւ այնպէս ընել: Իսկ միւս տղայք
 սկսան զանի վախկոտ և վատ կոչել: Սիսակ
 վազելով մօրը գնաց, և եղածը պատմեց ա-
 նոր ըսելով, “Երանի՛ թէ այն խօսքը տուած
 չըլլայի. բոլոր տղայք զիս վատ և վախկոտ կը
 կոչեն,” և մօրը խրատներուն ամենևին ա-
 կանջ չէր դներ:

3. Քանի մը օր ետքը մինչ Սիսակ միւս
 տղոց հետ գետի մը քով կը խաղար, անոր
 քթին զարնող պզտիկ տղուն քոյրը դիպուա-
 ծով գետն ինկաւ: Բոլոր տղայք ժողվուե-
 ցան, աղջկան եղբայրն ալ եկաւ, բայց ոչ ոք
 կը համարձակէր գետին մէջ նետուելով աղ-
 ջիկն ազատել: Այն միջոցին Սիսակ շուտ մը
 գետը նետուելով աղջիկը խղդուելու վտան-
 գէն ազատեց: Այս աղջիկը Սիսակին վախ-
 կոտ և վատ ըսող տղոցմէն մին էր:

4. Տղայք Սիսակին այս վեհանձնութիւնը տեսնելով զարմանալի խօսք մը ըսին . և կը յուսամ թէ դուք ալ պիտի աշխատիք այն դովեստին արժանի ըլլալու : Տղայոց Սիսակին համար ըսածը սա էր , « Սիսակ գեշութիւն ընելու մէջ վախկոտ , բայց բարիք ընելու մէջ քաջ է : »

Հարցումներ : 1. Մայր մը ի՞նչ սորվեցուցած էր իր աղուն-տղան ի՞նչ խոստում ըրաւ : 2. Խոստումը պահե՞ց : 3. Ահառակ զինք աստղներէն միոյն ի՞նչ ըրաւ : 4. Յղայք ի՞նչ գովեստ տուին Սիսակին :

Դ Ա Ս 44

Պատիլ	Երջանիկ	Սրգողիչ
Վերջանալ	Վարժապետ	Կուսիա
Շօշափել	Կուրութիւն	Հարցնել
Վարժուհի	Վայելել	Կաշութիւն

ԿԱՂՈՒԹԵԱՆ ԴԱՐՄԱՆ

1. Կուսիա կաղ էր : Սրունքներուն մէկն այնպէս քաշուած էր որ առանց ցպոյ չէր կրնար պտտիլ . Գրեթէ միշտ զուարթ և երջանիկ էր , բայց օր մը իրեն վրայ խորհելով իր կաղ ըլլալը յիշեց : Ամէն օր ուրախութեամբ դպրոց կ'երթար , այն օրը սրգողած և երեսը կախած գնաց տեղը նստաւ , և երբ միւս աղջիկները դուրս ելան խաղալու

պայծառ օգին մէջ, Կուսինա ընդհանրապէս կը մտածէր թէ ուրիշ տղայք և աղջկունք կարող պիտի ըլլային վազել ու խաղալ ուրախութեամբ, և ինք միշտ այնպէս խեղ պիտի մնար:

2. Այն օրը դասերը վերջանալէն քիչ մը առաջ վարժապետն ըսաւ անոր, « Կուսինա, շուտ երթալ կ'ուզես » Կուսինա ինքնիրեն խորհեցաւ, « Ես որչափ շուտ երթամ, միւս աղջիկներն ինչ առաջ պիտի երթան, » ուստի ըսաւ, « Ոչ, տէր, շուտ երթալու պատճառ չունիմ: » « Ուրեմն, » ըսաւ վարժապետը, « դպրոցն արձակուելէն ետքը կ'ուզեմ որ քիչ մը կենաս. » և Կուսինա հոն մնաց, երբ միւս տղայք դացին:

3. Վարժապետին քով ուրիշ պզտիկ աղջիկ մ'ալ մնաց, և Կուսինա դնաց անոր հետ խօսելու և տեսաւ որ այն խեղճ աղջիկը կոյր էր: Վարժապետն ըսաւ Կուսինային թէ այն պզտիկ աղջիկը, որուն անունը Վարդուհի էր, կոյր ըլլալով՝ թէպէտ կարող չէր սորվիլ, կ'ուզէր գալ, սակայն չէր կրնար մինակ գալ: « Ես քեզի հետ կու գամ ամէն օր, » ըսաւ անոր Կուսինա, « միայն թէ կաղ ըլլալով չեմ կրնար շուտ քալել: » « Կաղ է՞ք, » հարցուց Վարդուհի. « Այո, » ըսաւ Կուսինա, « ահա ցուպը զոր թւերուս տակ դնելով կը քալեմ: »

4. Կոյր աղջիկը ցուպը բռնեց և ձեռքը երկնցնելով Կուսինայի երեսը շօշափեց, ինչպէս կ'ընեն կոյրերը, երբ կ'ուզեն մէկուն ինչ կերպարանք ունենալը գիտնալ, և ըսաւ, «Չեմ կրնար հասկնալ, թէ ինչպէս կրնաս ցուպով քալել»։ «Այո, կրնամ, հիմա պիտի լսես», ըսաւ Կուսինա, և սկսաւ սենեկին մէջ քալել ցուպովը որ բաւական աղմուկ կ'ընէր։ «Ո՛հ, շատ կը ցաւիմ վրադ», ըսաւ Վարդուհի։ «Ասիկա բան մը չէ», ըսաւ Կուսինա, «ես կը տեսնեմ, բայց կը ցաւիմ որ դուն կոյր ես և չես տեսներ»։

5. Կուսինա տրտում էր բոլոր այն օրը, և կը խորհէր թէ ինք աշխարհիս վրայ ամենէն դժբախտն էր, բայց երբ իրմէ աւելի դժբախտ մը տեսաւ, սկսաւ իր նեղըրը տուժեանք վրայ ամհնալ։ Սակայն Վարդուհի դժբախտ չէր, թէև կոյր էր, և հասկըցուց Կուսինային թէ ինչ պատճառաւ երջանիկ էր կուրուժեամբը հանդերձ։ «Ես միշտ կոյր պիտի չմնամ», ըսաւ։ «Ինչ ըսել կ'ուզես», հարցուց Կուսինա։ «Ըսել կ'ուզեմ թէ», պատասխանեց Վարդուհի, «Աստուած օր մը մեզ երկինք պիտի առնէ, անատեն ես աչք պիտի ունենամ, դուն ալ ցպոյ պէտք պիտի չունենաս»։

6. Աշխարհիս վրայ կան շատ սրտեր որ

Վարդուհւոյն սրտին պէս երջանիկ են, քան զի գիտեն թէ անոնք որ զԱստուած կը սիրեն երկնից մէջ պիտի վայելեն այն ուրախութիւնները որոնցմէ զուրկ են աշխարհիս վրայ: Ամէն կոյր պիտի տեսնէ, ամէն կաղ պիտի քայլէ, և որուն որ սիրտը կոտրած է՝ ուրախ պիտի ըլլայ Աստուծոյ հետնոր կեանք վայելելով, երբ Տէրը մեզ այս աշխարհէս իրեն քով առնէ:

Հարցումներ: 1. Ասդ աղջիկ մը ի՞նչ կը խորհէր: 2. Վարժապետն անոր ի՞նչ հարցուց, և անկա ի՞նչ պատասխան տուաւ: 3. Ուրիշ ի՞նչ աղջիկ կար գործը: 4. Ի՞նչ ըրաւ, և ի՞նչ ըսաւ զուտինայի: 5. Կուտինա անոր ի՞նչ ըսաւ: 6. Վարդուհի իր վիճակէն գո՞հ էր, և ի՞նչ կը խորհէր: 7. Թշուառք ի՞նչ վիճակ պիտի ունենան երկնից մէջ:

Գ Ա Ս 45

Պատուհան	Գեղեցիկ	Պատմութիւն
Լուսարեր	Ժամանակ	Մշնալ
Վարժապետ	Ստանայ	Պատուական
Ազատիլ	Չափահաս	Իւրաւոր

ԼՈՒՍԱՐԵՐ ԵՒ ԱՆՈՐ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԳԻՐՔԸ

1. Լուսարեր պատուհանին քով նստած կը կարդար: Անոր գիրքին մէջ շատ գեղեցիկ պատմութիւններ կային, և չէր ուզեր զայն

Թողուլ մինչև որ ամբողջ կարգար : Գիշ մը ետքը եղբայրը քովը գալով ըսաւ , « Այս ի՞նչ է , Լուսաբեր , երբ դասդ պիտի սորվիս : » Լուսաբեր ըսաւ , « Գիշ մը ետքը , » և սկսաւ կարդալը շարունակել , եղբայրն ալ վազելով գնաց իր խաղին , քանզի անիկա արդէն համարը սորված էր :

2 . Գիշ մը ետքը Լուսաբերին քոյրը , Եղևսաբեթ , գալով ըսաւ անոր , « Ի՞նչ է այս , Լուսաբեր , պէտք էր որ համարդ սորվէիր : » Լուսաբեր պատասխանեց , « Հոգ չէ , » և յառաջ տարաւ կարդալ իր պատմութիւնը : Եէս ժամ ետքը մայրը տեսաւ զանի և ըսաւ , « Լուսաբեր , այսչափ երկայն ատեն պատմութիւններ կարդալու մի նստիր , դասի ժամանակը մօտ է : » « Այս մէկ անգամ միայն , մայր , » ըսաւ անոր Լուսաբեր , « շատ կը բաղձամ այս պատմութիւնը լմնցնել : »

3 . Գիշ մը ետքը երբ դասի զանգակը զարնուեցաւ և տղայք դպրոցը գացին , Եղևսաբեթ ըսաւ Լուսաբերին , « Համարդ չսորված դպրոց երթալու չե՞ս ամէնար : Բոլոր ժամանակդ պատմութիւն կարդալով անցուցիր : »

Լուսաբեր քիչ մը ամէնալով անոր նայեցաւ , բայց յետոյ ըսաւ , « Փոյթս չէ , բոլոր աղջիկներն այսպէս կ'ընեն : »

Բայց հոգ ըրաւ և շատ ամէցաւ , երբ

տեսաւ որ դպրոցի աղջիկներուն մէջ ինք միայն սորված չէր իր թուաբանութեան դասը, և վարժապետը պատուիրեց անոր որ դպրոցը մնայ և դասերը սորվի :

4. Տղայք, Լուսաբերին այն չորս պատասխանը տղոցմէ շատերէն կը լսեմ, և երբ կը լսեմ, կը խորհիմ թէ այն խօսքերը սատանային հաւատարիմ ծառաներն են, քանզի տղոց կարծել կու տան թէ սատանային ուղածներն ընել աղէկ բան է : Այն խօսքերը նաև տղայք, և շատ չափահաս մարդիկ անգամ, ուղիղ ճամբէն մոլորեցնելու միջոց եղած են :

5. Յիշեցէք սատանային ծառայութիւն ընող խօսքերը :

1. «Քիչ մը ետքը» Ասիկա կը խաբէ ձեզ ժամանակին պատուականութեանը նկատմամբ :

2. «Հոգ չէ» Այս ալ կը ջանայ մեղքի վնասակարութիւնը ծածկել :

3. «Այս մէկ անգամ միայն» Այս ալ կը ջանայ ձեզի կարծել տալ թէ մեղքին արատէն կրնաք ազատիլ :

4. «Ամէն մարդ այսպէս կ'ընէ» Այս ալ կը ջանայ ձեզի մոռցնել տալ թէ մեղք մը բիւրաւոր մարդոցմէ գործուելուն համար մեղք ըլլալէն չի դադրիր :

Հարցումներ : 1. Լուսաբեր ի՞նչ կ'ընէր : 2. Քոյրն անոր

Ի՞նչ ըսաւ. ինք ի՞նչ պատասխան տուաւ : 3. Ուրիշ ի՞նչ ըսուեցաւ անոր, և ինք ի՞նչ ըրաւ : 4. Ի՞նչ է այն խօսքերուն վնասը : 5. Որո՞նք են այն խօսքերը :

Գ Ա Ս 46

Բարձր	Բլուր	Աշխարհ	Հեռու
Գիտնալ	Մեծնալ	Պատճառ	Աւազ
Խաղալ	Արև	Ծագիլ	Եփել
Մաշիլ	Ճերմակ	Երկայն	Եզերք

ՕՆՆԻԿԻՆ ԳԻԻՏԸ

1. Օննիկ անցեալ օր քարերու վերաբերեալ նոր բան մը գտաւ : Զանի բարձր բլրոյ մը վրայ տարած էի, և անիկա հարցուց ինձի թէ այն բլուրն աշխարհիս ամենէն բարձր լե՛ռն էր : Ես անոր ֆէշիշ լեռը ցուցուցի հեռուն և ըսի, « Այն լեռն ասկէ շատ աւելի բարձր է : » Օննիկ շատ զարմացաւ : Ետքը ուզեց գիտնալ թէ այն բլուրը որուն վրայ էինք՝ կրնա՛ր աւելի մեծնալ : Ես պատասխանեցի, « Զեմ՛ կարծեր, մանաւանդ թէ լեռները երթալով կը մաշին փոխանակ մեծնալու : » Օննիկ ևս աւելի զարմացաւ ասիկա լսելով, և ուզեց գիտնալ թէ լեռներն ի՞նչ պատճառաւ կը մաշին :

2. Մեր կեցած բլրոյն վրայ ճերմակ բարակ աւազ մը ցուցնելով հարցուցի անոր,

“Այս աւագն ուստի՞ կու գայ :” “Հովը կը բերէ ,” ըսաւ Օննիկ : “Հովն ուստի՞ կը բերէ զայն ,” դարձեալ հարցուցի : Օննիկ բոլորտիքը նայելով տեսաւ որ աւագին կեցած տեղը մօտակայ բլուրներէն աւելի բարձր էր , և ըսաւ , “ Ուստի՞ կրնայ գալ այս աւագը , չեմ կարծեր թէ հովը փչելով բերած է զայն :”

3 . Անատեն Օննիկ սկսաւ մատուրներովը խաղալ պզտիկ ջրակուտի մը մէջ որ վերջին անձրևէն ժայռին վրայ ժողվուած էր : Մատովը քարի կտորներ կը բրցունէր որ ջրակուտի մը ծայրը խոնաւութենէն կակուղցած էին : Օննիկ այն կտորուանքը պիտի նետէր , մինչ ես կեցուցի զանի , և անոնցմէ կտոր մը առնելով սկսայ մատուրներովս ճզմել զայն , և անոր ցուցուցի թէ ինչպէս սպիտակ աւագի դարձաւ :

4 . “ Ի՞նչ ,” գոչեց Օննիկ , “ ուրեմն աւագը ասկէ՞ եղած է :” “ Այո ,” ըսի անոր , “ անձրևը քարին զարնելով կը թրջէ զայն , և ցուրտը գալով կը պաղեցնէ , ապա արևը վրան ծագելով կ’եփէ զայն մինչև որ մանրուելով փոշի կ’ըլլայ : Այսպէս լեռը շարունակ մաշելու և հատնելու վրայ է :” “ Աղէկ ,” ըսաւ Օննիկ , “ մաշելով եղած աւագն ի՞նչ կ’ըլլայ :” Անոր ըսի որ բոլորտիքը նայի և դիտէ :

5 . Օննիկ բոլորտիքը նայեցաւ , և տեսաւ

ձոր մը ուր ջուրը լեռներուն կողերէն վազելով կ'երթար, « Հո՛ն կ'երթայ, հո՛ն կ'երթայ, » ըսաւ : Եւ արդարեւ ժայռին կտորուանքէն եղած աւազին նման ճերմակ աւազի երկայն հետք մը տեսանք որ մինչև այն վարի ձորը կ'երթար :

6. Եւ երբ տուն կ'երթայինք լերան ստորոտի գետին եզերքէն, Օննիկ նոյն ճերմակ աւազը կը տեսնէր գետին եզերքը և յատակը, և հասկցաւ թէ մինչև ծով այնպէս էր : Անատեն Օննիկ խորհելով գտաւ թէ, երբ լեռներուն և բլուրներուն վրայ քարերն աւազի կը փոխուին, ջուրը կ'առնէ կը տանի աւազը մինչև ծով, և թէ այս է պատճառ որ ծովուն մէջ միշտ աւազ կայ : Կարծեմ թէ Օննիկին այս գիւտը շիտակ է :

Հարցումներ : 1. Օննիկ ի՞նչ հարցուց, և ի՞նչ եղաւ : 2. Ի՞նչ հարցուեցաւ անոր : Օննիկ ի՞նչ պատասխանեց : 3. Ի՞նչ բանով կը խաղար : 4. Աւազն ի՞նչպէս կ'ըլլայ : 5. Օննիկ ի՞նչ տեսաւ, և ի՞նչ ըսաւ : 6. Ի՞նչ իմացաւ :

Գ Ա Ս 47

Դրացի	Ցեսարան	Պատուհան
Արդարեւ	Գաւազան	Կատաղի
Իրիկուն	Վռնտել	Ամէնալ
Պատասխան	Ցարակոյս	Ողորմած

ԳԷՈՐԳԻՆ ԱՆԳԹՈՒԹԻՒՆԸ

1. «Մայր, մայր,» գոչեց օր մը Գէորգ մայրը կանչելով, «եկուր, տես, դրացւոյն շունը մեր կատուն բռնելու կը ջանայ: Ի՞նչ զուարճալի տեսարան է: Ես կանչեցի շունը և կատուին քովը դրի:»

2. Գէորգ մօրը ձեռքէն բռնելով պատուհանին առջև տարաւ, և մայրը պարտէզը նայելով տեսաւ որ դրացւոյն մեծ շունը կատուին դէմ կը հաչէր որ կռնակը կամարի պէս ծռած, աչուրները կանանչ և վայլուն, և բոլոր մազերը ոզնիի փուշերուն պէս տընկուած ծառի մը վրայ կը կենար: Կատուն արդարև ահուելի բան մը եղած էր, բայց Գէորգայ մայրը չինդաց, այլ ցաւեցաւ որ Գէորգ կատուն թշուառ ընելով այնպէս կը զուարճանար. քանզի յայտնի էր որ խեղճ կատուն դողի մէջ էր թէ գուցէ շունէն պատառ պատառ ըլլար:

3. Գէորգայ մայրը պատուհանը բացաւ և ջանաց շունը դուրս վճնտել, բայց այն մտիկ չբրաւ, ուստի մայրը դաւազան մը առնելով դուրս ելաւ, և հօշ, հօշ կը պոռար: Շունը շատ կատաղի ըլլալով սկսաւ Գէորգայ մօրը դէմ մլմռալ, երբ տեսաւ որ անիկա դաւազանով վրան կու գար: Վերջապէս Գէորգայ մայրը շունին վրայ երթալու վախցաւ,

ուստի և կատուն բոլոր օրը ծառին վրայ մնաց
և շունը շարունակ կը հաչէր և ծառէն վեր
կը ցատկէր, մինչև որ իրիկուան դէմ մար-
դիկ եկան և շունը վռնտեցին :

4. Գէորգ այն օրը շատ ամչցաւ ըրածին
վրայ, և մայրն ըսաւ անոր, « Գէորգ, կար-
ծեմ չես ուզեր որ Աստուած քեզի ողորմի : »
ինչո՞ւ համար մայր, » պատասխանեց Գէորգ,
« անտարակոյս կ'ուզեմ : » Բայց երբ մայրն ը-
սաւ անոր թէ Աստուած ողորմածին հետ ո-
ղորմած կ'ըլլայ, ինչպէս Դաւիթ ըսած է,
Գէորգ շատ տրտմեցաւ և լացաւ, քանզի ա-
ռաջ ամենևին խորհած չէր թէ ո՞րչափ դէշ
բան ըրաւ կատուն :

Հարցումներ : 1. Գէորգ ի՞նչ ըսաւ մօրը : 2. Մայրը ի՞նչ
տեսաւ : 3. Ի՞նչ ըրաւ շան : 4. Գէորգ ի՞նչ եղաւ, և մայրն
ի՞նչ ըսաւ անոր :

Գ Ա Ս 48

Տիկին	Խանութ	Նարինջ	Գրգան
Սեղան	Փսիտիլ	Անգամ	Խորհուրդ
Զաւակ	Նամակ	Ստակ	Այբի
Գիշեր	Աղջիկ	Աման	Կարող

ԴԱՀԵԿԱՆ ՄԸ

1. Տիկին մը իրիկուան դէմ պտտելու

ելաւ, և մրգավաճառի մը խանութին մէջ դեղեցիկ նարինջներ տեսնելով, անոնց մին ուզեց գնել: Գրպանը խառնելով միայն դահեկան մը գտաւ, և, թէպէտ խանութէն ներս մտած էր, իսկոյն միտքը փոխեց: «Ոչ», ըսաւ ինքիրեն, «սեղանին վրայ ամէն բարիք առատութեամբ վայելեցի, հիմա այս նարինջն առնել աւելորդ կրնայ համարուիլ. տղայքս շատ անգամ կը խրատեմ որ որկրամուլ չըլլան. նախ պարտիմ ես պահել այս խրատը: Այս դահեկանը կրնամ լաւագոյն բանի մը գործածել:»

2. Մինչ այս խորհուրդներով կ'երթար, նեղ փողոցի մը մօտեցաւ ուր դիտէր թէ աղքատ այրի մը կը բնակէր իր հինգ զաւակներովը: Տիկինն ուզեց այս աղքատ կնոջ այցելութիւն ընել, և անոր տնիկը մտնելով այն թշուառ կինը տխուր մտածմանց մէջ ընկողմած գտաւ: Պատճառը հարցուց և իմացաւ որ այրին իր վերջին դահեկանն այն առտու հացի տուած էր, և չկրնալով ձեռագործը աւարտել, տեղէ մը ստակ ընդունելու յոյս չունէր: «Նաև լուր առի որ», ըսաւ այրին, «նամակատան մէջ ինծի ուղղուած անվճար նամակ մը կայ որ կրնայ ինծի համար կարելուր տեղեկութիւն մը պարունակել, բայց նամակը բերել տալու ստակ չունիմ:»

3. Տիկինն իր գրպանին մէջ մնացած դահեկանը այրի կնոջ մեծ տղուն տուաւ, որ դնաց նամակը բերաւ։ Նամակն այրւոյն քրոջ մէն էր որ կը գրէր անոր շուտ այն ինչ քաղաքը երթալ, քանզի հայրը ծանր հիւանդ ըլլալով կ'ուզէր զանի տեսնել և հետը հաշտուիլ։ Այս կինն իր հօրը կամացը հակառակ ամուսնացած ըլլալով բարկացուցած էր զանի, և տասուերկու տարիէ ի վեր իրարու երես տեսած չէին։ Կինը շուտ մը ճամբայ ելլելով նոյն գիշեր հօրը տունը հասաւ և հաշտուեցաւ անոր հետ։

4. Ծերունի հայրը շատ մխիթարուեցաւ անոր դալուն վրայ, և անոր ալ իր միւս աղջկանը պէս ժառանգութեան իրաւունք շնորհեւին ետքը, առտուան դէմ անդորր ու հաշտ սրտով ննջեց։

5. Այս այրի կինը որ հիմա փառաւոր տան մը մէջ կը բնակի և շատ բարիք կ'ընէ աղքատաց, բիւրեղեայ ամանի մը մէջ կը պահէ դահեկան մը իյիշատակ այն դահեկանին որով կարող եղաւ առնել այն նամակը որ անոր երջանկութեանը պատճառ եղաւ։

Հարցումներ։ 1. Տիկին մը պտտած ատեն ի՞նչ տեսաւ։ 2. Ո՞ր դնաց, և ի՞նչ լսեց։ 3. Ի՞նչ տուաւ անոր տղուն, և նամակին մէջ ի՞նչ գրուած էր։ 4. Հայրն ի՞նչ ըրաւ անոր։ 5. Այն կնոջ վիճակն ի՞նչ եղաւ, և դահեկանն ի՞նչ ըրաւ։

Հարուստ	Հեթում	Ցարի	Ստակ
Արծաթ	Ճերմակ	Յատակ	Դողալ
Ցախտակ	Դարձեալ	Ծագիլ	Արև
Սենեակ	Երես	Գետին	Առակ

ՏԵՍԱԲԱՆԱԿԱՆ ԴԱՍ ՄԸ

1. Հեթում շատ հարուստ էր, քանզի ութը հինգ փարանոց ունէր զոր բոլոր տարւոյն մէջ խնայութեամբ ստացած էր: Օր մը հայրը տուն դալով անոր մէկ դահեկանոց արծաթ ստակ մը ցուցուց որ այն օրուան առուտուրին մէջ տրուած էր անոր: Հեթում տեսնելով որ այն ստակը շատ սիրուն էր, հարցուց թէ ինչ կ'արժէր: «Քառասուն փարանոց է» ըսաւ հայրը:

2. Հեթում հօրմէն խնդրեց այն արծաթ դահեկանն ըսելով, «Հայր, ես ութ հատ հինգ փարանոց ունիմ որ քառասուն փարակ'ընէ, զանոնք քեզի տամ և այս գեղեցիկ ճերմակ ստակն ինձի տուր»: Հայրը Հեթումին առաջարկութիւնն ընդունելով, պղնձէ ութ հատ հինգ փարանոցներն առաւ և արծաթէ քառասուն փարանոցն անոր տուաւ:

3. Հետևեալ օրը Հեթում դահեկանը ծոցէն հանելով մինչ կը նայէր և կը մաքրէր զայն աւելի փայլեցնելու համար, ստակը ձեռքէն

սահելով տախտակամած յատակին վրայ ինկաւ, և դլորելով գնաց երկու տախտակի բացուածին մէջ ինկաւ այնպէս արագ որ Հեթում չկրցաւ հասնիլ և բռնել զայն: Հեթում այս տեսնելով շատ դող ելաւ, սկսաւ լալ, և ձեռուրները ծեր մարդու մը ձեռուրներուն պէս կը դողային: Գետինը պառկելով նայեցաւ այն բացուածէն, բայց այնպէս մութ էր ներսը որ բան մը չտեսաւ:

4. Գնաց ունելի մը բերաւ և բացուածէն ներս երկնցուց, որպէս թէ ստակը ունեւելոյն ծայրը պիտի գար, բայց ի զուր: Բացուածն այնպէս նեղ էր որ ունեւելին ներս կը մտնէր, բայց անով բան մը բռնել և հանել անկարելի էր: Սակայն այն բացուածին մօտ տախտակի մը վրայ մեծկակ ծակ մը կար, և Հեթում անկէ ալ ներս նայեցաւ, բայց դարձեալ բան մը չտեսնելով հնարքը հատաւ և սկսաւ պոռալ: Քիչ մը ետքը հօրեղբայրը գալով հարցուց թէ ինչո՞ւ համար այնպէս կը պոռար, և երբ պատճառն իմացաւ, ըսաւ թէ արևը բացուածին մէջ ծագեցնելով ստակը կրնար գիւրաւ տեսնուիլ և հանուիլ:

5. Հեթում չէր տեսներ թէ ինչպէս կարելի էր արևը բացուածին մէջ ծագեցնել, քանզի արևը պատուհանին մէկ քովէն միայն կը ծագէր, և սենեկին մէջ չէր գար:

Սակայն հօրեղբայրը երկու հայելի բերելով, անոնց մին պատուհանին առջև արևին դիմացը դրաւ, այնպէս որ լոյսը հայելոյն զարնելով անկէ սենեկին մէջ ցոլացաւ։ Անատեն հօրեղբայրը պատուիրեց Հեթումին բացուա, ծին մէջ նայիլ, մինչ ինք միւս հայելին ցոլացեալ լուսոյն դիմացը բռնեց այնպիսի կերպով մը, որ շողը շիտակ բացուածին վրայ զարկաւ։

6. Հեթում որ, երեսի վրայ դետինը պառկած, մէկ աչքով բացուածին մէջ կը նայէր՝ ըսաւ հօրեղբօրը, «Շողդ քիչ մը ասդին խաղցուր։» Երբ շողն այն կողմը խաղաց, Հեթում դոչեց, «Տեսա՛յ, տեսա՛յ, տեսա՛յ,» և ոտք ելլելով սկսաւ ուրախութենէն ոստոստել։ Յետոյ ստակն ունելիով լայն ծակին մէջ քաշեց, և ունելին այն ծակին մէջ երկընցնելով ստակը հանեցին։ Երբ Հեթում նորէն իր ստակը ստացաւ, ուրախացաւ իր մէկ դրամը կորսնցնող կնոջ պէս որ Աւետարանին մէջ առակով մը յիշուած է։ Այս դէպքը Հեթումին տեսարանական դաս մը եղաւ։

Հարցումներ։ 1. Հեթում ի՞նչ ունէր։ 2. Հօրը ի՞նչ տուաւ և տեղը ի՞նչ առաւ։ 3. Ի՞նչ պատահեցաւ։ 4. Ի՞նչ հնարք խորհեցաւ։ 5. Հօրեղբայրն ի՞նչ հնարք գտաւ։ 6. Վերջապէս Հեթում գտա՞ւ զայն։

Գ Ա Ս 50

Պահպանել

Կատարել

Իրիկուն

Ընդարձակ

Ճամանակ

Հարկաւոր

Վարագոյր

Շարունակ

Թափանցել

Պատուհան

Ամփոփել

Խողովակ

Ա Չ Ք

1. Աչքի վրայ տեղեկութիւն ունի՞ք . եթէ անդամ մը զգուշութեամբ ձեր մէկ ընկերոջ աչքին նայիք , պիտի տեսնէք թէ ինչ կայ անոր մէջ : Նախ աչքին կողերը կան որ աչքը կը ծածկեն և կը պահպանեն քնոյ ժամանակ : Կողերուն եզերքը կան արտևանունք կոչուած մազերը որ փոշւոյն չեն թողուր աչքին վնասելու , և այս պաշտօնն այնպէս աղէկ կը կատարեն որ հազիւ երբէք փոշւոյ հատ մը կըրնայ միջոց գտնել աչքին մէջ թափանցելու :

2. Աչքին կողերուն տակ կը տեսնէք աչքին սպիտակուցը որ գնդակ մըն է և աղէկ տեսնելու համար ամէն հարկաւոր բան իր մէջ կը պարունակէ : Եթէ խնամով նայիք գնդակին , պիտի տեսնէք անոր ճերմակին վրայ բարակ բարակ կարմիր գիծեր որ աչքին սնունդ տանը համար հարկաւոր արիւնը տանող երակներ են : Գնդակին ճակատը պատուհան մը կայ զոր կրնաք տեսնել : Այս պատուհանէն ներս նայելով պիտի տեսնէք բոլորակ , սև

Ժակ մը որ աչքին բէքը կը կոչուի, և որուն մէջէն լոյսը կը թափանցէ աչքին ներսի կողմը :

3. Հոս բանի մը վրայ կ'ուզեմ որ խնամով միտ դնէք : Աչքին բերը միշտ դիրքը կը փոխէ : Եթէ ձեր ընկերն իրիկուան դէմ աղօտ, այսինքն քիչ լոյս ունեցող, տեղ մը տանելով աչքին մէջ նայիք, անոր աչքին բերը լայնցած պիտի տեսնէք : Բայց եթէ յանկարծ անոր աչքին առջև ճրագ մը դնէք, պիտի տեսնէք որ անոր աչքին բերը երթալով կը նեղնայ . ըսել է թէ լուսոյն համեմատ կը փոխուի բերը պատող վարագոյրը որուն պաշտօնն է աչքին մէջ մտնելու լոյսը կառավարել :

4. Եթէ լոյսը շատ պայծառ է, վարագոյրը կ'ամփոփէ բերը, այսինքն այն բոլորակ սև ծակը . և եթէ լոյսը շատ նուազ է, վարագոյրը կ'ընդլայնի և ծակը կ'ընդարձակուի : Ոմանց աչքին վարագոյրը սև է, ոմանցը կապոյտ, ուրիշներունը շագանակագոյն, ոմանցն ալ կանախ : Այս գոյնին նայելով կ'ըսենք, Այս ինչ մարդը սևաչուի է, կամ կապուտաչուի է :

5. Եթէ մարդ մատն աչքին դպցնէ, ցաւ կը զգայ, քանզի աչքը մատին մորթէն փափուկ է : Բայց կոպերը շարունակ շարժելով աչքին կը քսուին, և մարդ ցաւ չի

զգար : Պատճառը սա է որ , աչքին կոպե-
րուն մորթը շատ փափուկ է , և կոպերուն
տակ փոքրիկ պարկ մը կայ որ շարունակ ջրի
նիւթ մը դուրս տալով կոպերուն և աչքին
մէջտեղը թաց կը պահէ , այնպէս որ կոպերը
միշտ կակուղ կը մնան :

6. Ասկէ զատ , աչքին կոպերն այնպէս շի-
նուած են որ իւղային նիւթ մը դուրս կու-
տան իրենց ծայրերը , և այս իւղային նիւթը
չի թողուր որ այն ջրի նիւթն աչքէն դուրս
վազէ : Միայն երբ մարդ կու լայ , այն ջրի նիւ-
թը շատնալով կը վազէ : Աչքին տակի կողմը
պզտիկ խողովակ կամ փող մը կայ որ քթին
մէջ կ'երթայ , և այս խողովակէն աչքին ա-
ւելորդ ջուրը դուրս կը վազէ : Գիտէ՞ք որ ,
երբ կու լաք , ձեր քթէն կը սկսի ջուր գալ :

7. Աչքին ներսի կողմը , բիբէն անդին է
աչքին «սնայ» կոչուած մասը , աչքին ետև
ալ «սնայ» որ ջիղերէ կազմուած է և ո-
րուն վրայ բիբէն անցնող լոյսը կը նկարէ աչ-
քէն տեսնուած առարկաներուն պատկերնե-
րը : Բայց առանց պատկերի այս բանը ձեզի
հասկցնել դժուարին է , ուստի ասոր վրայ
ուրիշ անգամ կը խօսինք :

Հարցումներ : 1. Աչքն ինչով կը պահպանուի : 2. Անոր մէջ
ի՞նչ կը տեսնուի : 3. Լոյսին մէջ ի՞նչ կ'ըլլայ : 4. Ամենուի
աչքին դոյնը մէ՞կ է : 5. Ինչպիսի՞ նիւթ կայ մէջը : 6. Ու-
րիշ ի՞նչ նիւթ կայ : 7. Աչքին ներսի դին ի՞նչ կայ :

Անտառ	Մարախ	Ոստայն	Ցեսնեւ
Միջատ	Ազատ	Երթալ	Ուժգին
Ջանալ	Երկու	Դժբաղդ	Յաջորդ
Աբադ	Վայրկեան	Աղէկ	Փայլուն

ՅԱՆՑԻ ՄԷՉ ԲՈՆՈՒԱԾ

1. Մարիամ և մայրն ի միասին անտառալի մը մէջ կը պտտէին : Մարիամ տեսաւ որ մարախ մը ցատկելով դնաց թուփի մը վրայ լարուած սարդի ոստայնի մը մէջ ինկաւ : «Մայրիկ,» ըսաւ Մարիամ, «նայէ մարախը ցանցին մէջ բռնուեցաւ, տեսնենք ի՞նչ պիտի ընէ :» Մայրը հոն կեցաւ, և երկուքն ի միասին սկսան մարախին նայիլ :»

2. Մարախին միայն մէկ ոտքը ցանցին մէջ բռնուած էր, և ինք գլխովայր կախուած էր, մինչդեռ անոր հինգ ոտքերը օդին մէջ ազատ կ'երթային կու դային օգնութիւն դտնելու : Քիչ մը ետքը մարախն իր ոտքերէն մին սարդի ոստայնին դէմ դրաւ և ուժգին հրեց որպէս զի կարենար ցանցին մէջ բռնուած ոտքն ազատել : Եւ մինչդեռ մէկ ոտքն ազատել կը ջանար, միւս ոտքն ալ բռնուեցաւ :

3. Այնուհետև երրորդ ոտքով ջանաց միւս երկու ոտքերն ազատելու, բայց դժբաղդաբար այն ոտքն ալ բռնուեցաւ և այսպէս

բոլոր ոտքերը ցանցին մէջ բռնուեցան : Այս միջոյն սարդը մէկէն ոստայնին մէջ ցատկեց և սկսաւ արագ արագ մարախին չորս կողմը դառնալ : Մարիամ տեսաւ որ սարդն ամէն դառնալուն բարակ թել մը կ'անցունէր խեղճ մարախին ոտքերուն և դիտուն վրայ : Մէկ վայրկեանի մէջ մարախն այնպէս կապուեցաւ կաշկանդուեցաւ որ ալ անկարելի էր շարժիլ :

4. Երբ քալելով կը պտտէին , Մարիամայ մայրն իր աղջկան սկսաւ այսպէս խօսիլ , « Այդ սարդը սատանային կը նմանի և այն մարախը կը նմանի այն յիմար տղոց որոնցմէ շատերը տեսած եմ : Այն տղայք սատանային լարած մեղաց վայլուն ցանցերուն ծածաղելով կը սկսին դպչիլ տեսնելու թէ ի՞նչ տեսակ ցանցեր են անոնք : Բայց մէկէն կը տեսնեն որ բռնուած են , և այնուհետև որչափ ջանան ազատելու , այնչափ աւելի կը կապուին ու կը կաշկանդուին . և երբ մեղաց կապերն անոնց ձեռքերն ու ոտքերը կաշկանդեն ալ յոյս չկայ անոնցմէ ազատելու :

Հարցումներ : 1. Մարիամ ի՞նչ տեսաւ , և մօրն ի՞նչ ըսաւ : 2. Մարախն ի՞նչ եղաւ : 3. Սարդն ի՞նչ ըրաւ մարախը : 4. Յետոյ մայրն իր աղջկան ի՞նչ ըսաւ :

Ծովային	Զօրութիւն	Ծովապետ
Ցարեկան	Նաւաստի	Հայհոյել
Պատասխան	Անծանօթ	Հեռաւոր
Ոտնհար	Ապագայ	Ըմպելի

ԲԱՐԻ ՈՐՈՇՈՒՄ ՄԸ

1. Քանի մը տարի առաջ մեռաւ Ամերիկայի ծովային զօրութեան հրամանատար Տէյլլիտ Ֆա'րրակըթ անուն ծովապետը, որուն անունը միշտ սիրով և պատուով պիտի յիշեն Ամերիկացիք: Երբ տասը տարեկան էր, Ֆա'րրակըթ իր հօրը նաևուն մէջ սպասաւորութիւն կ'ընէր: Այն ատեն ինքզինք մարդու տեղ կը դնէր, քանզի կրնար ծեր նաւաստիի մը պէս հայհոյել, խմել, ծխել և թուղթ խաղալ:

2. Օր մը ճաշէն ետքը հայրը ամէն մարդս ենեակէն դուրս հանեց, դուռը գոցեց և տղան քովը կանչելով ըսաւ անոր, «Տէյլլիտ, ի՞նչ ըլլալ կ'ուզես»: «Նաւաստի ըլլալ կ'ուզեմ», պատասխանեց տղան: «Այո, խեղճ, թշուառ և գլինով նաւաստի մը», ըսաւ հայրը, «նաւաստի մը որուն ոչ ոք հոգ պիտի տանի. ամէն մարդէ ոտնհար պիտի ըլլաս և պիտի արհամարհուիս, և օտարական ու անծանօթ պիտի մեռնիս հեռաւոր երկիր մը»:

3. «Ոչ» ըսաւ տղան, «այլ քեզի պէս մեծ նաւապետ պիտի ըլլամ»։ «Ոչ, Տէյվիտ, պիտի չկրնաս նաւապետ ըլլալ», ըսաւ հայրը, «տղայ մը որ այնպիսի սկզբունք ունի, ինչպէս դուն, չի կրնար նաւապետ ըլլալ։ Եթէ մարդ ըլլալ կ'ուզես, բոլոր սովորութիւններդ փոխելու ես»։ Տէյվիտին հայրն այս խօսքերն ըսելէն ետքը խուցը թողուց և նաւուն տախտակամածին վրայ ելաւ։

4. Տղան այս խօսքերուն վրայ ամօթահար եղաւ, և սկսաւ ինքնիրեն ըսել, «Խեղճ, թշուառ և դինով նաւաստի՞ մը, որ ամենէն ոտնհար կ'ըլլայ և կ'արհամարհուի։ Այս պիտի ըլլայ իմ ապագայ վիճակս։ Ընթացքս պիտի փոխեմ. այսուհետև հայհոյութիւն պիտի չընեմ, կաթիլ մը ըմպելի պիտի չխամեմ, և ոչ թուղթ պիտի խաղամ»։ Այն օրէն սկսեալ քարակրթ իր այս որոշումը հաստատ պահեց։ Քիչ մը ետքը սորվեցաւ նաև թէ ինչ է ճշմարիտ ֆրիստոնեայ ըլլալ, և Աստուծոյ շնորհքովը բարի մարդ և մեծ հրամանատար եղաւ։

Հարցումներ։ 1. Քանի մը տարի առաջ ո՞ր նշանաւոր ծովագետը մեռաւ։ 2. Օր մը հայրն ի՞նչ ըսաւ անոր. տղան ի՞նչ պատասխան տուաւ։ 3. Ուրիշ ի՞նչ ըսաւ հօրը։ 4. Հօրը խրատէն օգուտ քաղե՞ց։

Յիկին	Հաւատք	Զաւակ	Սայլակ
Կարծել	Յօդել	Գաղաթ	Քաղաք
Ճամբայ	Սեղան	Պատմել	Շիտակ
Գրկել	Դիտմամբ	Կամուրջ	Բերան

ՓՂԻ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻԻՒՆԸ

1. Մարիցա տիկինը օր մը իր դրացի Սրբուհի տիկնոջ այսպէս կ'ըսէր, «Ես չեմ կրնար տղոց խօսքին բոլորովին հաւատ ընծայել: Տղայք առանց սուտ խօսելու դիտաւորութիւն ունենալու շատ անգամ սուտ պատմութիւններ կը յօդեն և այլոց կը պատմեն:» Իսկ Սրբուհի տիկինն ըսաւ, «Ես հաւատ կ'ընծայեմ տղուս խօսքին և կը սորվեցընեմ անոր դէպքերն այնպէս պատմել ինչպէս որ են. մինչև ցարդ տղաս բնաւ սուտ խօսած չէ:»

2. Երբ այս երկու տիկնայք իրարու հետ կը խօսէին, Ստեփան չուան առնելու համար ներս մտաւ և ըսաւ, «Մայրիկ, դիտե՞ն ինչ տեսայ, երբ բլուրին քովէն կ'անցնէի:» «Ոչ, զաւակս,» ըսաւ մայրը, «չդիտեմ թէ ինչ տեսար. թերևս մտաւաճառի սայլակ մը տեսար:» Ստեփան ըսաւ, «Ոչ, մայրիկ, ահագին փիղ մը տեսայ որ կարմիր ծածկոցով ծածկուած էր:» Մայրը կարծելով թէ տղան

սուտ պատմութիւն մը կը յօդէ, ըսաւ, «Չաւակս, ինչո՞ւ այնպիսի բաներ կը խօսիս?»

3. Ստեփանն աշխատեցաւ իր խօսքը հաստատել և ըսաւ, «Մայրիկ, արդարև փիղ մը տեսայ: Փիղը նախ դէպ ի բլուրին դագաթը դնաց, ետքը միւս կողմէն վար իջաւ:» Այս միջոցին Մարիցա տիկինը խօսքի խառնուելով Ստեփաննին ըսաւ, «Մի աշխատիր մեզի այդպիսի առասպելներ հաւտացնելու, ասկէ առաջ ալ այդպիսի բաներ լսած եմ:» Սակայն Ստեփանն տակաւին կը պնդէր և կ'ըսէր, «Եթէ կ'ըսեմ փիղն ու անոր ոսկեթել վերջաւորով ծածկոցը տեսայ. այո, տեսայ:» Ստեփաննին ծնողքը քաղքէն քիչ մը հեռու և ձորի մէջ գիւղ մը կը բնակէին: Գիւղը ճամբու վրայ չըլլալով՝ հաւանական չէր որ այն կողմերը փիղ տեսնուէր:

4. Ստեփանն կերակուրի ատեն տխուր կերպով սեղանին վրայ նստած էր: Մայրը զակին տխրութիւնը տեսնելով ըսաւ, «Չաւակս, ինչո՞ւ այդպէս տխուր ես?» Ստեփանն ըսաւ, «Մայրիկ, ես քեզի բան մը պատմեցի, և ինձի այնպէս թուեցաւ որ խօսքիս չհաւտացիր:» Մայրը հարցուց, «Տղաս, ինձի պատմածդ չիտա՞կ է?» Ստեփանն արտասուալից աչօք պատասխանեց, «Մայրիկ, մինչև ցարդ միթէ սուտ խօսած եմ:» Այս խօսքին վրայ

մայրը զաւակը գրկեց և ըսաւ, « Զաւակս, մինչև ցարդ բնաւ սուտ խօսած չես, սակայն այս անգամ ըսածդ շատ տարօրինակ կ'երևի ինծի. սակայն դարձեալ կը հաւատամ որ դիտմամբ սուտ չխօսեցար. թերևս ուրիշ բան տեսար և զայն փիղ կարծեցիր: »

5. Ստեփանին հայրը դեռ նոր թէյը խմած ըլլալով այսպէս ըսաւ, « Այսօր զարմանալի բան մը եղաւ: Մարդ մը վայրենի գազաններ կը բերէր քաղաքը. գազաններուն մէջ փիղ մը կար որ չէր ուզեր փայտէ կամուրջէն անցնիլ: Տէրը ստիպուեցաւ փիղն այն բլուրէն տանելու, որ իբր երկու միոն հեռու է ճամբէն: » Այս միջոցին Ստեփանին մայրն ըսաւ, « Այսուհետև մեր զաւակն ինչ զարմանալի բան ալ պատմէ, հաւատալու ենք: » Ստեփանին աչքերն աստղերու պէս փայլիլ սկսան: Կերակուրէն ետքը Սրբուհի աիկինը Մարիցա տիկնոջ տունը դնաց և փղին պատմութիւնը պատմեց:

6. Տղայք, եթէ այլք առջի բերան ձեր խօսքին չհաւանին, աղէկ չէ՞ որ ձեր ճշմարտախօսութեամբը ստիպէք զանոնք ձեր խօսքին հաւատալու:

Հարցումներ: 1. Ցիկին մը ուրիշ տիկնոջ մը ի՞նչ ըսաւ. Ենիկա ի՞նչ պատասխանեց: 2. Նոյն ատեն ո՞վ ներս մտաւ և ի՞նչ ըսաւ: 3. Անոնց մէջ ի՞նչ խօսակցութիւն եղաւ:

4. Մայրը Ստեփանին ի՞նչ ըսաւ . Ստեփա՞ն ինչ եղաւ : 5. Անոր հայրն ի՞նչ տեսած էր : 6. Տղայք ի՞նչ կերպով կրնան ուրիշին վստահութիւնը գրաւել :

Գ Ա Ս 54

Ճամանակ	Ցարեկան	Պատուիրել
Թիաժար	Բարերազգ	Դիպուածով
Բարկանալ	Նաւաժար	Սպասել
Կանգնաչափ	Հաւատալ	Տրտնջալ

ՊԵՏՐՈՍԻ ԴՈՍԸ

1. Պետրոսին հօրը տունը ծովին մօտ էր : Պետրոս իր տղայութեան ժամանակէն սկսաւ ծով մտնել , և երբ տասը տարեկան էր , ձուկի պէս կը լողար և դիւրաւ կը թիաժարէր : Պետրոս փոքր նաւակով մը կ'երթար ոստրէ որսալու , ինչպէս որ հայրն ալ մեծ նաւակով կ'երթար : Ոստրէ որսալու համար աղէկ գետակ մը կար որ անոնց տան քովէն կ'անցնէր , և աւելի աղէկ տեղ մըն էր մեծ գետը որ ծովեզերքէն իբր ժամ մը հեռու էր :

2. Բայց Պետրոսին հայրը պատուիրած էր զաւակներուն որ մինչև որ երկու կանգունէ աւելի հասակ չունենան , մինակ չերթան այն գետը : Օր մը Պետրոս փոքրիկ նաւակը նստելով ոստրէ որսալու գնաց , սակայն տասնուեօթն անգամ ճանկը նետելէն ետքը բան մը

չբռնեց, և վերջապէս ինքնին ըսաւ, «Մէլս
գետը կ'երթամ. չեմ վախնար. թիավարել
գիտեմ:»

3. Պետրոս անմիտ հասաւ գետը, և հոն
չատ ոստրէ գտնելով կողովը շուտ մը լեցուց =
Լի ուրախութեամբ թին ձեռք առաւ նաւակն
ուրիշ տեղ տանելու, բայց մոռցաւ որ մեծ
գետին մէջ էր, և շուրը տասը կանգունէն
աւելի խոր էր = Կ'ուզէր թիակը գետին յա-
տակը հասցնել և նաւակն առաջ մղել, բայց
թիակը յատակը չհասաւ, և Պետրոս գետը
իյնալով՝ նաւակը դարձաւ, և ոստրէներուն
կողովը և ուրիշ բաներ շուրը թափուեցան =

4. Երբ նաւակը տակնուվրայ կ'ըլլար, Պետ-
րոս ոստրէներուն կողովն աղէկ մը բռնեց որ
չկորսուի = Բայց կողովը ծանր ըլլալով կապա-
րի պէս շուրին յատակն իջեցուց զանի = Կար-
ծես թէ Պետրոսի վախճանը հասած էր = Սա-
կայն բարեբաղդաբար երկու մարդ այն տե-
ղէն նաւակով անցնելով, և այն մարդոցմէն
մին եղելութիւնը տեսած ըլլալով շուրը նե-
տուեցաւ այն տեղ, ուր պղպղակներ կային,
և մէկ վայրկեանի մէջ Պետրոսը ջրին երեսը
հանեց =

5. Մարդը տղան ջրին երեսը հանած ա-
տեն զգաց թէ շատ ծանր էր, և երբ տեսաւ
որ Պետրոսը ձեռքը ոստրէի կողով մը բռնած

էր, այնչափ բարկացաւ որ քիչ մնաց պիտի թողուր զանի որ երթար խեղդուէր: Այս մարդն այն նաւավարն էր որ Պետրոսի լողալ սորվեցուցած էր: Մարդը Պետրոսին նաւակը շտկեց, անոր մէջէն ջուրը պարպեց և Պետրոս ու ոստրէից կողովը նաւակին մէջ դնելէն ետքն այսպէս խօսեցաւ, «Այս դետին մէջ որսորդութիւն ընելու գալէն առաջ սպասելու ես մինչև որ տասը կանգնաչափ բարձր ըլլաս:» Այնուհետև թողուց Պետրոսը որ երթայ:

6. Պետրոս ոստրէներովը մէկտեղ անփնաս տուն հասաւ, և մէկու մը բան չըսաւ իր գլուխը եկած արկածին վրայով, բայց այն արկածէն մէկ երկու դաս առաւ: Սկսաւ հաւատալ թէ հայրն իրմէ աւելի բան գիտէր, և աւելի պատրաստ եղաւ հնազանդիլ առանց տրտնջալու, և ամբողջ շաբաթ մը գէշ բան չըրաւ:

Հարցումներ: 1. Պետրոս ո՞ր երթալ սովոր էր: 2. Հայրն ի՞նչ պատուէր տուած էր իր զակներուն: 3. Ի՞նչ պատահեցաւ Պետրոսի: 4. Պետրոս վտանգէն ազատեցա՞ւ: 5. Ո՞վ էր զայն ազատողը և ի՞նչ ըսաւ Պետրոսի: 6. Պետրոս ո՞ր գուտ քաղե՞ց այն արկածէն:

մայր

Պառաւ	Բամբակ	Կողով	Աննիկ
Կծիկ	Յիկին	Միջոց	Որդեք
Յօժար	Խաղալ	Ճամբայ	Դարձեալ
Թողուլ	Գործած	Քանզի	Գիտնալ

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՀԱՄԱՐ Կ'ԸՆԷՒՔ

1. Պառաւ կին մը ձեռքը կողով մը բըռնած բլրէ մը վեր կ'ելէր, և կողովին մէջ բամբակի կծիկներ կային Աննիկ տիկնոջ համար: Կողովը շատ ծանր էր, քանզի լեցուն էր կծիկներով, և Աննիկ տիկինը որ այն միջոցին պատուհանէն նայելով տեսաւ խեղճ պառաւը որ ստէպ ստէպ կը նստէր հանգչելու համար, կանչեց իր երկու որդիքը Ստեփան և Գառնիկ, և անոնց ըսաւ, «Տղայք, գացէք օգնել Եւպրաքսէին որ լեցուն կողով մը կը բերէ հոս:»

2. Ստեփան և Գառնիկ դրան առջև կը խաղային, և Ստեփան ըսաւ իր մօրը, «Եւպրաքսէ գէշ աղէկ կրնայ բերել կողովը:» Գառնիկ ալ ըսաւ, «Մենք հիմա ցեխէ տուն մը կը շինենք, թող տուր որ զբօսնունք:» «Ոչ,» ըսաւ Աննիկ տիկինը, «ըրէք ինչ որ ձեզի կ'ըսեմ. ձեր բազուկները զօրաւոր են, դուք յօժար ըլլալու էք պառաւ կնոջ մը օգնելու: Ձեր խաղը կրնաք կէս ժամ ետքն ալ խաղալ:»

3. Այսպէս այն երկու տղայք ստիպուեցան երթալ և բլրոյն ստորոտը հանդիպեցան Եւստրաքսէին, և երբ կողովը կնոջ ձեռքէն առին, անիկա ըսաւ անոնց, «Ապրիք, տղաքս, որ ինծի պէս ծեր կնկան մը կ'օգնէք. Աստուծոյ համար կ'ընէք» Գառնիկ ըսաւ, «Ոչ, մենք այս բանը կ'ընենք, քանզի մեր մայրը պատուիրեց մեզի այսպէս ընել»

4. Բայց երբ ճամբան կ'երթային, պառաւը դարձեալ անոնց ըսաւ, «Որովհետև ձեր խաղը թողուցիք ինծի պէս պառաւ կնկան մը օգնելու համար, Աստուծոյ համար գործած եղաք» Գառնիկ և Ստեփան ասիկա լսելով շատ զղջացին որ ակամայ եկան, քանզի անատեն յիշեցին ուրիշներուն օգնելու վրայով Քրիստոսի սա խօսքերը. «Ու ան որ աս պզտիկներէն մէկուն միայն դաւաթ մը պաղ ջուր կը խմցընէ աշակերտի անունով, ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, ընաւ իր վարձքը պիտի չկորսընցընէ» «Եւ Թագաւորը պատասխան տալով պիտի ըսէ անոնց, ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որովհետև աս իմ եղբայրներուս պինտ պըզտիկներէն մէկուն ըրիք, ինծի ըրիք»

Հարցո՞ւմեր : 1. Աննիկ ի՞նչ տեսաւ, և տղոց ի՞նչ ըսաւ : 2. Տղայք ի՞նչ ըսին : 3. Ի՞նչ ըրին պառաւին : 4. Պառաւն անոնց ի՞նչ ըսաւ, և տղայք Քրիստոսի ո՞ր խօսքերը յիշեցին :

Պարտիզպան	Գետնափոր	Նպատակ
Պատճառաւ	Բազմութիւն	Ընդարձակ
Համբարել	Գործաւոր	Փառաւոր
Թշնամի	Գեղացի	Բեռնաւոր

ՊԶՏԻԿ ՊԱՐՏԻԶՊԱՆՆԵՐ

1. Ամերիկայի Հոնտուրաս երկիրը տեսակ մը մը շիւններ կան որ գետնափոր քաղաքներ շինելով անոնց մէջ ընկերութեամբ կ'ապրին, և ոչ միայն շատ պաշար կը դիզեն իրենց համբարներուն մէջ, այլ և մշակութիւն կ'ընեն իրենց համար:

2. Կան մարդիկ որ սունկը շատ կը սիրեն, և Բարիզի մէջ շատեր սնկոյ մշակութիւնը իրենց արուեստ ըրած են. բայց սնկոյ պարտէզները գետնափոր նկուղներ են, ուր հողը յարմար կերպով կը պատրաստուի այս նպատակին համար:

3. Ամերիկայի վերոյիշեալ մը շիւնները շատ կը սիրեն սունկը, և զայն բուսցնելու համար գետնին տակ խցիկներ շինած են: Այս տեսակ սունկը շատ փոքր է, և որովհետև բաց տերևներու վրայ կը բուսնի, այս պատճառաւ յիշեալ մը շիւնները բազմութեամբ երթալով ծառերու տերևներ կը կտրեն և կը բերեն, և իրենց խցիկները կ'իսով չափ կը լեցունեն այն տերևներով:

4. Անոնց քաղաքները բաւազան ընդարձակ ըլլալով, այնչափ շատ խուցեր կը պարունակեն, որ այս մըջիւնք շատ անդամ նարնջի և կիտրոնի պարտէզներուն բոլոր ծառերը տերեւաթափ կ'ընեն իրենց պէտք եղած տերեւը համբարելու համար :

5. Այս մըջիւնները երեք տեսակ են . մէկ տեսակը գործաւոր է, և ասոնք բազմութեամբ դուրս կ'երթան տերեւ ժողվելու . մէկ տեսակն ալ շատ մանր է . ասոնք ալ ներսը մնալով առջիններուն բերած տերեւները կը համբարեն, և ձագերը կը սնուցանեն . մէկ ուրիշ տեսակն ալ աւելի մեծ է, և ասոնք միւսներուն վրայ կ'իջխեն, և գործաւոր մըջնոց վրայ յարձակող թշնամեաց դէմ կը կռուին :

6. Մնուցիչ մըջիւններն ալ երբեմն դուրս կ'երթան, բայց օդ առնելու համար միայն . և երբ այսպէս պտտելու ելող մըջիւն մը կը յոգնի, գործաւորներուն տարած տերեւներուն վրայ ելլելով իր տեղը կու գայ, ինչպէս որ գեղացի տղայք երբեմն խարով բեռնաւորեալ կառքի մը վրայ հեծնելով փառաւորապէս տուն կու գան :

Հարցումներ : 1. Յետակ մը մըջիւնք ի՞նչ կ'ընեն : 2. Ո՞ր աւելի սնկոյ մշակութիւն կ'ըլլայ : 3. Այն մըջիւնները ո՞ր կը շինեն իրենց բնակարանը : 4. Ո՞ր ծառերուն աւելի քիտա կու տան : 5. Բանի՞ տեսակ են, և իւրաքանչիւրին պաշտօնն ի՞նչ է : 6. Երբեմն ի՞նչ կը պատահի :

Հարուստ	Աղբուստ	Ստակ	Աղքատ
Կծծի	Տիկին	Աղբիլ	Աղջիկ
Ճարել	Խղճալ	Երկիր	Ծնունդ
Պարզե	Քսակ	Կօշիկ	Պատառ

Մ Ո Ւ Կ Ե Ր Ո Ւ Ն Վ Ն Ա Ս Ը

1. Տիկին Մարինոս հարուստ տիկնանց զգեստ շինելով ապրուստը կը ճարէր, բայց ասով հագիւ թէ կ'ապրէր. գիտնալու էք որ հանգիստ վիճակ մը չունէր: Երբ գործելով իր ապրուստին համար պէտք եղածէն աւելի ստակ կ'առնէր, այս խենդուկ կնիկը ստակն աղքատաց բաշխել սովորութիւն ըրած էր:

2. Խենդուկ կնիկ կոչեցի զայն, քանզի բոլոր դրացիք կ'ըսէին թէ աղքատաց շատ ստակ կու տար, մինչդեռ ինք հարուստ չէր: Բայց աղքատներն անոր խենդ չէին ըսեր, և կը կարծեմ որ Աստուած ալ այս բարեսիրտ Մարինոս տիկինը խենդ չէր համարեր:

3. Սակայն քիչ մը զարմանալի բան է, որ այնչափ շատ ստակ կու տար հիմա, մինչդեռ ժամանակաւ աղքատաց ստակ տալու մասին կծծի էր. և ամենէն զարմանալի բանն այն է որ, երբ հարուստ էր քիչ կու տար: Այն աւտեն տիկին Մարինոս իր հարուստ հօրաքրոջ

հետ ի միասին կ'ապրէր, և ամէն ուզած բանն ունէր. և որովհետև այն ատեն բնաւ նեղութիւն տեսած չէր, նեղութեան մէջ եղող ներուն նկատմամբ ան բարեսէր զգացմունք չէր ունենար:

4. Սակայն երբ հօրաքոյրը մեռաւ, ինք մինակ և անօգնական մնաց: Անիկա իբրև հօրաքրոջն աղջիկ ըլլալով՝ անոր բոլոր ստացուածքը պիտի ժառանգէր: Սակայն հօրաքոյրը մեռած ատեն ստացուածքը չգտնուեցաւ, և տունը պարտքի համար ծախուելով՝ Մարինոս տիկինն, ինչպէս ըսի, իր ապրուստը ճարելու համար աշխատելու ստիպուեցաւ, և երբ աղքատութեան ինչ ըլլալը հասկցաւ, այն ատեն առաջին անգամ սկսաւ աղքատաց վրայ գթալ և անոնց ողորմութիւն տալ:

5. Այն երկրին մէջ, ուր տիկին Մարինոս կը բնակէր, Ծննդեան օրը տօն կը բռնէին. ուստի Ծննդեան օրէն օր մը առաջ իր ճանչցած քանի մը աղքատներուն տունը գնաց իբրև ծննդեան պարգև զգեստներ տալու համար զոր ինք պատրաստած էր: Այն պարգևները տալէն ետքը պարապ քսակով բայց երջանիկ սրտով տուն դարձաւ: Երբ սենեկին դուռը բացաւ, տեսաւ որ երեք հատ մուկ տախտակամածին վրայէն կը փախչէին:

6. Այն տունն ուր տիկին Մարինոս

կը բնակէր, հին տուն մ'էր, և մուկերը հոն ա-
նոր շատ անհանգստութիւն կը պատճառէին
հացն ուտելով, կօշիկները կը ծելով և կերա-
կրոց դարակին մէջի խնձորներն ուտելով: Տի-
կին Մարինոս չէր կրնար գտնել այն ծակն
ուր մուկերը կը բնակէին, որպէս զի շուտով
անոնց փնասուն վերջ տար:

7. Այն իրիկուն որ տիկին Մարինոս մու-
կերը տեսաւ, ինքնիրեն ըսաւ, «Եթէ հօ-
րաքրոջ ստակը գտնէի, այնպիսի սենեակ մը
կ'առնէի, ուր մուկերը չկարենային գալ:»
Եւ խորհեցաւ որ եթէ աղքատներուն այն-
չափ շատ ստակ չտար՝ կրնար աւելի վարձ
վճարել, և աւելի աղէկ սենեկի մէջ բնակիլ:
Բայց տիկին Մարինոս այնչափ բարեսիրտ էր
որ իր այցելած աղքատաց աւելի քիչ ստակ
չէր կրնար տալ. ուստի և այն խորհուրդներն
խսկոյն թողուց:

8. Երբ սենեակէն կ'անցնէր, այն երեք
մուկերէն մէկը, որ բանի մը համար հոն
մնացած էր, մագլցելով պատուհանին քովի
պատէն վեր ելաւ, և տիկին Մարինոսի հօ-
րաքրոջ հին ձորձերէն մէկուն տակ անյայտ
եղաւ: Տիկին Մարինոս ոչ թէ հազնելու
համար, այլ իր հօրաքրոջն իբրև յիշատակը
կը պահէր այն ձորձը: Վազեց այն ձորձին
քով դնաց, և զայն մէկդի ըրաւ որպէս զի

մուկին ուր երթալը տեսնէր, և շատ անգամ
փնտռելով չգտած ծակը գտնէր :

9. Հոն տիկին Մարինոս նոր բան մը
գտաւ . մուկը հին ձորձը կրծելով ծակ մը բա-
ցած էր . և մուկերէն կրծուած քանի մը
թուղթի կտորներ ալ տեսնելով, զգուշու-
թեամբ աչքէ անցուց զանոնք, և իր հան-
գուցեալ հօրաքրոջ հին ձորձին պաստառին
մէջ հօրաքրոջն արժէթուղթերը գտաւ . այն
արժէթուղթերը հօրաքրոջը կենդանութեան
ատեն շատ փնտռած էին, բայց չէին կրցած
գտնել և հիմա մուկերուն բացած ծակէն
գուրս ինկած էին :

10. Այսպէս տիկին Մարինոս վերջապէս
ստակն առաւ և աղէկ սենեակ մը վարձեց,
և հարստացաւ, սակայն աղքատներուն վրայ
ունեցած բարեսէր գութը չպակսեցուց . այ-
նուհետև միշտ կ'ըսէր թէ մուկերուն տուած
փնասը երբեմն թեթև կ'ըլլայ :

Հարցումներ : 1. Ցիկին մը ի՞նչ ընել սովոր էր : 2. Մարդիկ
ի՞նչ կը կոչէին զանի : 3. Առաջ ալ ունէր այն սովորութիւ-
նը : 4. Ի՞նչ կերպով աղքատացաւ : 5. Ծննդեան օրը ո՞ւր
գնաց : 6. Այն տան մէջ ի՞նչ փնասակար բան կար : 7. Մը-
քէն անցած խորհուրդը կատարե՞ց : 8. Սենեկին մէջ ի՞նչ տե-
սաւ : 9. Ձորձին մէջ գտած թուղթերն ի՞նչ էին : 10. Միշտ
բարեսիրտ մնաց :

Անձրեոտ	Առաւօտ	Անկողին
Պատուհան	Լռութեամբ	Պատասխան
Խօսակցիլ	Թեզանիք	Վառարան
Բաւական	Հայելի	Զարմանօք

ՍԻՄՈՆԻՆ ԱՆՁՐԵՒՈՏ ՕՐԸ

1. Անցեալ շարթուն օր մը, Սիմոնին հայրն ու մայրը մտքերնին դրած էին որ զանի լեռան դըռլը Փննար պէ ըստած տեղը տանին : Բայց այն առաւօտուն երբ Սիմոն անկողնէն ելաւ, տեսաւ որ սաստիկ անձրև կը տեղար և շատ ցաւեցաւ : Խեղճ Սիմոն երեսը կախած պատուհանին քով նստաւ, քանզի ինչպէս որ դուք ալ ձեր սիրած մէկ զուարճութենէն զրկուելնուդ համար կը ցաւիք, նոյնպէս և Սիմոն յոյսը պարապ ելլելուն համար տխուր էր :

2. Սակայն Սիմոն դիտէր նաև որ լալ ու ճշելն օգուտ մը չէր ըներ. ուստի փողոցէն հեղեղի պէս վազող ջուրը լռութեամբ կը դիտէր. հայրն ալ քովը նստած էր : Սիմոն հօրն ըսաւ, « Նայէ, ջուրն ի՞նչպէս կը վազէ : » « Այո, » ըսաւ հայրը, « այս ջուրն ուստի՞ կու գայ. » « Անձրևէն, » պատասխանեց Սիմոն : « Անձրևն ի՞նչ է, » հարցուց հայրը : « Զուր է, » ըսաւ Սիմոն : « Եթէ տղու մը, որ

այսպիսի երկրէ մը կու գայ ուր բնաւ անձրև չի գար՝ ըսես, Զուրն անձրև է, և անձրևը ջուր, տղան այդ խօսքէն բան մը կը հասկընա՞յ,” ըսաւ հայրը, և դարձեալ հարցուց, «Անձրևն ուստի՞ կու գայ:»

3. «Ամպերէն,” պատասխան տուաւ Սիմոն: «Անձրևն ի՞նչպէս ամպերը ելած է,” հարցուց դարձեալ հայրը: «Չեմ գիտեր,” ըսաւ Սիմոն: «Ուրեմն կրնանք այս օրուան վրայ զուարճալի խօսակցութիւն մ՞ունենալ: Չե՞քդ պատուհանէն դուրս հանէ,” ըսաւ հայրը Սիմոնին: Սիմոն ձեռքը պատուհանէն դուրս երկնցուց, և բոլորովին թրջած ետ քաշեց զգետինն թեզանիքն ալ թրջած էին: Սիմոն ձեռքը զգետինն սրբելով չորցնել կ’ուզէր, բայց հայրը չթողուց զանի և ըսաւ, «Վառարանին քով եկուր, և այս ջուրը ամպերուն զրկենք:»

4. Սիմոն հօրը խօսքը մտիկ ըրաւ, և հայրը ըսաւ անոր, «Չե՞սուրեքդ կրակին բռնէ:» Սիմոն այնպէս ընելով տեսաւ որ ձեռքերուն վրայ եղած ջուրն անյայտ եղաւ: «Զուրն ո՞ր գնաց,” հարցուց հայրը: «Չորցաւ,” պատասխանեց Սիմոն: «Դուն չորցաւ կ’ըսես անոր համար որ պահ մ՞առաջ ձեռքդ թաց էր, և հիմա չէ, բայց ջուրը չկորսուեցաւ, այլ օդին մէջ լուծուեցաւ, այնպէս

որ դուն չես կրնար տեսնել . զգեստիդ թեզանիքին նայէ :” Սիմոն թեզանիքին նայեցաւ . և թրջած մասը տակաւին չորցած չէր . բայց անկէ ծուխի պէս բան մը կ’ելլէր :

5 . “ Հիմա կրնաս տեսնել որ ջուրը կ’երթայ կը խառնուի օդին մէջ որ միշտ ծարաւ է ,” ըսաւ հայրը . “ Անձրեւը զգեստդ թրջեց , կրակն ալ զգեստիդ վրայ գտնուած անձրեւի ջուրը օդին մէջ կը լուծէ . օդն ալ զանի կ’առնէ , և երբ անձրեւ կու գայ ետ կը դրկէ զայն :” “ Կը հասկնամ որ այս անձրեւը նախորդ անձրեւէն առաջ եկած է ,” ըսաւ Սիմոն : “ Այո , այնպէս է ,” ըսաւ հայրը : “ Այսինքն երկրի վրայ գտնուած ջուրը միշտ օդին մէջ լուծուելով , անկէ իբրև անձրեւ դարձեալ երկրի վրայ կու գայ , բայց ի՞նչպէս անձրեւ կ’ըլլայ :”

6 . “ Հովը զայն վար կը մղէ կը բերէ ,” ըսաւ Սիմոն : “ Հոյն անձրեւին հետ շատ վերաբերութիւն ունի , բայց երբեքն հով չեղած ատեն ալ անձրեւ կու գայ , գիտե՞ս որ քու շունչիդ մէջ բաւական ջուր կայ ,” ըսաւ հայրը : “ Ոչ , չգիտեմ ,” ըսաւ Սիմոն : “ Այո , ինչպէս բոլոր օդին մէջ , նոյնպէս նաև քու շունչիդ մէջ ջուր կայ ,” ըսաւ հայրը : “ Հայելին բեր , և ես քեզի ցուցնեմ թէ ինչպէս կ’ըլլայ որ օդին մէջ լուծուած ջուրն

անձրև կ'ըլլայ :” “Հայելոյն վրայ շունչ տուր,” ըսաւ, երբ Սիմոն բերաւ զայն : Երբ Սիմոն հայելոյն վրայ շունչ տուաւ, հոն քիչ մը մէդ երևցաւ որ շուտ մը անյայտ եղաւ :

7. “Սոյդ միայն մէկ ամպ մ'է . անձրև յառաջ բերելու համար շատ ամպեր պէտք են . տասն անգամ շունչ տուր հայելոյն վրայ,” ըսաւ հայրը : Սիմոն քանի մը անգամ հայելոյն վրայ շունչ տուաւ և տեսաւ որ անոր վրայ քանի մը ջրի կաթիլներ կային : “Հիմա, տասն անգամ ալ ձեռքիդ վրայ շունչ տուր,” ըսաւ հայրը : Սիմոն հօրն ըսածին պէս ըրաւ, բայց զարմանօք տեսաւ որ ձեռքին վրայ բնաւ ջուր չկար : “Ինչո՞ւ ձեռքիս վրայ ջուր չեկաւ,” հարցուց Սիմոն : Հայրը ըսաւ, “Ամառը շունչդ չես կրնար տեսնել, մինչդեռ ձմեռը բերնէդ ծուխի պէս դուրս կ'ելլէ :

8. Տաքութիւնը ջուրն օդին մէջ կը լուծէ, և ցրտութիւնն օդին ջուրը վար կը դրկէ : Տաք ձեռքիդ վրայ շունչ տուիր և բան մը չեկաւ, բայց երբ ցուրտ հայելոյն վրայ շունչ տուիր, անոր վրայ ջուր եկաւ : Անձրևն ահա այն ատեն կու գայ, երբ լուծուած ու շոգիացած տաք օդը ցուրտ օդի կը հանդիպի . անատեն շոգին թանձրանալով ամպ կ'ըլլայ, և երբ շատ ամպեր մէկտեղ կու գան,

անատեն կաթիլ կաթիլ անձրև կու գայ :

Հարցումներ : 1. Սիմոն ինչ՞նչ տխուր էր : 2. Սիմոն ու հայրն ի՞նչ հարցումներ քրին իրարու : 3. Ուրիշ ի՞նչ ըսին : 4. Սիմոն ի՞նչ սորվեցաւ : 5. Իրարու ի՞նչ ըսին : 6. Ուրիշ : 7. Սիմոն ըրած փորձէն ի՞նչ հասկեցաւ : 8. Զերմութիւնն ու պաղութիւնը օգին վրայ ի՞նչ ազդեցութիւն կ'ընեն :

Գ Ա Ս 59

Վառարան	Ստեփան	Ամրանալ
Զօրաւոր	Հաստատուիլ	Շոգենաւ
Շոգեկառք	Երևնալ	Պշտորիլ
Առաւօտ	Բարձրութիւն	Հարթանալ

ՉՐԻՆ ԸՐԱԾ ԲԱՆԵՐԸ

1. Սիմոն վառարանին քով կեցած էր, ուր ջրով լեցուն սան մը կ'եռար, և երբ սանէն դուրս ելած շոգիին ձայնը լսեց, «Մայրիկ,» ըսաւ Սիմոն, «սանը շունչ առած տեղէն ձայն կը հանէ, և անոր շունչը ծուխի կը նմանի, ինչպէս իմն ձմեռ ատեն»։ Մայրն ըսաւ, «Շունչ առնելու ձայն չէ զոր դուն կը լսես, նոյն իսկ այն ջրոյն եռալուն ձայնն է»։ Այս միջոցին Ստեփան աղան, Սիմոնին հայրը, սենեակը մտաւ և ըսաւ, «Այն ծուխը զոր կը տեսնես՝ սանէն ելած ջուրն է, և կրակը այդ ջուրն օգին մէջ կը լուծէ»։

2. «Երբ զգեստդ անձրևէն թրջած էր,

տեսա՞ր թէ ինչպէս կրակն անոր վրայէն ջուրն առաւ և անյայտ ըրաւ :” “Այո,” ըսաւ Սիմոն, “ճիշդ ասոր պէս ծուխ եղաւ :” “Այս սանին վրայ նայէ հիմա,” ըսաւ Ստեփանն աղան, և ունեւիտով սնկէ խցան մ’առնելով սանին բաց տեղը դրաւ զայն, այնպէս որ խցանը լաւ մը ամրացած մնաց : Առջի բերան շոգին դուրս ելլելէ դադրեցաւ, բայց քիչ մը ետքը սանին խուփը յանկարծ վեր ցատկելով և սանին տակէն շատ մը շոգի դուրս ելլելով՝ Սիմոն զարմացաւ :

3. “Շոգին այնչափ զօրաւոր է որ սանին երկաթեայ խուփը վերցուց,” ըսաւ Սիմոնին հայրը, “և եթէ այն խուփն այնպէս ամուր հաստատուած ըլլար որ շոգին չկարենար զայն նետել, այն ատեն սանը պիտի պայթեցնէր : Շոգին է որ շոգենաւերն ու շոգեկառքերը կը քալեցնէ : Շոգին ծուխի կը նմանի, բայց երբ ամանի մը մէջ գոցուի, ամէն տեսակ բան ընելու կարող է : Սակայն և այնպէս քիչ մը ջուր միայն յառաջ կը բերէ այս շոգին որ շատ տեսակ բաներ կրնայ ընել : Կ’ուզեմ որ հիմա ուրիշ բաներ ալ տեսնես զորս ջուրը կ’ընէ :”

4. Սիմոն հօրը հետ փողոցի դուռը գնաց . ջուրը փողոցէն ի վար փոքր հեղեղի մը պէս տակաւին կը վազէր, թէև անձրևը դադրած էր : “Հոս նայէ,” ըսաւ Ստեփանն աղան :

Սիւմն նայեցաւ, սակայն քիչ մը պղտոր ջրէ զատ բան չտեսաւ. ջրին վրայ փայտի, յարդի և թղթի կտորներ կային որ հոսանքն ի վար կը քշուէին կ'երթային: Ստեփան աղան ըսաւ Սիւմնին, «Դուն ըսիր թէ այս ջուրը անձրևէն առաջ եկած է, ինչէ՞ն այսպէս պղտոր է. անձրևի ջուրը միշտ յստակ կ'ըլլայ.»

5. Սիւմն պատճառը չգիտցաւ, ուստի հայրն անոր ըսաւ որ այն ջրէն քիչ մը դաւաթի մը մէջ առնէր: Երբ ջուրը քիչ մը դաւաթին մէջ մնաց, առջինէն նուազ պղտոր ելեցաւ. բայց դաւաթին տակը թանձր և դեղին տիղմ գոյացաւ: «Նայէ՛», ըսաւ Ստեփան աղան, «դեղին տիղմն է որ ջուրը պղտորած է, և այս դեղին տիղմն ալ երկրէն կամ հողէն է. ամէն անգամ որ անձրև կու գայ, ջուրը տեղէ մը հող առնելով ուրիշ տեղ կը տանի: Այս բանը քեզ ցուցնել կ'ուզէի: Հիմա եկուր, դետ երթանք և անոր նայինք.»

6. Լեռներուն վրայ անձրևն աւելի սաստիկ տեղացած և դետը յորդելով կամուրջը քշած էր. ուստի մեծ բազմութիւն մը դետին եզերքը ժողոված ջրին սաստկութեամբ վազելուն կը նայէին: Տախտակներ, խոտի և յարդի դէզեր, ծառի ճիւղեր և ամբողջ ծառեր ջուրին հոսանքն ի վար սաստիկ գլորո-

բելով կ'երթային, և ջուրը շատ բարձր և պղտոր էր : Հոն կեցող մարդոցմէ ոմանք կ'ըսէին թէ հեղեղը գետին ամիսանց վրայ գլտնուած արտերուն մեծ քնաս հասուցած էր :

7. « Նայէ, հայրիկ, » ըսաւ Սիմոն, « այս ալ մեր փողոցի հեղեղին կը նմանի . երկուքին մէջտեղ այս տարբերութիւնը միայն կայ, որ մեր փողոցի հեղեղը յարդեր կ'առնէ կը տանի, իսկ այս գետը մեծ ծառեր կը քշէ : » « Այո, » ըսաւ Ստեփան աղան, « ջուրն ինչ որ մեր փողոցին մէջ կ'ընէր, նոյն բանը կ'ընէ հոս ալ . երկուքն ալ հող կը քշեն կը տանին, և երկուքն ալ այն քշած հողը կը թողուն, երբ այնպիսի տեղ մը կու գան ուր հոսանք չկայ . այն հողը որ այս ջուրն այնչափ դեղին ներկած է, այս առաւօտ Ալէմ տաղին էր և երեք օր չանցած Գարակէօլ լիճին մէջ պիտի գտնուի : »

8. Այսպէս ամէն կաթիլ ջուր լեռնէն հող առնելով կը տանի, և այնպէս լեռան բարձրութիւնն ու լճին խորութիւնը հետզհետէ կը քիչնան, այսինքն երթալով լեռը կը հարթանայ և լիճը կը լեցուի : Եւ այն զօրութիւնը որ այս բաները կ'ընէ, ամպերէն եկած ջուրն է : Ամպերն ալ ջրէ գոյացած են, ջուրն արևուն տաքութեամբ օդին մէջ լուծուելով ամպ կ'ըլլայ, և այս հեղեղը պատ-

Տառուղ ամսերը թերևս բուն այս գետին շու-
րէն գոյացած են :

Հարցո՞ւնէր : 1. Սիմոն ի՞նչ տեսաւ : 2. Հայրն անոր ի՞նչ
ըսաւ : 3. Շողիմ ի՞նչ ուժ ունի : 4. Ի՞նչ տեսան , և ի՞նչ
խօսեցան : 5. Անձրեն ինչէ՞ն պղտոր կ'ըլլայ : 6. Գետին վրայ
ի՞նչ տեսան : 7. Սիմոն ի՞նչ ըսաւ հօրը : 8. Անձրեն ինչէ՞ն
կը գոյանայ . ամպերն ինչէն յառաջ կու գան :

Գ Ա Ս 60

Տեսակ	Ցախտակ	Հանդարտ	Հլու
Խօսիլ	Վռիւ	Գիտնալ	Վանանջ
Օննիկ	Գերան	Յաճախ	Առիւծ
Ուժգին	Ճիրան	Վարպետ	Վրկին

Ք Ա Ջ ԷՇ Մ Ը

1. Էջերը հլու և հեզ անասուններ են , և
ամէն տեսակ գէշ վարմանց կը համբերեն :
Երբ կը տեսնենք որ Պարսիկ իշավարները
տախտակով , աղբով կամ կղմինտրով ծան-
րաբեռնած էջերը կը ծեծեն հայհոյելով , և
դեռ անոնք հանդարտութեամբ իրենց բեռե-
րը կը տանին , մեզի այնպէս կը թուի թէ ,
էջերն այսպէս հլու և հանդարտ ստեղծուած
են , և ուրիշ կերպ չեն կրնար ըլլալ : Բայց
այն էջը որուն վրայ հիմա պիտի խօսիմ , միշտ
այնպէս հլու չէր , շատ քաջ էշ մ'էր այն ,
և պէտք եղած ատեն կռուիլ ալ գիտէր :

2. Իրիկուն մը երբ այս էշն իր գործը լմնցուց, տէրը զայն հրապարակին վրայ թող տուաւ որ երթայ քիչ մը կանանչ խոտ ուտէ. վասն զի խեղճ էշը բոլոր օրն Օննիկ ազային նոր շինել տուած տան համար գերաններ կրած էր, և առաւօտէն ի վեր բան մը ուտելու ատեն գտած չէր: Մակայն այն իրիկուն ահաւոր բան մը պատահեցաւ: Մարդ մը այն հրապարակին մօտ վրանի մը մէջ առիւծ մը գրած և մարդիկ մէյմէկ դահեկան տալով տեսնելու կ'երթային: Այն իրիկուն առիւծն իր գառադիդը կոտրելով զարհուրելի մունչմամբ դուրս ցատկեց:

3. Ամէն մարդ պոռալով փախաւ. առիւծը բաց ի հաճի Հասանին էշէն, որ, ինչպէս ըսի՝ հրապարակին վրայ կ'արածէր, ուրիշ մէկը չգտաւ որ յարձակէր: Առիւծն ուժգին կերպով էշին վրայ նետուեցաւ և ճիրաններովը բռնեց զայն, սակայն էշը վարպետութեամբ առիւծն իր վրայէն նետեց: Երբ առիւծն աւելի մեծ յարձակում մը ըրաւ աւոր վրայ, էշն արդէն պատրաստուած էր աւոր դէմ դնելու, և առիւծին գլխուն այնպէս սաստիկ կից զարկաւ, որ դնդակի պէս գլորեց զայն:

4. Կրկին և կրկին առիւծն էշին վրայ յարձակեցաւ, բայց իր զօրաւոր ոտքերովն ամէն

անգամ ալ զայն գետին տապալեց : Վերջապէս առիւծը կից ուտելէ վախնալով ձգեց դնաց : Քաջ չէ՞ այն էշը որ առիւծի մը հետ կռուելով անոր կը յաղթէ : Շատ անգամ անմիտ և հեզ երեցող անասունք և մարդիկ ժամանակին քաջ կ'ըլլան :

Հարցումներ : 1. Էշերն ինչպիսի՞ անասուններ են : 2. Մարդ մը մեր տարած էր իր էշը, և հոն ի՞նչ կար : 3. Ի՞նչ պատահեցաւ : 4. Առիւծն յաղթեց թէ էշը :

Գ Ա Ս 61

Թռուցիկ	Խաղալիկ	Նպատակ
Օգտակար	Գիտութիւն	Զառիվեր
Զօրաւոր	Պատահիլ	Վերջապէս
Բաւական	Առաջնորդ	Մարդասէր

ՄԱՐԴՆ ՈՒ ԹՌՈՒՍԻԿ

1. Այս թռուցիկը խաղալիկ չէր, այլ օգտակար նպատակի մը համար շինուած էր, նման այն թռուցիկին որով Ֆրանքլին երկինքէն կայծակը քաշեց : Ինչպէս որ մարդիկ շատ անգամ պզտիկ բաներէ թէ իրենց և թէ այլօց օգտակար արդիւնք առաջ կը բերեն, նմանապէս կան խաղալիկներ որ երբեմն գիտութեան կը ծառայեն : Այսպէս էր նաև այս թռուցիկը :

2. Ամերիկայի մէջ Նիակարա գետոյն վրայ կախաղանաւոր կամուրջ մը շինելու պէտք կար : Գետոյն ամուռնքը շատ բարձր և զանաւիւր էր, և ջրին հոսանքն այնչափ զօրաւոր էր որ անոր վրայ կամուրջ շինել վտանգաւոր էր : Կը խորհէին թէ կամուրջն ինչպէս շինուելու էր որ վտանգ չպատահէր : Գետոյն մէկ եզերքէն միւս եզերքն ինչպէս ձգուելու էր կամուրջը :

3. Վերջապէս մէկը թելադրեց որ գետոյն վրայէն թռուցիկ մը թռցուի : Ժամանակ մը սպասեցին մինչև որ հովը շիտակ գետոյն վրայէն փչէր, և այն ատեն թռուցիկն արձակուեցաւ : Երբ բաւական չուան թողուեցաւ, թող տուին որ թռուցիկը գետոյն միւս եզերքը իջնէ, և հոն կայնողները չուանին ծայրը բռնեցին :

4. Յետոյ աւելի հաստ չուան մը կապեցին անոր և գետոյն վրայէն միւս կողմը քաշեցին : այս չուանին ալ ուրիշ աւելի ամուր չուան մը կապեցին, և գետոյն միւս կողմը քաշեցին : Այսպէս հետզհետէ աւելի հաստ և ամուր չուաններ մէկ կողմէն միւս կողմը ձգեցին, և վերջապէս զօրաւոր երկաթի թելերէ շինուած պարաններ կապելով քաշեցին, և այսպէս սկսան կամուրջը շինել :

5. Թռուցիկը թէև պզտիկ բան մըն է,

սակայն կամուրջը նետելու առաջին քայլն այն եղաւ : փոքր բաներն ընդհանրապէս մեծ բաներու նախաշաւիղ կ'ըլլան : փոքր մեղքեր, եթէ չզսպուին, մեծ մեղքերու կը տանին . փոքր բարի բաներ, եթէ շարունակուին, մարդս մարդասիրութեան և սիրոյ առ Աստուած կ'առաջնորդեն :

Հորոյումներ : 1. Ատենօք ի՞նչ նպատակաւ թռուցիկ շինուեցաւ : 2. Ո՞ր գետոյն վրայ կամուրջ պիտի նետուէր : 3. Ի՞նչ միջոց գտան : 4. Արջապէս յաջողեցան : 5. Փոքր բաներէ ի՞նչ յառաջ կու գայ :

Գ Ա Ս 62

Յակոբ	Ուղեղ	Ոգի	Դեղին
Ազակ	Մնասկ	Թռչուն	Արմիր
Աօշիկ	Բազուկ	Փետուր	Նորեկ
Գիշեր	Գետին	Արև	Ախճակ

ՅԱԿՈԲԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

1. Ատենօք Յակոբ անուն փոքր տղայ մը կար, որ շատ կարգացած էր ոգիներու և ուրուականներու վրայ և անոր ուղեղն այնպիսի բաներով լեցուած էր : « Ոգի մը տեսնել կ'ուզեմ », ըսաւ Յակոբ, և օր մը ոգի մը տեսաւ : Ոգին յանկարծ ելաւ Յակոբին դիմացը կայնեցաւ : Անոր դէմքը դեղին, կզակը

երկայն, և քիթն աւելի երկայն էր : Ոգին բարձրաձայն ծիծաղելով ըսաւ Յակոբին, «Սիրելիս, ահա սնտուկ մը որ անուշեղէններով լեցուն է :»

2. Եթէ այս անուշեղէններէն հատ մը ուտես, թռչնոց և կենդանեաց լեզուն կը հասկընաս և կընաս անոնց կերպարանքը մտնել և ձեն առնել : Բայց զգոյշ եղիր որ չխընդաս, ապա թէ ոչ չես կընար քու առջի մարմնոյդ դառնալ :» Յակոբ գոչեց, «Արդարև այս իրական ոգի մ'է,» և ցատկեց գնաց անուշեղէններուն սնտուկին նայեցաւ : Սնտուկին մէջ կապոյտ, ծիրանեգոյն և մանիշակագոյն անուշեղէններ կային :

3. Յակոբ անոնցմէ ճաշակեց, և քաղցր ըլլալը տեսնելով ուրախութեամբ գոչեց, «Ո՛հ, կ'ուզեմ արագիլ մը ըլլալ, նման այն արագիլին զոր գրքիս մէջ տեսայ :» Եւ ահա անոր սրունքները բարակցան, և երկայն ու կարմիր եղան : Անոր աղուոր կաշիէ կօշիկները կարճ ոտքերու փոխուեցան, բազուկները թւեր եղան, պարանոցն իբր կէս կանգուն երկարեցաւ, մազերը կակուղ փետուրներ եղան և բոլոր մարմինը ծածկեցին :

4. Հեռուն երկու արագիլ տեսաւ, որ իրենց փետուրները կ'ողորկէին, և ելաւ անոնց քովը գնաց : Երկու արագիլներէն մին ըսաւ

նորեկին, «Նոր պարի մը վարժութիւն կ'ընենք, այս երեկոյ հանդէսի մը հրաւիրուած ենք:» Եւ սկսաւ դաշտին մէջ սիդաճեմ գնացքով վեր վար քալել: Իսկ երկրորդը մէկ ոտքին վրայ հաւասարակշիռ կեցած վայելութեամբ թւերն իրարու կը զարնէր: Յակոբ մոռցաւ ոգւոյն պատուէրը, և արագիւններուն այս ծաղրական և պարզամիտ ընթացքին վրայ սկսաւ բարձր ձայնով ծիծաղել:

5. Նոյն միջոցին ուրիշ հեգնական ձայն մ'ալ լսեց որ կ'ըսէր, «Հա՛, հա՛, հա՛:» Երկու արագիւնները թռան և դաշտին վրայէն դացին: Յակոբ շատ վախնալով չորս կողմը նայեցաւ, և որովհետև գիշերը մօտեցած էր, խորհեցաւ տուն դառնալ: Յանկարծ յիշեց թէ խնդացած էր, և չէր կրնար իր առջի կերպարանքն առնել, և կ'ըսէր, «Երանի թէ այն ոգին տեսած չըլլայի:» Այն տեղ Յակոբին մօտ բու մը գետնին վրայ նստած էր: Բուն հարցուց Յակոբին, «Ի՞նչ է այն, պարոն արագիւ, ի՞նչ եկաւ գլուխդ:»

6. Յակոբ դարձաւ տեսաւ որ իր հետը խասողը խոշոր աչուի, կերկերածայն և կորակտուց բու մըն էր: Յակոբ դառնապէս բողոքելով ըսաւ, «Ես խեղճ տղայ մըն եմ, և չարաճճի ոգի մը զիս այսպէս փոխեց, և չեմ

կրնար իմ առջի մարմնոյս դառնալ։” Բայց ողին անդիէն բարձրաձայն կը խնդար գոչելով, « Հա՛, հա՛, հա՛ : » Բուն ըսաւ անոր, « Կըցաւ իմ որ չեմ կրնար քեզ օգնութիւն մը ընել, քանզի մինչդեռ արեւ կայ, իմ աչքերս չեն տեսներ : »

7. Յակոբ ըսաւ, « Ուրեմն, կրնա՞ն ինձի օգնել, երբ լուսինը ելլէ : » « Ս. յո, » ըսաւ բուն, « կրնամ օգնել քեզ, եթէ փոքր թռչնոյ մը փոխուիս, երեկոյեան ընթրիքի համար զքեզ ուտելով կրնամ քեզ օգնել : » Յակոբ սաստիկ վախնալով հեռացաւ անգութ բուէն և սկսաւ ինքնին ըսել, « Ո՛հ, հայրս և մայրս հիմա պարտէզին մէջ, անտառին մէջ զիս կը փրնտուեն. ես ալ զանոնք պիտի չտեսնեմ : Ո՛հ, ես շատ թշուառ եմ : »

8. Յակոբ այս միջոցին աչքերը սրբելով և տխուր կերպով նայելով՝ ելաւ դաշտին վրայ նստաւ, և տեսաւ որ հոն քունը տարած և տեսածն ալ երազ էր : Անոր այնպէս կու գար թէ ոգիին « Հա՛, հա՛, հա՛ » կանչելուն ձայնը լսած էր : Բայց այն ձայնը թութակի մը ձայնն էր որ մերձակայ տունէ մը փախած էր և կը խնդար այնպէս, ինչպէս անոր սորվեցուցած էին :

9. Յակոբ շուտ մը վազելով տուն գնաց և ճիշդ ընթրիքի ատեն հասաւ : Շատ ուրախ

եղաւ որ երազ էր տեսածը, և ոչ իրական ու գի: Անտառին մէջէն անցած ատեն թուրաւ կին « Հա, հա, հա » կանչելը կը լսէր, և շատ ուրախ կ'ըլլար որ ոգիներն առասպելաց գըրքերու մէջ միայն կան և ոչ ուրիշ տեղ:

10. Յակոբին և ոգւոյն այս պատմութիւնը միթէ մեր ընթերցողաց չի՞ սորվեցնել թէ աղէկ է անոնց համար այնպէս ըլլալ, ինչպէս Աստուած ստեղծած է զանոնք, և գոհ ըլլալ այն վիճակէն որուն մէջ Աստուած դրած է զանոնք:

Հարցումներ: 1. Յակոբ ինչպիսի՞ աղայ էր: 2. Ոգին ի՞նչ բաւ անոր: 3. Յակոբ ի՞նչ ըլլալ ուզեց: 4. Հեռուն ի՞նչ տեսաւ, և անոնցմէ մին ի՞նչ բաւ: 5. Ցեսած բուն ի՞նչ բաւ անոր: 6. Յակոբ լալով ի՞նչ բաւ բուին. բուն ի՞նչ բաւ: 7. Ուրիշ ի՞նչ խօսեցան: 8. Երբ բունէն արթնցաւ ի՞նչ թռչնոյ ձայն լսեց: 9. Ո՞ւր գնաց, և ի՞նչ համոզում ունեցաւ: 10. Մարդիկ ի՞նչ բանէ պարտին գոհ ըլլալ:

Գ Ա Ս 63

Ոտայն	Մանեակ	Անկիւն	Հազար
Երես	Կազմել	Ցեսնել	Մտեղ
Շերամ	Մետաքս	Բերան	Հիւսել
Պարտեզ	Սենեակ	Կեդրոն	Ազատ

Ս Ա Ր Դ

1. Դուք տգեղ միջատ համարելով սարդը շատ անգամ կը սպաննէք զայն և կամ

կը փախչի. քանկէ : Բայց սարդեր կան որ զարմանալի են, սարդեր կան որ զուարճալի են, ուրիշ սարդեր ալ կան որ օգտակար են, կան նաև սարդեր որ գեղեցիկ են : Եթէ աւելի խելացի ըլլայինք, թերևս պիտի կարենայինք տեսնել թէ այս բարի յատկութիւնները բոլոր սարդերուն մէջ կան : Կը խորհիմ թէ քանի մը փոքրիկ աղջիկներ պիտի ըսեն, « Սարդերուն նկատմամբ ինչ որ կ'ըսես կրնայ ուղիղ ըլլալ, բայց, ըստ մեզ, աղէկ էր որ անոնց ոտքերը քիչ մը աւելի կարճ ըլլային : »

2. Նախ ըսինք թէ կան սարդեր որ զարմանալի են : Գիտէք թէ մանեակի մը թանկագին քարն ինչպէս կտրուած և յղկուած է, և ունի շատ մը անկիւններ որ լոյսը կ'անդրադարձնեն : Նոյնպէս հասարակ սարդին աչքը չորս հազար փոքր կողմեր կամ անկիւնաւոր երեսներ ունի : Սարդն այն կողմերուն ամէն մէկովը կրնայ տեսնել, բայց այն ամէն կողմերը մէկտեղ գալով կը կազմեն միայն մէկ աչք, այն ալ այնչափ փոքր է որ զայն տեսնելու համար մօտէն և ուշադրութեամբ նայել պէտք է : Երբ կը լսէք թէ սարդն ութ աչք ունի, կրնաք հասկնալ թէ որչափ դիւրութեամբ կրնայ տեսնել ճանճեր և մտեղներ :

3. Գիտէք որ շերամն իր մետաքսը դուրս

կը հանէ երկու փոքր ծակերէ որ անոր բերնին մէջ են : Սարդին մետաքսն անոր մանած թելերն են, բայց սարդին թելերը դուրս կու գան ոչ թէ երկու ծակերէ, այլ հարիւրաւոր ծակերէ որ անոր մարմնոյն վրայ կը գտնուին, հարիւրաւոր թելեր, զորս մեր աչքերը չեն կրնար տեսնել, իրարու փաթթուելով կը շինեն մէկ թել մը որով սարդն իր ոստայնը կը հիւսէ :

4. Երբ ուշի ուշով դիտենք ոստայնը, շատ բան պիտի տեսնենք որ զմեզ պիտի զուարճացնէ : Սարդի ոստայններն ընդհանրապէս պարտէզներուն առանձին թուփերուն մէջ և կամ պարապ մնացած սենեկաց առաստաղներուն վրայ կախուած կը գտնուին : Երբ սարդ մը ոստայնը կը շինէ, նախ կը սկսի շինել այն թելերը որ ոստայնին շառաւիղները պիտի ըլլան, և սարդը կեդրոնէն դէպ ի ծայրերը կ'երթայ կու գայ : Ընդհանրապէս քսանէն մինչև երեսուն շառաւիղներ կան, և սարդն անոնց վրայէն կ'երթայ կու գայ զանոնք զօրացնելու, և ամէնքը մէկէն կը կապէ կեդրոնին մէջ :

5. Յետոյ դուրսի ծայրը երթալով կը սկսի անոր բոլորտիքը դառնալ, և ուր ալ երթայ թելն իր ետեէն կը թողու, և ամէն անգամ որ ոստայնին որ և իցէ մէկ շառաւիղէն միւսին

կ'անցնի, թեյը կը կապէ անոր հետ : Այսպէս հետզհետէ նեղ նեղ շրջանակներ կը շինէ մինչև որ ինք և իր թեյը կեդրոնը հասնին, և այն ատեն ոստայնը վերջացած կ'ըլլայ : Ոստայնը բոլորովին մածուցիկ է, և իւրաքանչիւր թեւ խէժային նիւթով մը տամկացած է, ուստի երբ ճանճ մը թեւին դպչի, անմիջապէս անոր կպչուած կը մնայ : Սարդը կեդրոնին մէջ կը սպասէ իր ճանկերն ոստայնին գրեթէ անտեսանելի շառաւիղներուն մէջ դնելով : Ճանճը կ'աշխատի ազատելու, բայց ի զուր :

6. Ճանճը ոստայնին դպչելուն պէս սարդը կը հասկնայ թէ ո՛ր թեյը կ'երերայ, և այն թեւին վրայէն երթալով ճանճը կը գտնէ : Եթէ ճանճը մեծ է, սարդն իր երկայն ոտքերովը կը բռնէ զանի, և իր սուր ճանկերն անոր մարմնոյն մէջ կը խոթէ : Ճանճը շուտ մը յուզելէ և աշխատելէ կը դադրի. ալ մեռած է, քանզի թունաւորուած է հեղուկով մը որ սարդին առջևի ոտքերուն մէջ կը գտնուի : Այսպէս ճանճը սպաննելէն ետքը սարդը ճանճին դտնուած տեղին թեւերը կը կտրէ, և անոր դիակը գլորելով նոր թեւերու մէջ կը փաթթէ, և ամուր ծրար մը ընելէ ետքը, զայն իր մարմնոյն կը կապէ, և կը տանի ծածուկ տեղ մը կը պահէ որ ետքը զայն ուտէ :

Հարցումներ : 1. Քանի՞ տեսակ սարգ կայ : 2. Անոր մարմնոյն վրայ ի՞նչ կայ : 3. Ոստայնն ինչով կը հիւսէ : 4. Ընդհանրապէս մէր և ի՞նչ կերպով կը շինէ զայն : 5. Աերջապէս ի՞նչպէս կը լինցէ զայն : 6. Ճանճը որսալէն ետքը ի՞նչ կ'ընէ :

Գ Ա Ս 64

Առաւօտ	Իրիկուն	Բաւական
Պատուիրել	Հանդիպել	Պատճառաւ
Զօրութիւն	Աշխատիլ	Փոթորիկ
Քաջատիրա	Արտասուք	Շարունակ

ՊԵՏՐՈՍ ՀՕՐԸ ՀՆԱԶԱՆԴ ԸԼԼԱԼ ԿԸ ՍՈՐՎԻ

1. Օր մը որ առաւօտէն ի վեր սաստիկ անձրև կը տեղար , Պետրոսի սիրտը շատ կը նեղուէր . ուստի իրիկունն դէմ երբ օդը բացուեցաւ , Պետրոս շատ ուրախ եղաւ , և նաւակը նստաւ թի քաշելով զուարճանալու գնաց : Բաւական ատեն տանը մօտերը մնալէն ետքը , ոստրէ որսալու համար գետը գնաց օր իբր մէկ ժամ հեռու էր տունէն , և հայրը պատուիրած էր անոր այն կողմը չերթալ : Անգամ մը Պետրոս այն կողմը երթալով մեծ վտանգի հանդիպած և շատ վախցած էր , բայց երբ վտանգն անցաւ , վախին ազդեցութիւնն ալ չմնաց :

2. Պետրոս խորհելով թէ գետին մօտերը շատ սստրէ կը գտնուի , մոռցաւ հօրը

հրամանը և մէկէն այն կողմը դնաց : ինչպէս ըսինք , այն օրը շատ անձրև եկած էր , այս պատճառաւ գետն ալ յորդած ըլլալով աւելի բուռն զօրութեամբ կը թափուէր ծովը : Պետրոսին նաւակը երբ գետին բերնին մօտ եկաւ , ջուրերը սաստիկ զօրութեամբ զայն դէպ ի ծով քշեցին տարին : Պետրոս առաջ չէր գիտեր թէ առջևը հոսանք կայ , բայց երբ տեսաւ որ նաւակն առաջ չէր քալեր , բոլոր զօրութեամբ աշխատեցաւ հոսանքին բռնութեանը դէմ դնել , բայց ի զուր :

3. Տղայք , արդէն գիտէք որ փողոցներէն վազող առուներն ինչպէս դիւրութեամբ և արագութեամբ կը տանին տախտակի կտորները զոր դուք ջրերուն մէջ կը նետէք . գետին ջուրերը Պետրոսի նաւակն ալ այնպէս արագ տարին : Երեկոյ եղաւ , և փոթորկալոյ հով մը փչել սկսաւ : Պետրոս քաջասիրտ տղայ էր , մինչև այն ատեն առանց վհատելու թի կը քաշէր , բայց տեսաւ որ փոթորիկ ելաւ , անոր յոյսը հատաւ և դառն արտասուք թափելով նաւակին մէջ պառկեցաւ :

4. Առաւօտուն Պետրոս երբ քունէն արթընցաւ և չորս կողմը նայեցաւ , ծովէն զատուրիչ բան չտեսաւ . քանզի սաստիկ հովը , որ բոլոր գիշերը փչած էր , շատ հեռուն տարած էր նաւակը : Պետրոս անօթի և ծարաւ

էր, ցուրտէն կը դողար և շարունակ կ'ըսէր,
 «Երանի թէ հօրս խօսքը մտիկ ընէի:»

5. Այն օրը երեկոյեան դէմ Պետրոս շատ հեռուէն նաւ մը տեսաւ, և նաւին մէջ եղողներուն ուշադրութիւնը գրաւելու համար, բաճկոնակն հանեց և զայն թիակին դլուին անցնելով օդին մէջ բարձրացուց, սակայն նաւորդները նշանը չտեսան և իրենց ճամբան շարունակեցին: Վերջապէս Պետրոս երեք օր երեք գիշեր ծովուն մէջ մնաց, և անօթութենէ մարեցաւ:

6. Ուրիշ նաւ մը որ այն կողմէն կ'անցնէր, Պետրոսի նաւակը տեսնելով ազատեց զայն: Սակայն այն նաւն ուրիշ տեղ մը կ'երթար որ հեռու էր Պետրոսի հայրենիքէն: Պետրոս երեք ամիս ետքը հազիւ կրցաւ իր տունը դառնալ: Այս փորձանքը սորվեցուց Պետրոսի թէ տղայոց համար միշտ աղէկ է իրենց հօրը խօսքին անսալ:

Հարցումներ: 1. Օր մը Պետրոս մ'ըր գնաց: 2. Ի՞նչ պատահեցաւ: 3. Երբ յոյսը կտրեց ի՞նչ ըրաւ: 4. Ըրածին վրայ զղջաց: 5. Բանի՞ օր ծովուն վրայ մնաց: 6. Վերջապէս ազատեցաւ, և որչափ ատեն հայրենիքէն հեռու մնաց:

Դ Ա Ս 65

Ճամբայ
Փռչի

Դժգոհ
Համար

Արթուն
Մետաքս

Երթալ
Սօֆիկ

Խաղալ
Փոխել

Եսթեր
Յանկարծ

Խորհուրդ
Աղջիկ

Յիսուս
Զարմանք

ԱՄԵՆԷՆ ԱՂԷԿ ՃԱՄԲԱՆ

1. Մօֆիկ առաւօտ մը շատ դժգոհ էր երբ արթնցաւ . կ'ուզէր մէկը մեղադրել և չէր գիտեր թէ զո՛վ մեղադրէր : Անոր կ'երևէր թէ ամէն բան ձախող կ'երթար : Սուրճը թափեց, հացը ձեռքէն փոշոյ մէջ ինկաւ, և երբ հաւերուն կեր տալու համար դուրս ելաւ, ջուրի մէջ կոխեց և ոտքը թըրջեցաւ :

2. Երբ սենեակը դարձաւ, տեսաւ որ փոքրիկ քոյրը, Եսթեր, իր մետաքսի կծիկովը կատուին ձագը կը խաղցնէր : Մօֆիկ միտքէն ըսաւ, « Իմ բաներուս հետ խաղալը պիտի սորվեցնեմ անոր : » Բայց երբ Եսթերին պիտի զարնէր, միտքը խորհուրդ մը գալով, Յիսուսի փոքր տղոց վրայ ունեցած սէրն յիշեց : Այս խորհուրդն կարծես ազդարարութիւն մ'էր անոր, ուստի մէկէն միտքը փոխելով կամաց կամաց Եսթերին ետև դնաց, և յանկարծ իր ձեռքերը պզտիկ աղջկան աչքերուն վրայ դնելով համբուրեց զանի :

3. « Ի՞նչ է այն, Մօֆիկ, » ըսաւ Եսթեր, « ես ներս եկայ որ այս գեղեցիկ խնձորը կողովիդ մէջ դնելով զքեզ զարմանքի բերեմ, »

և ահա դուն զիս զարմանքի կը բերես այն-
պիսի ատեն մը գալով, երբ ես չէի խորհեր :”
Եսթերը այսպէս խօսելով Սօֆիկին ցուցուց այն
գեղեցիկ և կարմրուկ խնձորը զոր ինք բե-
րած էր :

4. Սօֆիկ փոխանակ Եսթերը ծեծելու զայն
համբուրած ըլլալուն համար շատ ուրախա-
ցաւ : Ի՞նչ եղած էին անոր չար զգացումներ-
ըր : Ամէնքն ալ անհետացած էին, երբ խոր-
հեցաւ մեր Տէր Յիսուսի վրայ, և քանի մը
համբոյր տուաւ իր քրոջը :

Հարցումներ : 1. Սօֆիկ առտու մը ի՞նչ կը զար : 2. Միտ-
քէն անցած չար խորհրդին ի՞նչ կերպով յաղթեց : 3. Քոյրն
ի՞նչ ըսաւ Սօֆիկին : 4. Սօֆիկ ըրածին վրայ ուրախ եղաւ :

Գ Ա Ս 66

Երկրաշարժ

Այնպիսի

Գետնաշարժ

Երկրային

Ցրամագիծ

Խորտակել

Պատահիլ

Փլատակ

Գոյանալ

Պատճառել

Պատերազմ

Կործանում

Ե Ր Կ Ր Ա Շ Ա Ր Ժ

1. Չենէ քանինե՞րն ահուգողով լեցուած
են երկրաշարժներու ատեն, և կ'ուզեն գիտ-
նալ թէ անոնք ինչէ առաջ կու գան :

2. Երկիրը գնդակի պէս կլոր և մէջը պա-
րապ է, բայց այն պարապ մասը կրակով կամ

հալած մետաղներով լեցուն է : Այս հալած զանգուածին տրամադրիծը գրեթէ ութ հազար մղոն է, կամ ժամու հաշուով երկու հազար ութ հարիւր ժամ է :

3. Երկրիս այս պարապ գնդակին մէջ շոգիներ կը գոյանան, և հարկաւ դուրս պիտի ելլեն : Կարծեմ թէ ամէնքդ ալ տեսած էք սանին խուփին ինչպէս վեր ելլելը, երբ մէջի շուրը կ'եռայ : Զրէն ելած շոգին այս կերպով խոյս կու տայ :

4. Միշտ այսպէս երկրիս մէջ գտնուած շոգիներն անդին ասդին կ'երթան, մինչև որ հրաբուխի բերան մը գտնելով դուրս ելլեն, և եթէ այնպիսի ծակ մը չկարենան գտնել, ժայռերը կը խորտակեն, և այսպէս կը պատճառեն այն ցնցումները զորս մենք երկրաշարժ կամ գետնաշարժ կը կոչենք :

5. Ոչ ոք կրնայ ըսել թէ ե՛րբ երկրաշարժ պիտի պատահի, կամ երկրաշարժը ո՛րչափ սաստիկ պիտի ըլլայ : Սակայն ասիկա գիտցէք որ պատերազմ, սով, ժանտախտ կամ ուրիշ աղէտներ բնաւ երկրաշարժներու հետ յարաբերութիւն չունին :

6. Երկրաշարժի ատեն ոչ թէ վերոյիշեալ բաներէն, այլ տուներուն փլչելէն և փլատակաց տակ մնացող մարդոց մահուանէն վախնալու ենք :

- Հարցումներ : 1. Երկրաշարժն ի՞նչ կը պատճառէ մարդոց :
 2. Երկիրն ի՞նչ ձև ունի , և անոր տրամագիծը որչափ է : 3.
 Անոր մէջ ի՞նչ կը գոյանայ : 4. Երկրաշարժն ինչէ՞ն յառաջ
 կու գայ : 5. Երկրաշարժն ըլլալէն առաջ կընայ՞ գուշակուիլ :
 6. Այնպիսի ատեն ինչէ՞ն աւելի վախնալու ենք :

Գ Ա Ս 67

Ճամանակ	Մատանի	Գեղեցիկ
Պատուական	Զօրութիւն	Թանկագին
Հնազանդ	Ոսկերիչ	Առաջին
Դատաւոր	Սիրելի	Աւելի

ԲՈՒՆ ՄԱՏԱՆԻՆ

1. Ճամանակաւ մարդ մը կար որ գեղեցիկ մատանի մը ունէր որուն վրայ պատուական ակ մը կար որ շատ տեսակ պայծառ գոյներով կը փայլէր : Այն քարը սա զարմանալի զօրութիւնն ալ ունէր , որ մատանին կրողն Աստուծոյ և մարդկան միանգամայն սիրելի կ'ըլլար : Ուստի և մատանւոյն տէրը շատ թանկագին կը համարէր և միշտ մատին վրայ կը կրէր զայն :

2. Մարդը երեք որդի ունէր , և կ'ուզէր մահուանէն եաքն իր ամենէն սիրելի որդւոյն տալ մատանին : Սակայն տղայոց երեքն ալ սիրելի և հնազանդ էին իրենց հօրը : Վերջապէս մարդը գիտնալով որ քիչ ատենէն պիտի մեռնէր , չէր գիտեր թէ ի՞նչ ընէր , և

մատանին որ դաւակին տար : Չէր ուզեր մատանին մէկ որդւոյն տալ և միւս երկու որդիքը վշտացնել :

3 • Ուստի մարդ զրկելով մատանի շինող մը կանչել տուաւ, և անոր պատուիրեց ուրիշ երկու մատանի շինել ամէն կերպով նման առաջնոյն : Ոսկերիչը երկու մատանի շինեց այնպէս նման առաջնոյն որ նոյն իսկ հայրը չէր կրնար որոշել թէ որն էր բուն մատանին : Մարդն իր որդիքը մէկիկ մէկիկ քովը կանչելով իւրաքանչիւրին մէյմէկ մատանի տուաւ :

4 • Հօրը մահուանէն ետքը տղաքն իրենց մէջ վէճ բացին դիտնալու թէ որն էր բուն մատանին : Դատաւորի մը գացին և եղելու թիւնն անոր պատմեցին : Դատաւորն ըսաւ, « Լսած եմ թէ բուն մատանին այնպիսի կարողութիւն մը ունի, որ իր տէրը շատ սիրելի կ'ընէ Աստուծոյ և մարդկան : Արդ ձենէ ո՞րն աւելի սիրելի է միւս » երկու եղբարց :

5 • Ինչո՞ւ լուռ կը կենաք : Ձենէ ամէն մէկը միթէ ամենէն աւելի իր ա՞նձը կը սիրէ : Ըսեմ թէ ինչ պէտք է ձեզի ընել : Տուն գացէք և ձենէ իւրաքանչիւրը թող փորձէ իր մատանւոյն զօրութիւնը ցուցնել : Ո՞վ որ աւելի ազնիւ, աւելի սիրուն, աւելի անձնուէր և Աստուծոյ աւելի հնազանդ է, այն է բուն մատանւոյն տէրը : »

6. Տղայք, գիտէ՞ք ինչ կը նշանակէ այս պատմութիւնը: Գիտէ՞ք այն մատանին ինչ բանի կը նմանի: Չէ՞ք ուզեր ունենալ այնպիսի գանձ մը որ զձեզ ամենուէն սիրելի ընէ: Մատանին «էր է»: Ու՛ր որ աւելի կը սիրէ զՅասուուած և զմարդիկ, անոնցմէ աւելի կը սիրուի:

Հարցումներ: 1. Ատենօք մարդ մը թո՛նչ ունէր: 2. Քանի՞ որդի ունէր: 3. Տղայքը չզտացնելու համար թո՛նչ խորհեցաւ: 4. Անոր մահուանէն ետքը տղոց մէջ թո՛նչ վէճ բացուեցաւ: ուր գացին: 4. Դատաւորն թո՛նչ խորհուրդ տուաւ անոնց: 6. Ի՞նչ է այն մատանւոյն նշանակութիւնը:

Գ Ա Ս 68

Հնդիկ	Կակուղ	Եղէգ	Խմել
Շիտակ	Բերան	Ճրագ	Երկայն
Պիտակ	Արև	Վիճակ	Գլան
Գնդակ	Ծծումբ	Կօշիկ	Խառնել

ՁԳԱԿԱՆ ԽԷԺ

1. Երբ Եւրոպացիք առաջին անգամ Պրագիլիա գացին, հոն շատ տեղացի Հնդիկ ցեղեր կային: Այս Հնդիկները կերակուրէն ետքը սովորաբար իրենց հիւրերուն կակուղ նիւթէ մը շինուած շիշեր կուտային, որոնց եղէգներ կապուած էին: Շիշերը ջուր խմելու համար էին: Եթէ շիշին կըր մասը ճնշուէր,

Չուրը շիտակ եղէգին մէջ կ'ելլէր, և անկէ բերանը կ'երթար :

2. Այն կակուղ նիւթէն ճրագ ալ կը շինուէր : Ճրագներն իբր մէկ կանգուն երկայն և պարապ էին, և շատ աղէկ լոյս կու տային : Փորթուկալցի գաղթականք Հնդկաց հարցնելով իմացան որ այն կակուղ նիւթը (գահուչու կամ) գաուչուգ կը կոչուէր : Գաուչուգը ձգական խէժ է, և հիմա Պրազիլիոյ մէջ մեծ առուտուրի նիւթ եղած է :

3. Այս խէժը պիստակենւոյ (Ֆլորէտ - ումբը) նման մեծ ծառի մը հոյզն է, ծառին տերևներն ալ պիստակենւոյ տերևներուն պէս ծառին գագաթն են : Ծառին կեղևը ծակելով մէջը շիշ մը կը դնեն որ դեղին հիւթով կը լեցուի : Իւրաքանչիւր ծառ մէկ օրուան մէջ այս հիւթէն իբր հարիւր տրամ կու տայ : Հիւթը ժողվող մարդիկ կաղապարներու մէջ կը լեցունեն զայն և կրակի մօտ կամ արևին դնելով կը չորցունեն : Այսպէս հիւթը կարծրանալով կ'ըլլայ ձգական խէժ : Կաղապարներէն դուրս հանուած հիւթը թերթ թերթ է, և կրակին ծուխէն կը սևնայ :

4. Թերթերը չորնալէն ետքը Անգղիա կամ Ամերիկա կը ղրկուին : Սակայն այս վիճակին մէջ ձգական խէժը բանի չի դարձայն աւելի կարծրացնել և մաքրել պէտք է,

քանզի ձգական խէժին թերթերն այնչափ կա-
կուղ են որ արևուն տաքութենէն կը հալին ,
և ամէն թերթի մէջ տերևի , փայտի , մազի
կամ քարի կտորներ կան , որ հիւթին կա-
ղապարներուն մէջ չորնալէն առաջ անոր մէջ
կ'ընան : Ուստի թերթերը շատ մանր կտոր-
ներու բաժնելով ջուրի մէջ կը լուան : Այ-
նուհետև այն մանր կտորները մեծամեծ գլան-
ներու տակ կը դրուին և կը ճնշուին մինչև որ
սկնդանան :

5. Եթէ կ'ուզեն այնչափ կարծրացնել այս
նիւթը որ կարելի ըլլայ անկէ կօշիկ կամ վե-
րարկու կամ տղայոց համար գնդակներ շի-
նել , խէժը կ'առնեն լուացող մեքենային տա-
կէն և ծծումբով և ուրիշ քիմիական նիւթե-
րով կը խառնեն : Եթէ կաղապարին մէջ շատ
ծծումբ դրուի , խէժն այնպէս կարծր կ'ըլլայ
որ կօշիկ , գնդակ և ասոնց նման բաներ շինե-
լու չի դար : Այս աստիճան կարծր խէժը շատ
սև կ'ըլլայ և ապակեոց պէս կը յղկուի , և ա-
մէն ձեւով կը կտրուի : Այսպիսի կարծր ձգա-
կան խէժէ կը շինուի դանակի կոթ , գաւա-
զան , սնտուկ , սանտր , աթոռ և սեղան :

Հարցումներ : 1. Եւրոպացիք առաջին անգամ Պրազիլիոյ
մէջ ի՞նչ տեսան : 2. Ի՞նչ տեսակ ճրագ կը գործածէին : 3.
Ի՞նչ կերպով կը ժողվեն այն հիւթը : 4. Այնուհետև ո՞ւր
կը դրկեն զայն , և հոն ի՞նչ կ'ըլլայ : 5. Անկէ ի՞նչ կը շինուի :

Գ Ա Ս 69

Գնդասեղ	Օգտակար	Պատասխան
Դիւրաթեք	Արարած	Կատրուիլ
Նսխասեղ	Սկսիլ	Կատեղով
Նետուեցանք	Զանալով	Ողորմիլ

ԳՆԴԱՍԵՂ ԵՒ ԱՍԵՂ

1. Գնդասեղ մը և ասեղ մը, որ միւսնոյն կողովի մէջ իրարու գրացի էին և պարապ կը կենային, սկսան իրարու հետ վիճել, ինչպէս սովորաբար կ'ընեն անգործ մարդիկ: Գնդասեղն ասեղին ըսաւ, « Կ'ուզեմ գիտնալ թէ դուն ի՞նչ բանի օգտակար ես, և աշխարհի մէջ ի՞նչպէս կը յուսաս ապրիլ առանց գլուխ ունենալու: »

2. Ասեղը պատասխանեց գնդասեղին, « Քու գլուխդ ի՞նչ օգուտ ունի, քանի որ աչք չունիս: » Գնդասեղն ըսաւ, « Ի՞նչ օգուտ աչքէ մը քանի որ անոր մէջ միշտ բան մը կայ: » Ասեղը պատասխանեց, « Ես քենէ աւելի գործ կը տեսնեմ: » « Այո, » ըսաւ գնդասեղը, « բայց երկար պիտի չապրիս: » « Ի՞նչու պիտի չապրիմ, » ըսաւ ասեղը: »

3. « Քանզի, » պատասխանեց գնդասեղը, « քովդ միշտ կարան մը կայ: » « Դուն ալ, » ըսաւ ասեղը, « ողորմելի և դիւրաթեք արարած մըն ես: » « Իսկ դուն, » ըսաւ գնդասեղը,

“այնչափ հպարտ ես որ չես կրնար քիչ մը ծռիլ առանց կոտորուելու :” Ասեղն ըսաւ գնդասեղին, “Եթէ դարձեալ զիս նախատես, գլուխդ կը բրցնեմ :” Գնդասեղն ըսաւ, “Եթէ դուն ինձ դպչիս, ես քու աչքդ կը հանեմ, յիշէ որ կեանքդ դերձանէ մը կախում ունի :”

4. Մինչդեռ անոնք այսպէս կը վիճէին, փոքրիկ աղջիկ մը ներս մտաւ, և կար կարել սկսելով շուտ մը ասեղին աչքը կոտորեց : Այնուհետեւ դերձանը գնդասեղին վիզէն կախելով ջանաց անով կար կարել, բայց շատ չի քշեց գնդասեղին ալ գլուխը բրցուց, և զայն աղբին մէջ ասեղին քովը նետեց :

5. “Արդ, երկուքս ալ հոս նետուեցանք,” ըսաւ ասեղը : Գնդասեղն “Այսուհետեւ այլ ևս կռուելու և վիճելու պատճառ չունինք, կ’երևի թէ դժբաղդութիւնը մեր խելքը գլուխնիս բերաւ,” ըսաւ : “Աւաղ,” յարեց ասեղը, “ինչո՞ւ աւելի կանուխ մեր խելքը գլուխնիս չեկաւ :”

Հարցումներ 1. Գնդասեղ մը ասեղի մը հետ ի՞նչ ըրաւ : 2. Ասեղն ի՞նչ պատասխանեց : 3. Գնդասեղն ինչ ըսաւ : 4. Այն միջոցին ո՞վ վրայ եկաւ, և ի՞նչ ըրաւ : 5. Ի՞նչ ըսին իրարու :

Գ Ա Ս Դ Օ

Մարմին	Միջոց	Յայտնի	Ցեանել
Գլուխ	Քանի	Հարցում	Չարմանք
Պահել	Արդեօք	Յիսուս	Հաւատք
Հարիւր	Կըր	Կենալ	Մինչև

ՄԱՐՄՆՈՅՆ ՈՍԿՐՆԵՐԸ

1. Կարապետ օր մը մօրը հարցուց, «Մայրիկ, բոլոր մարմնոյս մէջ քանի՞ ոսկր կայ?» Կարապետ նոյն միջոցին ձեռքերը կը լուար, և զանոնք կը բանար կը դոցէր, և ամէն կողմ կը դարձնէր և յայտնի կը տեսնէր թէ ձեռքը ոչ թէ մէկ կտորէ, այլ շատ կտորներէ շինուած է:

2. Սկսաւ գլխոյն և մարմնոյն վրայ ալ քննութիւն ընել: Ոտքերուն և սրունքներուն նայելով տեսաւ որ անոնք ալ մանր կտորներէ շինուած են: Այսպէս տղան հետաքրքիր եղաւ իմանալու թէ բոլոր մարմնոյն մէջ քանի ոսկր կայ և վերի հարցումն ըրաւ մօրը:

3. Մայրն անոր պատասխանեց, «Եթէ ըսեմ քեզ թէ բոլոր մարմնոյդ մէջ քանի ոսկր կայ, շատ պիտի զարմանաս: Ինծի խօսք կու տամ ըսածս միտքդ պահելու:» «Այո, մայրիկ, իրաւ միտքս կը պահեմ», ըսաւ Կարապետ, և յարեց, «Հիմա ըսեմ նայիմ, կրնամ արդեօք ճիշդ թիւը գտնել:»

4. «Կարծեմ թէ իբր յիսուն ոսկրներ կան»
Մայրն ըսաւ, «Աւելի քան յիսուն, երկու
հարիւր ութը ոսկրներ կան մարդու մար-
մնոյն մէջ» «Ի՞նչ, երկու հարիւր ութը ոսկր»
Ատոր հաւատալս չի գար. գլուխս խոշոր և
կլոր ոսկր մ'է միայն և . . .»

5. «Կեցիր, սիրելիս, գլուխդ ոչ թէ մի-
այն կլոր և խոշոր ոսկր մ'է, այլ երեսուն
փոքր ոսկրներէ բաղկացեալ է : Յիսուն և
չորս ոսկր կայ մարմնոյդ մէջ, երեսուն և եր-
կու ոսկր կայ ուսէդ մինչև ձեռացդ մա-
տերուն ծայրերը, և տասնուիրեք ոսկր կայ
երաններէդ մինչև ոտքի մատերուդ ծայրը :

Հարցումեր : 1. Կարապետ լուսցուած ատեն ի՞նչ ըրաւ :
2. Մարմնոյն վրայ ի՞նչ քննութիւն կ'ընէր : 3. Մայրն ի՞նչ
պատասխան տուաւ : 4. Մօրը ո՞ր խօսքին վրայ զարմացաւ :
5. Ուրիշ ի՞նչ սորվեցաւ :

Գ Ա Ս 7 1

Ճամանակ	Թագաւոր	Հողադործ
Աշխատիլ	Գործաւոր	Դահեկան
Պատասխան	Օրական	Յիսուն
Առեղծուած	Քրիստոնեայ	Պարտական

ԻՐ ՎԻՃԱԿԷՆ ԳՈՂ ՀՈՂԱԳՈՐԾ ՄԸ

1. Ճամանակաւ Բրուսիոյ Փրեդերիկոս
թագաւորը ծպտեալ կը պտտէր, և տեսնելով

Հողագործ մը որ խնդութեամբ և երգելով կ'աշխատէր արտին մէջ, անոր մօտ գնաց և հարցուց, «Հայրիկ, կը տեսնեմ որ գոհ և զուարթ սիրտ ունիս. այս արտը քու կողմէ՞» Հողագործը չգիտնալով թէ անիկա թագաւորն էր որ հետը կը խօսէր, ըսաւ, «Ոչ, տէր իմ, ես հարուստ չեմ, վարձկան գործաւոր մըն եմ»:

2. Երբ թագաւորն անոր հարցուց թէ օրը քանի դահեկան կը շահէր, հողագործը պատասխանեց, «Օրը հինգ դահեկան կը շահիմ» Թագաւորը նորէն հարցուց անոր, «Օրական վարձդ շատ չէ, այսչափ ստակով կըրնա՞ս ապրիլ» Հողագործը պատասխանեց, «Այո, ոչ միայն կ'ապրիմ, այլև քիչ մը բան կ'աւելցնեմ» Թագաւորը երրորդ անգամ հարցուց, «Ի՞նչպէս կրնաս այսչափ քիչ օրականէն բան աւելցնել»:

3. Հողագործը ժպտելով պատասխանեց, «Յիսուսն փարա կը բաւէ իմ և կնոջս ապրուստին, յիսուսն փարա կու տամ հին պարտքերս հատուցանելու, յիսուսն փարա ուրիշներու փոխ կու տամ, յիսուսն փարա ալ Աստուծոյ սիրոյն համար ողորմութիւն կու տամ» Թագաւորն ըսաւ, «Այդ բանն ինծի համար անհասկնալի առեղծուած է» Հողագործն ըսաւ, «Ուրեմն, այս առեղծուածը

ըլծեմ: Տունը ծերունի հայր և մայր մը ունիմ. երբ ես տկար և այլոց օգնութեան կարօտ էի, անոնք զիս սնուցին:»

4. «Հիմա անոնք տկար և օգնութեան կարօտ ըլլալով ես զանոնք կը սնուցանեմ: Ասիկա իմ պարտքս է: Յիսուն փարան, որուն համար ըսի թէ ամէն օր կու տամ հին պարտքերս հատուցանելու համար, այն ստակն է զոր ծնողացս ապրուստին համար կու տամ: Միւս յիսուն փարան, որուն համար ըսի թէ փոխ կու տամ, այն ստակն է զոր զաւակացս գաստիարակութեանը համար կու տամ, որ պէս զի քրիստոնէաբար կը թուին: Երբ ես ու կինս ծերանանք, մեր զաւակները մեզի մխիթարութիւն պիտի ըլլան, և մեզի պիտի հատուցանեն այն ստակը զոր այժմ փոխ կու տանք անոնց:»

5. «Մնացեալ յիսուն փարայով ալ քոյրերս կը խնամեմ: Քոյրերս խնամելու պարտական չեմ, սակայն ասիկա Աստուծոյ սիրոյն համար կ'ընեմ:» Հողագործին այս պատասխանը շատ հաճոյ եղաւ թագաւորին, և ըսաւ, «Հիմա ես ալ քեզի առեղծուած մը պիտի ըսեմ: Ասկէ առաջ զիս տեսած էիր:» Հողագործը «Ոչ, տեսած չէի», պատասխանեց: «Հինգ մայրկեանէն յիսուն անգամ պիտի տեսնես զիս, և իմ պատկերներէս յիսուն հատ

դրպանիդ մէջ պիտի գտնուի," ըսաւ թա-
գաւորը :

6. Հողագործն ըսաւ, « Ես ալ այս առեղ-
ծուածը չեմ հասկնար : » « Ուրեմն, » ըսաւ
թագաւորը, « առեղծուածը լուծեմ. » և ձեռ-
քը գրպանը տանելով յիսուն հատ նոր կըտ-
րուած ոսկի դրամ հանեց, և հողագործին,
որ ապշած կը նայէր, տուաւ այն ոսկիները
և ըսաւ, « Այս դրամները կեղծ չեն. մեր
Տէր Աստուծոյ են, և ես Աստուծոյ մատա-
կարարն եմ. » և « Մնաք բարով » ըսելով
մեկնեցաւ :

Հարցումներ : 1. Աստուծոյ թագաւորը հողագործի մը հետ
խօսեցաւ : 2. Հողագործն անոր հարցման ի՞նչ պատասխա-
նեց : 3. Ուրիշ ի՞նչ ըսաւ : 4. Ծնողացը քանի՞ և զաւկնե-
րո՞նք քանի՞ փարա կուտար : 5. Անոր խօսքերէն թագա-
ւորն ի՞նչ զգաց, և ի՞նչ տուաւ հողագործին :

Գ Ա Ս 72

Խաղալ	Եղբայր	Անկիւն	Ընկեր
Դժուար	Անուն	Զանալ	Ատեն
Աշօթք	Վայրկեան	Երկինք	Ներեւ
Յանցանք	Ատուած	Իմաստ	Առաջ

Ն Ե Ր Ո Ղ Ա Մ Տ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1. Յակոբիկ իրիկուան կերակուրէն ետքն
անկողին պառկելէն առաջ իր եղբայրներուն

և քոյրերուն հետ խաղալու սովորութիւն ունէր : Անգամ մը , երբ Աչք կապուկ ըսուած խաղը կը խաղային , Յակոբիկ թաշկինակով մը աչքերը կապեց , և իր եղբայրներն ու քոյրերը բռնելու կը ջանար , երբ անոնք անկիւնները կը պահուըտէին կամ լուութեամբ անոր բոլորտիքը կը դառնային : Խեղճ տղան յոգնելով աղաչեց ընկերներուն որ դժուար տեղեր չպահուըտէին , բայց անոնք անոր աղաչանացը մտիկ չընելով այնպիսի տեղեր կը պահուըտէին որ չէր կրնար զանոնք բռնել :

2 . Այս բանէն այնպէս զայրացաւ , որ յուսահատութենէն սկսաւ լալ : Ասկէ զատ սկսաւ նաև դէշ անուներ տալ իր եղբայրներուն : Ճիշդ նոյն վայրկեանին անոնց մայրը ներս մտնելով և իր պզտիկ տղուն բարկութեամբ ըսած խօսքերը լսելով , շատ վշտացաւ . ուստի զանի գիրկն առնելով ջանաց որ սիրտն իջեցընէ : Բայց պարապ տեղ ջանաց , քանզի տղան այնչափ տակնուվրայ եղած էր որ գլուխը մօրն ուսին վրայ դնելով կը հեւար և կուլար , և ատեն ատեն իր եղբայրներուն բարկութեան անզգամ խօսքեր կ'ըսէր :

3 . Մայրը հանուեցուց զանի , և պառկեցընելէն առաջ ծունկերուն վրայ նստեցուց , և անոր մանր ձեռքերէն բռնելով ըսաւ ,
 « Հիմա վերջին բաներնիս աղօթք ընել է ,

բայց իմ Յակոբիկս չի կրնար ընել, քանի որ զգացումները գրգռուած են :” Տղան “Ազօթք ընել չեմ ուզեր” ըսելով մօրը թեւրուն մէջէն ցատկեց անկողին մտաւ ու ծածկուեցաւ : “Բայց ահա՛ Յակոբիկին ո՞վ հոգախտի տանի այս գիշեր,” ըսաւ մայրը, “Աստուած սուրբ հրեշտակները :” Ասիկա շատ ազդու կերպով խօսեցաւ, և սպասեց որ պատասխան մ’առնէր :

4. Վայրկեան մը լուռթիւն ընելէն ետքը, Յակոբիկ չկրնալով համբերել դուրս ցատկեց անկողինէն, և մօրը քով ծնկան վրայ դալով “Այո, ազօթքս պիտի ընեմ” գոչեց, և սկսաւ ըսել, “Հայր մեր որ երկինքն ես, քու անունդ սուրբ ըլլայ. քու թագաւորութիւնդ գայ, քու կամքդ ըլլայ, ինչպէս որ երկինքը՝ անանկ ալ երկրիս վրայ. մեր ամէն աւուր հացը՝ այսօր մեզի տուր. և մեզի ներէ մեր պարտքերը, ինչպէս որ մենք ալ կը ներենք,” հոս կայնեցաւ քիչ մը : Մայրը բնաւ բան չըսաւ, և սպասեց տեսնելու թէ ինչ պիտի ընէր տղան, և ինչպէս յառաջ պիտի երթար :

5. “Ես չեմ ներեր անոնց, այն ցած ու գարչելիներուն” գոչեց : “Անոնք ամենէն դժուար տեղեր պահուրտեցան զիս նեղացնելու նպատակաւ :” “Բայց, Յակոբ, Յիսուս պիտի

ներէր,” ըսաւ մայրը, «և դուն պարտիս անոր նմանող ըլլալ, եթէ ես ալ քու տեղդ ըլլայի պիտի ներէի : Յիսուս այս աղօթքն աշակերտներուն սորվեցուցած ատենը ըսաւ, «Եթէ դուք չներէք մարդոց իրենց յանցանքները, ձեր երկնաւոր Հայրն ալ պիտի չներէ ձեզի ձեր յանցանքները :”

«Կ’ուզեմ ներել, բայց, ո՞չ, շատ դժուար կու գայ ինձի,” ըսելով տակաւին կը վարանէր տղան :

6. Մայրը վեհանձն կերպով կամացուկ մը ըսաւ, «Ո՞չ, Աստուած, հաճէ այս խեղճ տղուն օգնելու որ ներել սորվի.” և սպասեց յուսալով որ Աստուծոյ Սուրբ Հոգին գար կակուղցնելու այն փոքրիկ տղուն կարծրացեալ սիրտը, և կամեցող ընել ուղիղ եղածն ընելու : Եւ ահա բարեշնորհ Հոգին եկաւ շնչեց տղուն վրայ, և անմիջապէս ոչ թէ բարկութեան, այլ ապաշխարութեան առատ արտասուօք փոքրիկ ձեռքերն իրար բերելով ըսաւ, «Մեզի ներէ մեր պարտքերը, ինչպէս որ մենք ալ կը ներենք մեր պարտականներուն :”

7. Յետոյ մայրն անոր քովը ծնկան վրայ գալով այսպէս աղօթք ըրաւ. «Սիրելի Յիսուս, հաճէ զրկելու քու քաղցր և սիրող Հոգիդ այս փոքրիկ տղուն սրտին մէջ և բնակէ հոն՝ որ անիկա միշտ պատրաստ ըլլայ և

դժուարութիւն չզգայ անոնց ներելու որ զինք
կը նեղացնեն : Հիմա այն գեղեցիկ աղօթքն
ըսաւ , զոր դուն մեզի սորվեցուցիր , սակայն
անոր խմաստն ինք չի հասկնար :” «Ո՛հ , մայր ,
այո , անոր ամէն մասերը կը հասկնամ” ըսե-
լով՝ Յակոբ մօրն աղօթքը ընդմիջեց :

8 . Բայց մայրը հանդարտութեամբ աղօթք
ըրաւ և աղաչեց Աստուծոյ որ իր փոքրիկ
տղուն մտքին մէջ ծագեցնէ երկնային լոյսը , որ
միշտ կարող ըլլայ հասկնալու թէ Աստուած
ինչ կ'ուզէ որ ընէ , և թէ ինք շարունակ
կամք ունենայ իր երկնաւոր սիրելի Հայրը
հաճեցնելու , և Յիսուսի նմանող ըլլալ բաղ-
ձալու : Երբ այսպէս աղօթք ընելը լմնցուց ,
չատ համբոյրներով և միայն մօր մը զգացած
խանդակաթ սիրովն անկողին դրաւ տղան :

9 . “Մայր , ինչո՞ւ աղօթքիդ մէջ ըսիր որ
ես չեմ հասկնար աղօթքին խօսքերն ,” հար-
ցուց տղան , “ կը հասկնամ , քանզի դուն գի-
տես որ անցեալ գիշեր անոր նշանակութիւնն
ըսիր ինծի :” “ Բայց այն ալ աւելի աղէկ պի-
տի հասկնաս երբ մեծնաս , և երբ Աստուած
քեզի սորվեցնէ , սիրելիս : Կը կարծեմ թէ այս
գիշեր աւելի աղէկ հասկցար անոր մէկ մասը ,
քան որչափ առաջ գիտէիր :” “ Ներելո՞ւ վրայ
կ'ըսես : Այո , կը հասկնամ և զինքս հիմա
աւելի երջանիկ կը զգամ : Կը կարծեմ թէ

ներելը քեզի աղէկ զգացում կու տայ, այն պէս չէ՞, մայրիկ :”

10. “Արդարև, այո, փնասի մը ներելն աւելի երջանկութեան զգացում կու տայ մեզի, քան թէ այն եղած փնասին համար բարկանալը : Բարկութիւնը շատ դէշ և չար զգացում մ’է . կը յուսամ որ Յակոբիկ այսուհետև վայրկեան մ’ալ իր սրտին մէջ պիտի չպահէ զայն : Երբ բարկութիւն կը զգաս, պարտիս կըրցածիդ չափ շուտ սրտէդ դուրս արտաքսել զայն : Եւ պարտիս աղօթք ընել Աստուծոյ, որ սիրտդ այնքան առատ սիրով լեցընէ, որ կարող ըլլաս բարկութիւնդ զսպել :

Հարցումներ : 1. Յակոբիկ իր եղբարցը հետ ի՞նչ կը խաղար . ի՞նչ պատահեցաւ : 2. Ինչու կու լար : 3. Մայրն ի՞նչ ըրաւ, և ի՞նչ ըսաւ անոր : 4. Աերջապէս Յակոբիկին բարկութիւնն իջան . ի՞նչ աղօթք ըրաւ : 5. Յակոբ դարձեալ ի՞նչ ըսաւ : 6. Մայրն ինչ ըսաւ : 7. Ցղուն համար Աստուծոյ ի՞նչ աղօթք ըրաւ : 8. Աերջապէս ի՞նչ կերպով տղան պառկեցուց : 9. Ի՞նչ հարցուց մօրը . մայրն ինչ պատասխանեց : 10. Ուրիշ ի՞նչ խրատ տուաւ իր տղուն :

Գ Ա Ս 73

Որոգայթ	Չարդարուն	Բնակարան
Պատուական	Ցարակոյտ	Նստարան
Համադամ	Ըմպելիք	Արդարև
Կերակուր	Խոհարար	Կապուտակ

ՍԱՐԴՆ ՈՒ ՃԱՆՃԸ

1. Սարդ մը իր ոտայնին քով կեցած ատենը, հեռուէն ճանճ մը տեսնելով՝ որոգայթը ձգելու մտօք կը կանչէ զանի և կ'ըսէ, « Եկուր, սիրելիս, իմ սիրուն և զարդարուն տունս հիւր եղիր. տես ինչ զուարճալի պալատ է, սանդուղները գեղեցկաչէն, ներսն աւելի շքեղ է. եթէ անգամ մը մըրտնես, շատ պիտի սքանչանաս:» Ճանճը օարդին բնակարանը մտնողներուն աղետալի վախճանը լսած ըլլալով՝ ըսաւ, « Շնորհակալ եմ, տէր, դիտեմ որ ձեր բնակարանը մտնողն այլ ևս անկէ դուրս ելլելու պատիւը չունենար:»

2. Ճանճն այս պատասխանը տուաւ, բայց սարդէն չհեռացաւ: Սարդը նորէն հրաւիրեց զանի ըսելով, « Բարեկամ, օդին բարձր գաւառներուն մէջ պտտելէ կու գաս. անտարակոյս յոգնած ես. եկուր, սա փափուկ նրստարաններու և կակուղ օթոցներուս վրայ վայրկեան մը հանգչէ. քեզի քիչ մ'ալ կերակուր հանեմ. շտեմարանս և մառանս լեցուն են ազնիւ համադամներով և ընտիր ըմպելեօք:»

3. Արդարև ճանճը յոգնած ըլլալով, երբ այն երևակայական բարիքները լսեց, փափաքեցաւ մտնել և վայելել, բայց վտանգը

խորհելով նորէն պատասխանեց, « Ոչ, քու փափուկ բազմոցներուդ և նուրբ օթոցներուդ վրայ նստողը յաւիտենական քունէ մը կ'ըմբռնուի. և կարծեմ թէ եթէ քու ճաշարանդ մտնեմ, ես կերակուր պիտի ըլլամ, իսկ հրամանքդ խոհարար և ուտող:»

4. Սարդը տեսնելով որ իր բնակարանը դուրելէ օգուտ չկար, սկսաւ ճանճը շողոքորթելով դուրել, « Ներսը գեղեցիկ հայելի մը ունիմ,» ըսաւ, « շատ անգամ անոր մէջ կը նայիմ, բայց չորցած, տձև սրունքներս, տգեղ և լերկ մարմինս տեսնելով կը զզուիմ. բայց դուն շատ պիտի զուարճանաս, երբ այդ կապուտակ, փայլուն աչուրներդ, ոսկեզօծ թւերդ, կուրծքիդ թելի նման նուրբ մազերը, և գլխուդ վրայի ականակապ թագը տեսնես. մտի՛ր, բարեկամ, մտի՛ր. զարդարուէ, շտկուէ, հայլին դուն նայելու ես որ արժէ, ինծի պէս տգեղին ի՞նչ կը վայելէ հայելոյ առջև կենալ:»

5. Ճանճն այս խօսքերէն ալ չխաբուելով մեկնեցաւ: Բայց սարդն ինքնիրեն « Ս.յս ճանճն. անշուշտ պիտի դայ և որոգայթիս մէջ պիտի լինայ » ըսելով, շուտ մը ոստայնը շրտկեց, ինք ալ գլխուն վերև կայնելով ճանճին դալու ճամբան կը դիտէր. իսկ ճանճը որ այն դուրեստներէն շատ ախորժած էր՝ չէր

կրնար տեղ մը կենալ. կ'ուզէր երթալ և նորէն այն գուլիստները լսել. վերջապէս վտանգն աչքին չերևնալով, պարծանօք դարձաւ եկաւ սարդին քով, և երբ սարդը նորէն իր ներբողը սկսաւ, ճանճը չդիմանալով նետուեցաւ սարդի ոստայնին մէջ, և ախորժեղի կերակուր մը եղաւ անօթի սարդին :

6. Ճանճին և սարդին առակը կարգացող անփորձ բարեկամներս, ահա սատանան, աշխարհք և մեր չար ախորժակները մեզ այսպէս խաբելու կը ճգնին : Տխմար ճանճին պէս չըլլանք. սատանային մեր բոլորտիքը լարած թակարթներուն միտ դնենք և զգուշանանք անոնցմէ :

Հարցո՞ճէր : 1. Սարդ մը ճանճի մը ի՞նչ ըռաւ : Ճանճն ինչ պատասխան տուաւ : 2. Ուրիշ ի՞նչ հրաւեր ըրաւ ճանճին : 3. Ճանճն ի՞նչ ըրաւ : 4. Սարդն ի՞նչ կերպով շողօքորթեց ճանճը : 5. Ճանճը երթալէն ետքը ի՞նչ նպատակաւ սարդին դարձաւ : 6. Այս պատմութիւնն ի՞նչ կը սորվեցնէ

Գ Ա Ս 74

Սենեակ	Երկար	Ղնաս	Աման
Ճրագ	Թափուիլ	Կրակ	Ածուխ
Գետին	Շատնալ	Պառկած	Պատճառ
Մաքուր	Մարդիկ	Երազ	Աղբառ

ԱՊԱԿԱՆԵՍԱԼ ՕԴ ԾԾԵԼՈՒՆ ՎՆԱՍԸ

1. Շատ պարզ սկզբունք մը կայ զոր ամէն

մարդ կրնայ հասկնալ, այսինքն թէ թուճա-
ւոր կազ մը կ'ելլէ մարդոց և անասնոց թո-
քերէն, երբ անոնք իրենց շունչը դուրս կու-
տան, և թէ՛ երբ մէկը դոց սենեկի մէջ եր-
կար ատեն կը կենայ, օդը չփոխուելով կ'ա-
պականուի և վնասակար կ'ըլլայ : Այս կազն
Ածխածին կը կոչուի, օդէն աւելի ծանր է և
վար կ'իջնէ, ու կրնայ շուրի պէս ամանէ ա-
ման թափուիլ : Ճրագ կամ կրակ անոր մէջ
կը մարի, և մարդ շուտ կը մեռնի, եթէ զայն
ծծէ :

2. Եթէ աղէկ դոցուած սենեկի մը մէջ ա-
ման մը ածուխ վառի, այս կազը կը կազմուի,
և գետնին վրայ նստելով կը շատնայ ու կա-
մաց կամաց վեր կ'ելլէ : Վասնորոյ, եթէ մէ-
կը գետնին վրայ պառկած է, այն կազը կը
ծծէ, և առանց պատճառն իմանալու կը
նուաղի . և եթէ իսկոյն դուրս չհանուի, կամ
մաքուր օդ չմտնէ հոն, կը մեռնի : Ասիկա
շատ անդամ եղած է : Ուրեմն անոնք որ
կրակարան կը դործածեն շատ զգոյշ ըլլալու
են որ, ածուխն աղէկ մը կրակ չեղած, կրա-
կարանը ներս չտանին :

3. Դարձեալ շատ վնասակար է, երբ քանի
մը մարդիկ դոց սենեկի մը մէջ կը պառկին .
քանզի այս կազն անոնց թոքերէն ելլելով
օդը կ'ապականէ : Անդամ մը շատ մը բան

տարկեալ Անգղիացիք մեռան Հնդկաստան այս պատճառաւ : Այս երկրին մէջ, ինչպէս ուրիշ տեղեր ալ, շատ ֆլասակար սովորութիւն մը կայ, այսինքն քանի մը մարդ մէկ սենեկի մէջ կը մտնեն, և ամէն պատուհան ու ծակ զդուշութեամբ դոցելով մաքուր օդ ամենեւին ներս չի մտներ, և այնպէս հոն կը պառկին :

4. Գիշերը զարհուրելի երազներ կը տեսնեն, և առտուանց երբ կ'արթննան, գլխուցաւ և բերնի մէջ դէշ համ մը ունին . բայց անոնք պատճառը չգիտնալով կը կարծեն թէ իրենց ստամոքսը տկար է, և կամ ուրիշ հիւանդութիւն ունին : Երանի աղքատներուն որոնց տուներն այնքան ծակոտ են, և դըռներն ու պատուհաններն այնքան կոտորտած են որ օդը հարկաւ կը մտնէ և կը փոխուի շարունակ : Ասոնք առողջ կը մնան, մինչդեռ ուրիշները կը տկարանան : Հով թող չփչէ քու վրադ, երբ կը քնանաս, բայց մաքուր օդն ազատութեամբ թող շրջի սենեկիդ մէջ : Գիշերուան օդէն մի վախնար, այլ դոց սենեակէն և ածխածնէն վախցիր :

Հարցո՞ւնէր : 1. Մարդու թոքէն ի՞նչ կ'ելէ . Ածխածինն ինչպիսի՞ կաղ է : 2. Ի՞նչ է ֆլասք : 3. Անոր ֆլասէն ազատ մնալու համար ի՞նչ ընել պէտք է : 4. Պառկած ատեն ինչէ՞ն աւելի զուշանալ պէտք է :

80 ՂԻՆ ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ

1. Երբ տղայք պայծառ առտու մը դաշտը կ'ելլեն, շատ անդամ կը տեսնեն որ խտտը ջրոյ մանր կաթիլներով ծածկուած է. երբեմն ծառերէն ալ ջրոյ կաթիլներ կը թափին չոր դետնիւն վրայ, և շատ յայտնի է որ այն գիշեր անձրև եկած չէ: Տղայք դիտեն որ այս կաթիլները ցօղ կը կոչուին. բայց թէ անոնք ուստի և ինչպէս կու դան՝ ասիկա անոնց համար գաղտնիք մըն է:

2. Արդ՝ պէտք է գիտնալ որ օդին մէջ միշտ քիչ շատ խոնաւութիւն կ'ըլլայ: Եթէ խորանարդ եարտա մը օդի մէջ խորանարդ մատնաչափ մը ջուր ըլլայ, այն օդը ջրով խուխում կամ լեցուած կ'ըսուի: Այսպիսի գէպքի մէջ մարմիններուն երեսը ցօղոյ կաթիլներ կը նստին, եթէ այն մարմինները պաղ են: Գրեթէ ամէն մարմին քիչ շատ ցօղ կ'ունենայ վրան, եթէ օդը յիշեալ վիճակին մէջ է, այսինքն վերոյիշեալ չափով խոնաւութիւն ունենայ, և շատ քիչ մարմին կայ որ այն ցօղէն ազատ մնալու չափ ջերմութիւն ունենայ:

3. Օդին մէջի խոնաւութիւնը որչափ քիչ է, այնչափ աւելի պաղեցնել հարկ կ'ըլլայ

մարմին մը , որպէս զի անոր վրայ ցօղ դոյա-
նայ : Խոտի շիղերը և ծառերու տերեւները
նուրբ ըլլալով՝ արևը մտնելէն ետքը գլուրաւ
կը պաղին օդին միջոցաւ : Անոնք իրենց մէջ
եղած ջերմութիւնը դուրս կուտան , և շու-
տով օդէն աւելի պաղ կ'ըլլան , և անատեն
օդին մէջի խոնաւութիւնն իսկոյն կը սկսի ա-
նոնց վրայ նստիլ , և պայծառ գիշերուան մէջ
այնչափ կը ժողվուի , որ չիթ չիթ կ'ըլլայ , և
այն է ցօղը :

4. Մերկ գետնի վրայ երբէք ցօղ չինըս-
տիր , քանզի գետինը կամ հողը երբէք օդէն
աւելի պաղ չըլլար որ օդին խոնաւութիւնն
անոր վրայ նստի : Երկինք ամպոտ եղած դի-
շերները ցօղ չըլլար , քանզի ամպերը երկ-
րին ջերմութիւն կը հաղորդեն , և այս ջեր-
մութիւնը չիթողուր որ խոտն ու տերեւները
պաղին . այս է պատճառը որ ամպոտ գիշեր-
ներն աւելի տաք կ'ըլլայ քան թէ երկնից ե-
րեսը ջինջ և պարզ եղած գիշերները :

5. Յօղը տերեւներուն վրայ անձրևի պէս
չիջներ , այլ ամէն կողմանէ գալով կը ժողվուի
անոնց փայլուն երեսին վրայ . անոնց տակի
երեսին վրայ չի ժողվուիր , քանզի տերեւնե-
րուն այն երեսն ընդհանրապէս ծակոտկէն ըլ-
լալով՝ խոնաւութիւնը կը ծծէ , ինչպէս որ
սպունգը ջուրը կը ծծէ :

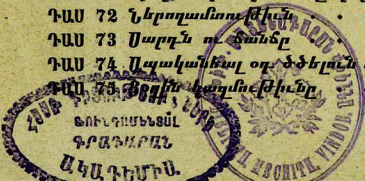
Ց Ա Ն Կ

ԴԱՍ	1	Ճշմարտախօսութիւն	5
ԴԱՍ	2	Գողի մը տղայ	7
ԴԱՍ	3	Պզտիկ տղու մը պատահած վտանդը	8
ԴԱՍ	4	Տղաք ինչպէս խաղալու են . . .	12
ԴԱՍ	5	Պզտիկ աղջկան մը կորսուիլը և դտնուիլը	13
ԴԱՍ	6	Խուլ և մունջ տղայ մը	16
ԴԱՍ	7	Աշխատասիրութեան արդիւնքը .	18
ԴԱՍ	8	Նամակ տանող աղաւնին	21
ԴԱՍ	9	Առաւօտեան աղօթք	23
ԴԱՍ	10	Փրեղերիկոսի իմաստութիւնը .	24
ԴԱՍ	11	Սարդն ու միջիւն	26
ԴԱՍ	12	Իրլանտացի մը ինչպէս Աւետա- րան ստացաւ	28
ԴԱՍ	13	Գթած կառավարը	30
ԴԱՍ	14	Ապերախտութիւն	31
ԴԱՍ	15	Մեծ թերութիւն մը	33
ԴԱՍ	16	“Սուտ է”	35
ԴԱՍ	17	Պատանի զինուորը	37
ԴԱՍ	18	Ճշմարտասէր տղան	40
ԴԱՍ	19	Իր խղճին չհնազանդող տղան .	42
ԴԱՍ	20	Յովհաննէսին փորձութիւնը . .	45
ԴԱՍ	21	Ռեբեկա և Ռաքէլ	49
ԴԱՍ	22	Հռութ և ըրհաթլօզումիները .	52
ԴԱՍ	23	Աղջկան մը անհնազանդութիւնը	56

ԴԱՍ 24	Արշակին երազը	58
ԴԱՍ 25	Ռաբբի Ադիպա	62
ԴԱՍ 26	Օղը	66
ԴԱՍ 27	„	69
ԴԱՍ 28	Պապիրոս կոչուած եղէդը	71
ԴԱՍ 29	Տղու մը ըրածը հօրը համար	73
ԴԱՍ 30	Գեղեցիկ օրինակ մը	76
ԴԱՍ 31	Հին քուրջեր	78
ԴԱՍ 32	Վարժապետի մը երազը	81
ԴԱՍ 33	Շողենաւուց վրայ քանի մը խօսք	84
ԴԱՍ 34	Գող Սիմոնի պատմութիւնը	87
ԴԱՍ 35	Ասեղներու դեսը	89
ԴԱՍ 36	Եւնիկէ	93
ԴԱՍ 37	Բաց քսակը	96
ԴԱՍ 38	Ջեռքէ ինչո՞ւ համար եղած է	100
ԴԱՍ 39	Առանց խօսելու ստել	102
ԴԱՍ 40	Հացի պտուղ	105
ԴԱՍ 41	Պզտիկ տղու մը խօսքը	108
ԴԱՍ 42	Եղջերուի որսորդութիւն	109
ԴԱՍ 43	Աղէկ խոստում մը	113
ԴԱՍ 44	Կաղութեան դարման	115
ԴԱՍ 45	Լուսաբեր և անոր պատմութեան գիրքը	118
ԴԱՍ 46	Օննիկին դիւտը	121
ԴԱՍ 47	Գէորգին անգթութիւնը	124
ԴԱՍ 48	Դահեկան մը	125
ԴԱՍ 49	Տեսաբանական դաս մը	128

ԴԱՍ 50	Աչք	131
ԴԱՍ 51	Ցանցի մէջ բռնուած	134
ԴԱՍ 52	Բարի որոշում մը	136
ԴԱՍ 53	Փղի մը պատմութիւն	138
ԴԱՍ 54	Պետրոսի դասը	141
ԴԱՍ 55	Աստուծոյ համար կ'ընէք	144
ԴԱՍ 56	Պզտիկ պարտիզպաններ	146
ԴԱՍ 57	Մուկերուն մնասը	148
ԴԱՍ 58	Սիմոնին անձրևոտ օրը	152
ԴԱՍ 59	Ջրին ըրած բաները	156
ԴԱՍ 60	Քաջ էջ մը	160
ԴԱՍ 61	Մարդն ու թռուցիկ	162
ԴԱՍ 62	Յակոբին պատմութիւնը	164
ԴԱՍ 63	Մարդ	168
ԴԱՍ 64	Պետրոս հօրը հնազանդ ըլլալ կը սորվի	172
ԴԱՍ 65	Ամենէն աղէկ ճամբան	175
ԴԱՍ 66	Երկրաշարժ	176
ԴԱՍ 67	Բուն մատանին	178
ԴԱՍ 68	Չգական խէժ	180
ԴԱՍ 69	Գնդասեղ և ասեղ	183
ԴԱՍ 70	Մարմնոյն ոսկրները	185
ԴԱՍ 71	Իր վիճակէն դուրս հողադործ մը	186
ԴԱՍ 72	Ներողամտութիւն	189
ԴԱՍ 73	Մարդն ու ճանճը	195
ԴԱՍ 74	Ապականեալ օդ ծծելուն մնասը	197
ԴԱՍ 75	Յոգին կողմութիւնը	200

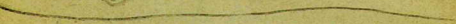

L7 L M

Handwritten characters, possibly a date or name, including a character resembling '年' (year).

Handwritten characters, possibly a name or title, including a character resembling '子' (child).

Handwritten character, possibly a name or title, including a character resembling '子' (child).

San Antonio
San Antonio
San Antonio

San Antonio

[20]

ԳԱՆ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0043503

A I
7363